

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ฤทธิ์ชัย ภู่อำวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
กรกฎาคม 2563

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ฤทธิ์ชัย ภู่อำงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
กรกฎาคม 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF THE STUDENT CARING AND SUPPORT
OPERATION SYSTEMS SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3,
PHRANAKHON SI AYUTTHAYA

LITTHICHAI POOSAMANG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

July 2020

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่อนักศึกษา นายฤทธิ์รัชย์ ภู่อางค์

รหัสนักศึกษา 75877015

หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.นริศนันท์ แมนผดุง

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปยุตนา ชนะวรรณ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ ฐิ์แผน ประธานกรรมการ

ดร.นริศนันท์ แมนผดุง กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปยุตนา ชนะวรรณ กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์ กรรมการ

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 5 พฤษภาคม 2563 ภาคเรียนที่ 2/2562

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พานสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

กรกฎาคม พ.ศ. 2563

ฤทธิ์ชัย กุ์สำอางค์. (2563). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 180 หน้า.

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ดร.นริศนันท์ แมนผดุง, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ปยุตนา ชนะวรชัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 2) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิธีการดำเนินการวิจัย มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 297 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความต้องการสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านที่มีระดับความต้องการต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 2) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแยกตามด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนในแต่ละส่วนได้ครอบคลุมและเรียกดูข้อมูลได้ ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน มีวิธีการในการคัดวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม เพื่อพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน และหาแนวทางแก้ไข ปัญหา ด้านที่ 3 การส่งเสริมพัฒนานักเรียน ควรกำหนดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาให้ตรงกับการฝึกอบรมแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง ด้านที่ 4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรได้รับการฝึกอบรมแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง และด้านที่ 5 การส่งต่อนักเรียน สถานศึกษาควรประสานงานสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกให้มีประสิทธิภาพ

คณะ.....ครุศาสตร์.....ลายมือชื่อนักศึกษา.....
สาขาวิชา.....การบริหารการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลัก.....
ปีการศึกษา.....2562.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

Litthichai Poosamang. (2020). **Guidelines for the development of the student caring and support operation system schools under the Office of Secondary Educational Service Area Office 3, Phranakorn Si Ayutthaya.** Thesis for the Master of Education Program in Educational Administration, Phra Nakorn Si Ayutthaya Rajabhat University. 180 pp. Advisor : Narisanan Manphadung, Ph.D., Co-advisor: Assistant Professor Prissana Chanawat, Ed.D.

ABSTRACT

The purposes of this research are to study: 1) the need for the development of a student support system and 2) the guidelines for the development of the student support system. The study is consisted of 2 stages. Stage 1 was to study the need for the development of a student support system. The samples were 297 school directors and teachers who are responsible for the student support system and counselor teachers in the secondary schools in Phranakhon Si Ayutthaya by using simple random sampling. The research instrument used in this stage was a questionnaire with the reliability of 0.97. The statistical tools used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. Stage 2 was to study the guidelines for the development of the student support system. The samples were 10 school directors of secondary schools in Phranakhon Si Ayutthaya by using simple purposive sampling. The research instrument used in this stage was an interview and data were analyzed by using content analysis.

The results of the research indicate that 1) the level of the need for the development of a student support system when classified by student support system process is overall at high level. When considering each aspect, the highest average aspect is the getting to know each student and the lowest average aspect is the preventing and solving students' problems. 2) The guidelines for student support system are: 1) the getting to know each student that should provide comprehensive tools for collecting and retrieving student data, 2) the screening students that is a method for screening, analyzed and divided students into groups in order to find students solutions, 3) the supporting students that should create activities to support students for developing and supporting students according to the guidelines to preventing and solving problems effectively, 4) the preventing and solving students' problems that teachers and related personnel should be trained in order to preventing and solving problems correctly, and 5) the transferring students that schools should cooperate and create memorandum of agreement between schools in transferring students effectively.

Faculty Education Student's signature
Program Educational Administration Advisor's signature
Academic year 2019 Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาช่วยเหลือแนะนำจาก ดร.นริศนันท์ แมนผดุง ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และดร.ปฤษฎา ชนะวรรัช กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยให้คำปรึกษาแนะนำและปรับปรุงแก้ไขตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจ ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบคุณ คณะครูและผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สละเวลาตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้องที่ให้การกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาตลอดมา อีกทั้งขอบใจเพื่อนครูโรงเรียนบางปะอินที่ให้ความร่วมมือในหลายด้าน ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการปูพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

ฤทธิชัย ภู่อางค์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ค
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัยหรือประเด็นการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	12
ความหมายความต้องการ	12
ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	13
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	17
ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	17
วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	18
กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	19
บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	38
	ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	40
	แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	42
	ประโยชน์และคุณค่าของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	51
	บริบทการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	53
	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.....	55
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
	งานวิจัยในประเทศ	61
	งานวิจัยต่างประเทศ	68
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
	ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	72
	ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	78
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	82
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	84

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ) ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	95
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
สรุปผลการวิจัย	118
อภิปรายผล	122
ข้อเสนอแนะ	130
บรรณานุกรม	133
ภาคผนวก	139
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	140
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ใน การทำวิทยานิพนธ์	142
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์	148
ภาคผนวก ง แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	150
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	156
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	162
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการ ทำวิทยานิพนธ์	171
ภาคผนวก ซ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์	173
ภาคผนวก ฌ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	176
ประวัติย่อผู้วิจัย	179

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน	19
2 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	28
3 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	29
4 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา.....	30
5 บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา.....	32
6 บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป	33
7 บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว	33
8 บทบาทหน้าที่ของนักเรียน	34
9 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	35
10 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง	36
11 บทบาทหน้าที่ของชุมชน	36
12 แนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	45
13 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา	73
14 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	79
15 คำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน	83
16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	85
17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ..... 87
19	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ..... 88
20	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ..... 90
21	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ..... 92
22	สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาทั้ง 5 ด้าน (โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด)..... 93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23	สรุปแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 113

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย	7
2 แสดงลำดับความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์	14
3 กระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	26
4 ระบบและโครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	43
5 ขั้นตอนการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	44
6 ระบบการบริหารคุณภาพของเดิมมีเพื่อดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	50
7 แผนที่จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	53
8 กระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	56

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในโลกปัจจุบันและในอนาคตเป็นสังคมแห่งการผสมผสานทางวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษา ผู้เรียนต้องเรียนรู้ที่จะรักเพื่อนมนุษย์ เรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม เรียนรู้และเลือกรับแต่สิ่งที่เหมาะสมดีงาม เป็นประโยชน์ โดยยังคงรักษาไว้ซึ่งคุณค่าแห่งมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของสังคมไทยวิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพเป็นพลังที่มีคุณค่าของสังคม ประเทศชาติ และของโลก คือการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน (ดวงกมล สีนเพ็ง, 2553, หน้า 1) เพราะการศึกษาและการเรียนรู้นับเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าให้ กับประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยทำให้คนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ เพราะการศึกษามีบทบาทและ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เพราะศักยภาพในการผลิตของแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับองค์ความรู้ของคนในชาติ คนจะเป็นปัจจัยชี้ วัดความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, 2558, หน้า 3)

การจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ได้ดีและมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานนั้น จำเป็นจะต้องให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกการสื่อสารไร้พรมแดนและมีข้อมูลข่าวสารทางด้านบวกและด้านลบซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเยาวชนและก่อให้เกิดปัญหาในสังคมและมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหาด้านยาเสพติด การหนีเรียน ปัญหาละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การใช้ยาเสพติด และค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งปัจจัยนี้มีผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 1)

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีปัญหา เศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด

ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนเป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนจนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะทางสังคม ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม บทบาทของครูที่กล่าวมานั้นมิใช่เรื่องใหม่เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอ และได้ดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนได้รับการยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคลแต่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย การทำงานอย่าง มีระบบที่มีกระบวนการทำงานมีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนจะสามารถส่งผลให้เกิดความสำเร็จของงานอย่างรวดเร็วยังมีประสิทธิภาพผลดี เกิดขึ้นกับทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจนพร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งคุณภาพชีวิตที่ดีมีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวงในความเชื่อที่ว่าทุกคนต้องการความรักความเข้าใจการให้อภัยการให้โอกาสเป็นคนดีมีปัญญาและมีความสุข ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างและความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมคิดร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาและการป้องกันแก้ไขปัญหาโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา มีมาตรฐานในการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทางสังคมและสัทธิเด็ก ตลอดจนการป้องกันแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติดปัญหาพฤติกรรม ปัญหาทางเพศโดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชน และองค์กรในท้องถิ่นสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้สารสนเทศและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองชุมชนองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนส่งเสริม พัฒนา ป้องกันแก้ไขปัญหา และส่งต่อผู้เรียนในทุกระดับ

และทุกประเภท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 9-12) ดังนั้นครูจึงมีหน้าที่ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด บทบาทหน้าที่ของครูนอกจากให้ความรู้ด้าน วิชาการและวิชาชีพแล้วครูต้องรู้หลักจิตวิทยาที่เป็นศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรมและการกระทำของ เด็กเพื่อช่วยเหลือเด็กตามวัยและพัฒนาการต่าง ๆ (สมพร สุทัศนีย์, 2554, หน้า 31)นักเรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดี จากพ่อแม่ เมื่ออยู่ที่บ้านและจากครูเมื่อมาอยู่ที่โรงเรียน ทำให้ เกิดสัมพันธภาพระหว่างครูกับศิษย์นั้นใกล้เคียงกันกับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร บางครั้งบทบาทหน้าที่ของครู กับศิษย์ก็เหมือนหรือใกล้เคียงมากกับบทบาทหน้าที่ของบิดามารดา กับบุตร (กรมวิชาการ, 2552, หน้า 4)

กระทรวงศึกษาธิการ (2554, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่จะช่วยดูแล แก้ไขให้ทันเวลาโดยเฉพาะครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดผู้เรียนและมีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลืออยู่ แล้ว ด้วยเหตุนี้โรงเรียนแต่ละแห่งจำเป็นต้องจัดให้มีฝ่ายที่มีหน้าที่หลักในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนโดยมุ่งหวังให้นักเรียนเติบโตอย่างมี คุณภาพรอบด้านทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านการดำรงชีวิตอย่าง เป็นสุขในสังคม ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างบุคลากรของโรงเรียนทุกฝ่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนในการจัดการและพัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะในส่วนของการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดให้ครูทุกคนต้องเป็นครูแนะแนวและ เชื่อมบ้านนักเรียนตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วย (พนม ลีอารีย์, 2558, หน้า 26) จาก การศึกษาความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ภายในโรงเรียนยังพบปัญหาอุปสรรคอย่างมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนส่ง ผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้บรรลุ เป้าหมาย โรงเรียนซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรง ให้ความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มี พฤติกรรมอื่นไม่พึงประสงค์ ให้คืนสู่สภาพปกติโดยใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน ให้นักเรียน เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุก คน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการเพื่อ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2562, หน้า 78) ได้กำหนดนโยบายใน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาความ เข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแนะแนว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารอบด้าน สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม พัฒนาส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ยกย่องการเฝ้าระวังสังเกต พฤติกรรมและเข้าช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่ใช้ชีวิตโดดเดี่ยวในเมือง เฝ้าระวังการป้องกัน และแก้ไข

ปัญหา ยาเสพติด สร้างภูมิคุ้มกันและสร้างระบบป้องกัน เฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ตลอดจนการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้รู้เท่าทันภัยอันตรายจากยาเสพติด และให้มีทักษะชีวิตในการอยู่ร่วมสังคม และเป็นคนดีมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ตลอดจนคุ้มครองนักเรียน และการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ดูแลตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดรอบ ๆ สถานศึกษาและพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญสถานศึกษา ทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน 5) การส่งต่อ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ก, หน้า 48) ได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียนจึงจำเป็นต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเช่น ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้าน คัดกรองนักเรียนการป้องกันการแก้ไขปัญหาคำปรึกษาและการส่งเสริมพัฒนาเด็กนักเรียน ด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณภาพและมี ภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิตของนักเรียน จะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทาง สังคมการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจที่เหมาะสมและสามารถอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัยรวมทั้ง หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญของปัญหาและร่วมมือกันในการแก้ปัญหอย่างจริงจัง

จะเห็นว่าสภาพและปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทาง พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่ามีความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานให้กับ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาใช้สำหรับวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จอย่างตรงจุดประสงค์ของความต้องการและพัฒนาการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัยหรือประเด็นการวิจัย (Research questions)

1. ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอย่างไร

2. แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ว่ามีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานให้กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาใช้สำหรับวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จอย่างตรงจุดประสงค์ของความต้องการและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. หน่วยในการวิเคราะห์ / หน่วยในการศึกษา (Unit of analysis)

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หน่วยในการวิเคราะห์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หน่วยในการวิเคราะห์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากโรงเรียน 29 โรง จำนวน 1,259 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (อ้างถึงใน อนุสรฯ สุขกล่ำ, 2556, หน้า 57) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 29 โรง จำนวน 297 คน

ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (ตัวแปรต้น) ได้แก่ ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ดังนี้

- 3.1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 3.1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
- 3.1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน
- 3.1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 3.1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาจึงนำมาสรุปแนวคิดกระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสรุปได้ดังนี้ ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ ดังนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 ก, หน้า 23) ; กรมสุขภาพจิต (2554, หน้า 19-40) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ข, หน้า 39-42) ; พรพิมล ภูมิฤทธิกุล และคณะ (2556, หน้า 4-6) ; พิรภัทร ศิลปะบรรเลง (2555, หน้า 5) ; เมอร์เรย์ (Murray) (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 52-53) และอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) (อ้างถึงใน สิรินาตย์ กฤษณาธาร, 2552, หน้า 39) ดังภาพประกอบ 1

ความต้องการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ใช้เครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่น ๆ

ด้านการคัดกรองนักเรียน ดำเนินการโดยพิจารณาข้อมูลตัวนักเรียนแล้วจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ กิจกรรมโฮมรูม หรือ การจัดประชุมผู้ปกครอง

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ 2 ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยต้องรักษาความลับข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือแก้ไขไม่นำไปเปิดเผย ซึ่งการช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะการให้การปรึกษามีแนวทางกระบวนการช่วยเหลือที่แต่ละคนสามารถเรียนรู้ ผักผ่อนนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาของนักเรียนแต่ละคน

ด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาดำเนินงานตามกระบวนการ แล้วหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญต่อไป โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน บริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเป็นกระบวนการในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่น ๆ

ด้านการคัดกรองนักเรียน ดำเนินการโดยพิจารณาข้อมูลตัวนักเรียนแล้วจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ กิจกรรมโฮมรูม หรือ การจัดประชุมผู้ปกครอง

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ 2 ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยต้องรักษาความลับข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือแก้ไขไม่นำไปเปิดเผย ซึ่งการช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะการให้การปรึกษามีแนวทางกระบวนการช่วยเหลือที่แต่ละคนสามารถเรียนรู้ฝึกฝนนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาของนักเรียนแต่ละคน

ด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาดำเนินงานตามกระบวนการ แล้วหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญต่อไป โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน บริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ผู้ให้ข้อมูล หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือรักษาการแทนผู้อำนวยการ ครู และครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือรักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งหมด ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ครูที่ปรึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนและเป็นครูประจำชั้นที่รับผิดชอบงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง หน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 16 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอกาชี อำเภอดุสิต อำเภอวังน้อย อำเภอมหาราช อำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร อำเภอท่าเรือ อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอบางซ้าย อำเภอผักไห่ อำเภอบางบาล อำเภอนครหลวง อำเภอเสนา อำเภอบางปะหัน และอำเภอบ้านแพรก จำนวนทั้งสิ้น 29 โรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยจะเป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู ในโรงเรียน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถนำแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยโดยแบ่งหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
 - 1.1 ความหมายความต้องการ
 - 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2 วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.3 กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4 บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.5 วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.6 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.7 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.8 ประโยชน์และคุณค่าของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. บริบทการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

1.1 ความหมายความต้องการ

นักการศึกษาหลายท่านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความต้องการไว้หลากหลาย ดังนี้

ธนรรภรณ์ ลักษณะบวรวงศ์ (2559, หน้า 11) กล่าวว่า ความต้องการ แยกออกเป็นสอง คำว่า “ความ” หมายถึง เนื้อหา เกิดความอาการ “ต้องการ” หมายถึง อยากได้ใคร่ได้ หรือประสงค์จะได้ ดังนั้น “ความต้องการ” จึงหมายถึง ความอยากได้หรืออาการที่อยากได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว จะทำให้บุคคลเกิดสิ่งเร้ามากระตุ้น และมีแรงขับภายในเกิดขึ้น จึงมีผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อค้นรณ และแสวงหาการตอบสนองความต้องการนั้น เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วบุคคลนั้นก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆหรือมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

ศรีชล ฉายาพงษ์ (2553, หน้า 10) กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึง ความต้องการของคนที่แสดงออกในรูปของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ และเมื่อมนุษย์มีความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือทำให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของตน ต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความเจริญก้าวหน้า มนุษย์ย่อมต้องปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะความสามารถ ทำให้ตนเองมีศักยภาพสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มณฑิรา สุวรรณรัตน์ (2553, หน้า 8) กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึง ความต้องการอยากได้ หรือประสงค์จะได้ และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ

เทียมรัตน์ คงทนค์ (2554 , หน้า 7) กล่าวว่า ความต้องการ (Need) เป็นความต้องการของมนุษย์ หมายถึง สภาวะที่บุคคลยังไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความต้องการที่จะมีหรือให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น ซึ่งได้ความต้องการจำเป็นที่เป็นพื้นฐานแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการทางด้านสังคม การที่บุคคลখনขวายได้มาซึ่งตนยังขาดอยู่จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในตนเองอย่างไม่หยุดยั้งด้วยการเรียนรู้ ศึกษาจากวิชาการประสบการณ์ จนกว่าจะได้รับสิ่งที่ตนปรารถนา ตามความต้องการ

ฟร็องซและเบล (French & Bell) (อ้างถึงใน ศรีัญญา แพทย์พิทักษ์, 2553, หน้า 21) กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการและ มีความหวังในการใช้เหตุผลของตนเองและใช้ความพยายามปฏิบัติงานในองค์การให้ดีที่สุดจึงต้องมีโน้ตทัศน์ที่กว้างไกลในการวางแผนพัฒนาที่มนุษย์สามารถพัฒนาได้ในด้านส่วนตัวและสามารถสภาพในการปฏิบัติงานผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีบทบาทในการที่จะทำให้คนทำงานร่วมกันตั้งเป้าหมายวิจฉัยและแก้ปัญหาและนำแผนไปปฏิบัติ

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 48-50) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไป แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิต การดำรงชีวิต วุฒิภาวะไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้แต่อย่างใด เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการทางร่างกายของเราเป็นสำคัญ เป็นแรงขับเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้น ทำให้เกิดความรู้ว่องไว กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวาที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า เกิดขึ้นจากสภาวะทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งจากภายนอกและภายใน

2. ความต้องการทางจิตใจและสังคม (Physiological and social) ความต้องการประเภทนี้ค่อนข้างสลับซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ ความต้องการทางจิตใจและสังคมนี้ยังแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลแต่ละสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคล รวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างกันออกไปด้วย

สรุปได้ว่า ความต้องการ หมายถึง ความประสงค์ ความอยากได้หรืออาการที่อยากได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว จะทำให้บุคคลแสวงหาการตอบสนองความต้องการนั้น เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ โดยสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความต้องการแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ความต้องการทางกายภาพ และ 2) ความต้องการทางจิตใจและสังคม

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

นักการศึกษาหลายท่านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ไว้หลากหลาย ดังนี้

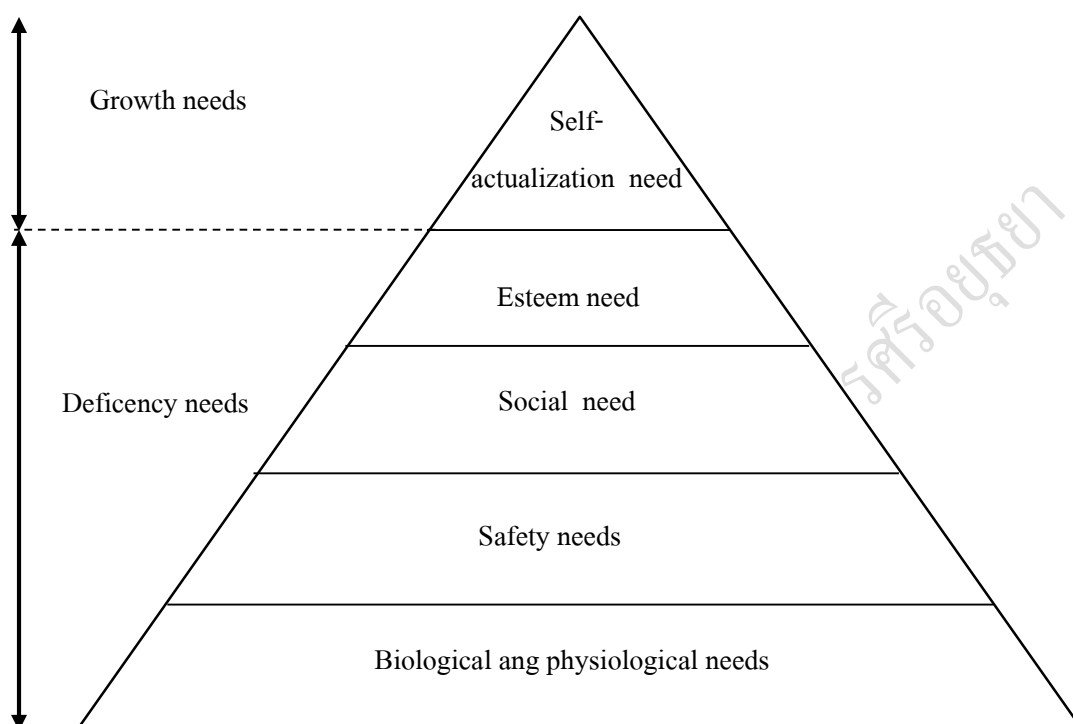
พรพิมล ภูมิฤทธิกุล และคณะ (2556, หน้า 4-6) กล่าวว่า ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Hierarchy of needs theory) เป็นทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย อับราฮัมมาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดิส เป็นทฤษฎีที่รู้จักกันมากที่สุด ทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้มี 3 ประการคือ

1. บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรมความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจส่วนความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป

2. ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญจากความต้องการพื้นฐานไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน

3. เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

มาสโลว์เห็นว่าความต้องการของบุคคลมีห้ากลุ่มจัดแบ่งได้ เป็น 5 ระดับจากระดับต่ำไปสูง เพื่อความเข้าใจมักจะแสดงลำดับของความต้องการเหล่านี้โดยภาพดังนี้ ภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงลำดับความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์

ที่มา : พรพิมล ภูมิฤทธิกุล และคณะ, 2556, หน้า 4-6

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการ อาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยมีอาหารและที่พักอาศัย เขาก็จะมีกำลังใจที่จะทำงานต่อไป และการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสมเช่นความสะอาดความสว่างการระบายอากาศที่ดีการบริการสุขภาพเป็นการสนองความต้องการในลำดับนี้ได้
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทั้ง ทางกายและจิตใจความมั่นคงในงานในชีวิตและสุขภาพด้าน

สนองความต้องการนี้ต่อพนักงานทำได้หลายอย่างเช่นการประกันชีวิตและสุขภาพถูกระเบียบ ข้อบังคับที่อยู่ที่ทำให้มีสภาพแรงงานความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นต้น

3. ความต้องการทางสังคม (Social needs) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องความรัก มิตรภาพความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสนำสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่นได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem needs) เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างการนับถือตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเอง และเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานโอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพเป็นต้น

5. ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization need) เป็นความต้องการระดับสูง คือ ความต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเองต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้าการพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอดมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงานเป็นต้น

มาสโลว์แบ่งความต้องการเหล่านี้ออกเป็น 2 กลุ่มคือความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลน (Deficiency needs) เป็นความต้องการระดับต่ำ ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัยอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นความต้องการก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง (Growth needs) ได้แก่ ความต้องการทางสังคม เกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต จากเป็นความต้องการระดับสูงและอธิบายว่าความต้องการระดับต่ำจะได้รับการตอบสนองจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคลส่วนความต้องการระดับสูงจะได้รับการตอบสนองจากปัจจัยภายในตัวบุคคลเอง

พิรภัทร ศิลปบรรเลง (2555, หน้า 5) กล่าวว่า การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณค่าและความสำคัญของความต้องการโดยกลุ่มของผู้เกี่ยวข้องกับระบบซึ่งจะทำให้เข้าใจว่าความต้องการใดมีคุณค่าและความสำคัญมากกว่ากันและสามารถจัดลำดับก่อนหลังของความต้องการที่ควรจะได้ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการต่าง ๆ เช่นการวางแผนการตลาดของซอฟต์แวร์การตั้งงบประมาณโครงการการต่อรองความต้องการการวางแผนการผลิตการวางแผน การบริหารจัดการโครงการเป็นต้น

เมอร์เรย์ (Murray) (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 52-53) กล่าวว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการความสำเร็จ เป็นความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
2. ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ เป็นความต้องการมีสัมพันธ์อันดีกับคนอื่นโดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
3. ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่เป็นตัวของตัวเอง
4. ความต้องการมีอำนาจ เป็นความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่นและความต้องการจะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

อัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) (อ้างถึงใน สิรินาคย์ ฤกษ์ภูษาร, 2552, หน้า 39) กล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความต้องการที่จะดำรงชีวิต หรือความต้องการที่จะคงอยู่ (Existence : E) เป็นความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดีเป็นความต้องการปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตความต้องการทางวัตถุ เงินเดือน ประโยชน์ตอบแทน สภาพการทำงาน ปัจจัยอำนวยความสะดวกในการทำงาน เป็นต้น
2. ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness : R) เป็นความต้องการผูกพันกับผู้อื่นในการทำงาน ต้องการเป็นพวกได้รับความยอมรับ ร่วมรับรู้และแบ่งปันความรู้สึกระหว่างกันต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น
3. ความต้องการด้านความเจริญเติบโต (Growth : G) เป็นความต้องการที่จะเจริญก้าวหน้าในการทำงาน สามารถทุ่มเทความรู้ความสามารถของตนในการทำงานอย่างเต็มที่และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเพิ่มขึ้นด้วย

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ กล่าวถึง ความต้องการของมนุษย์มีการพัฒนาเป็นลำดับจากขั้นความต้องการขั้นพื้นฐานไปสู่ความต้องการระดับสูงเมื่อมนุษย์มีความต้องการก็จะเกิดแรงจูงใจต่อความต้องการนั้น ๆ โดยมนุษย์จะมีความต้องการความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัยอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นความต้องการก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง ได้แก่ สภาพการทำงาน ปัจจัยอำนวยความสะดวกในการทำงาน เป็นต้น แล้วจึงเกิดความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม คือ ความต้องการที่เจริญก้าวหน้าในการทำงาน สามารถทุ่มเทความรู้ ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง และสามารถจัดลำดับก่อนหลังของความต้องการที่ควรพัฒนาได้ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการต่าง ๆ ทำให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักการศึกษาได้กล่าวถึง ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 7) กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหา โดยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

กรมวิชาการ (2552, หน้า 13) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง มีแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งครูรู้จักนักเรียนมากขึ้นสามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ

กรมสุขภาพจิต (2554, หน้า 15) กล่าวว่า ภาระการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ก, หน้า 4) กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ค, หน้า 15) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนและการส่งต่อนักเรียน

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ใช้เครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่น ๆ

1. ด้านการคัดกรองนักเรียน ดำเนินการโดยพิจารณาข้อมูลตัวนักเรียนแล้วจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา

2. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ กิจกรรมโฮมรูม หรือ การจัดประชุมผู้ปกครอง

3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ 2 ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยต้องรักษาความลับข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือแก้ไขไม่นำไปเปิดเผย ซึ่งการช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะการให้การปรึกษามีแนวทางการช่วยเหลือนักเรียนที่แต่ละคนสามารถเรียนรู้ ผักผ่อน นำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาของนักเรียนแต่ละคน

4. ด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาดำเนินงานตามกระบวนการ แล้วหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญต่อไป โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน บริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.2 วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักการศึกษา ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 5) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้

2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 13) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ โดยครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอย หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

2.3 กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักการศึกษาได้กล่าวถึง กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ข, หน้า 39-42) กล่าวถึง แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

ตาราง 1 แนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน/ประเด็นที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล			
1. ด้านความสามารถ	1. ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนใน แต่ละวิชา	- ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวัดความรู้	- ระเบียบสะสมแบบ ประเมิน จุดแข็ง จุดอ่อน
1.1 การเรียน	2. ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน/ปีการศึกษาที่ผ่านมา	มาตรฐานระดับชาติ - สังเกตสำรวจพฤติกรรม การมาเรียน เช่น การมาเรียน	การทดสอบทางการเรียน ประเภทต่างๆ - แบบสำรวจพฤติกรรม
	3. ผลการสอบวัดผลความรู้ มาตรฐานระดับชาติ	เรียนอย่างสม่ำเสมอ เวลา เข้าชั้นเรียน	ทางการเรียน - แบบบันทึก การสัมภาษณ์
	4. พฤติกรรมการเรียน	- สัมภาษณ์สอบถามครู ประจำวิชา ผู้ปกครอง นักเรียน	

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็น ที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ต่อ)			
1.2 ด้านความสามารถ	1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ความสามารถพิเศษ	- สังเกต - การแสดงถึงความสามารถ	- ระเบียบสะสม - แบบสำรวจความสามารถ
	2. ผลงาน ชิ้นงาน โครงงาน	พิเศษสนใจการมีบทบาท	พิเศษ 10 แนว
	3. เอกสารหลักฐาน ร่องรอย แสดงความ พฤติกรรมที่ โดดเด่น	หน้าที่พิเศษสถานศึกษา - ใช้แบบสำรวจ ความสามารถพิเศษ 10 แนว	- แบบประเมินพหุปัญญา - แฟ้มสะสมงาน - แฟ้มข้อมูลนักเรียนเก่ง/ สร้างชื่อเสียงโรงเรียน อื่น ๆ
2. ด้านสุขภาพ	1. ความปกติ ความพิการหรือ ความบกพร่องทางร่างกาย	- สำนวนนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ	- แบบสำรวจนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ
2.1 ด้านร่างกาย	เช่น การมองเห็น การได้ยิน อิน บกพร่องด้านการพูด และภาษา ออทิสติกหรือ พิการ	- ศึกษาระเบียบสะสม - ศึกษาจากแบบบันทึก สุขภาพ - การสัมภาษณ์	ระเบียบสะสม - แบบบันทึกสุขภาพ - แบบบันทึกการสัมภาษณ์ - แบบบันทึกการสังเกต อื่นๆ
	2. โรคประจำตัว	- การสอบถาม	
	3. ความสัมพันธ์ระหว่าง ส่วนสูงกับน้ำหนัก	- การสังเกต	
	4. ความสะอาดของร่างกาย		
	1. สภาพทางอารมณ์ที่มีผลต่อ การดำเนิน ชีวิตประจำวัน	- การสอบถาม - การสังเกต	- บันทึกการเยี่ยมบ้าน - แบบประเมินจุดแข็ง
	2. ความประพฤติ เช่น การลัก ขโมย การทำ ร้ายตนเอง	- การเยี่ยมบ้าน - วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน	จุดอ่อน (SDQ) - แบบประเมินความฉลาด
	3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มี ผลต่อ การเรียน ความสามารถ พิเศษ และการปรับตัว เช่น พฤติกรรม การ อยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น	- การประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ (EQ) - แบบบันทึก การสัมภาษณ์ อื่นๆ	ทางอารมณ์ (EQ)

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็น ที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ต่อ)			
2.2 ด้านจิตใจ- พฤติกรรม (ต่อ)	4. ความสัมพันธ์กับ เพื่อน ครู ผู้ปกครอง	-	-
3. ด้านครอบครัว	1. รายได้ผู้ปกครอง	- ศึกษาข้อมูลจากระเบียน สะสม	- ระเบียนสะสม
3.1 ด้านเศรษฐกิจ	2. ภาระหนี้สิน	-	- แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน
	3. ความเพียงพอของรายรับ รายจ่าย	- สัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครองเยี่ยมบ้าน	- แบบระบบข้อมูล สารสนเทศทางการศึกษา
	4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับ ในแต่ละวัน	- ศึกษาข้อมูล EIS	- แบบบันทึกการสัมภาษณ์
3.2 ด้านการคุ้มครอง นักเรียน	1. ความสามารถในการ คุ้มครองดูแลนักเรียนได้ อย่างปลอดภัย	- ศึกษาข้อมูลจากระเบียน สะสม - การสอบถาม	- ระเบียนสะสม - แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน - แบบบันทึกการสังเกต
	2. ความเหมาะสมของสภาพที่ อยู่อาศัย	- การสังเกต - การเยี่ยมบ้าน	- แบบสำรวจข้อมูลเด็กด้อย โอกาส
	3. ความสัมพันธ์ของคนใน ครอบครัว	- สำรวจเด็กด้อยโอกาส	- แบบสรุปจำนวนนักเรียน ด้วยโอกาส
	4. การถูกคุกคามละเมิดทาง เพศ		
4. ด้านสารสนเทศ	1. พฤติกรรมที่แสดงออก	- การสอบถาม	- แบบบันทึกเยี่ยมบ้าน
	2. พฤติกรรมการเรียนในชั้น เรียน	- การสังเกต - การเยี่ยมบ้าน	- แบบบันทึกการสังเกต - แบบบันทึกสัมภาษณ์
	3. การใช้จ่ายเงิน	- การสัมภาษณ์	- แบบสรุปตรวจสอบปีสภาวะ
	4. การคบเพื่อน	- ตรวจสอบปีสภาวะ	- แบบบันทึกการตรวจ
	5. สุขภาพและ บุคลิกภาพ	- ตรวจสอบสุขภาพ	สุขภาพ อื่น ๆ
	6. สถานภาพทาง ครอบครัว และสิ่งแวดล้อม		
	7. ผลการตรวจ ปีสภาวะ		

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการ ดำเนินงาน/ประเด็น ที่พิจารณา	ข้อมูลพื้นฐาน ที่ควรทราบ	วิธีการ	เครื่องมือ/แหล่งข้อมูล
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (ต่อ)			
5. ด้านความปลอดภัย	1. สถานภาพทางครอบครัว และสิ่งแวดล้อม	- ศึกษาข้อมูลจากกระเบียน สะสม	- ระเบียนสะสม - แบบประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน
	2. ข้อมูลการเดินทาง/การใช้ ยานพาหนะ	- จากการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน	- แบบสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครอง
	3. การจัดสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษา	- การสัมภาษณ์ นักเรียน ผู้ปกครอง	- แบบบันทึกการสังเกต พฤติกรรมนักเรียน
	4. การแต่งกายที่ต่อแหลม	- สังเกตพฤติกรรม - การเยี่ยมบ้าน	- แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน - แบบสอบถามบุคลิกภาพ
6. พฤติกรรมทางเพศ	1. บุคลิกภาพ	- การสังเกตพฤติกรรม	- แบบบันทึกการสังเกต
- พฤติกรรมผู้สาว	2. สังเกตพฤติกรรมที่ แสดงออก	- การสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครอง	- แบบสัมภาษณ์นักเรียน - แบบสอบถามบุคลิกภาพ
- พฤติกรรมการ เบี่ยงเบนทางเพศ		- การตอบแบบสอบถาม - การทำแบบทดสอบ บุคลิกภาพ	- แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น จากเพื่อน ฝ่ายปกครอง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 39-42

กรมสุขภาพจิต (2554, หน้า 19-40) กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรในการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การ
รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไข
ปัญหา การส่งต่อนักเรียน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 ความสำคัญ ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของ
ชีวิตที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งได้หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมกลากลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ

ดังนั้นการรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้ทุกอย่างซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ครูที่ปรึกษามีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 4 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

1.2.1 ด้านความสามารถ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้และความสามารถอื่น ๆ

1.2.2 ด้านสุขภาพ ได้แก่ ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ-พฤติกรรม

1.2.3 ด้านครอบครัว ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครองนักเรียน

1.2.4 ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ดังนี้

1.3.1 ระเบียบสะสม

1.3.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก

1.3.3 วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียนการศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเองซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

2. การคัดกรองนักเรียน

2.1 ความสำคัญ การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2.1.2 กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามกรณี

2.2 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครู เพื่อพิจารณาเกณฑ์ การจัดกลุ่ม

นักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครู ในโรงเรียนรวมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ใน กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาจากการศึกษากระบวนการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการ คัดกรองนักเรียน สรุปได้ว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน การดำเนินการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 กลุ่มปกติ หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2.2.2 กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา หมายถึง นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง หรือมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือ แก้ไขปัญหาตามกรณี

3. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน

3.1 ความสำคัญ การส่งเสริมพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่ อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาให้มีคุณภาพ มากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาและเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

3.2 วิธีการและเครื่องมือเพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมี หลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้อง ดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) หรือการจัดประชุมผู้ปกครอง (Classroom meeting)

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

4.1 ความสำคัญ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความสนใจใส่นักเรียน เท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่จะต้องดูแลเอา ใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนโดยไม่ปล่อยปะละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระ งานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมาก ในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ต่อไปนอกจากนี้ทุกครั้งของการช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วย

4.2 วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การป้องกันและแก้ไข ปัญหาให้แก่เด็กนักเรียนมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ 2 ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

4.3 ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

4.3.1 การรักษาความลับเรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือแก้ไข ต้องไม่นำไปเปิดเผยกเว้นเพื่อความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ไม่ให้เกียรตินักเรียนบันทึกข้อมูลช่วยเหลือนักเรียนควรเก็บไว้ในที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้การรายงานช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้ โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

4.3.2 การแก้ไขปัญา โดยการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกันและวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้น การช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้การปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทางกระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ ฝึกฝน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

5. การส่งต่อนักเรียน

5.1 ความสำคัญ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหานักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทาง และรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานักเรียนเป็นบอบบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 แบบ ดังนี้

5.1.1 การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประชันหรือฝ่ายปกครอง

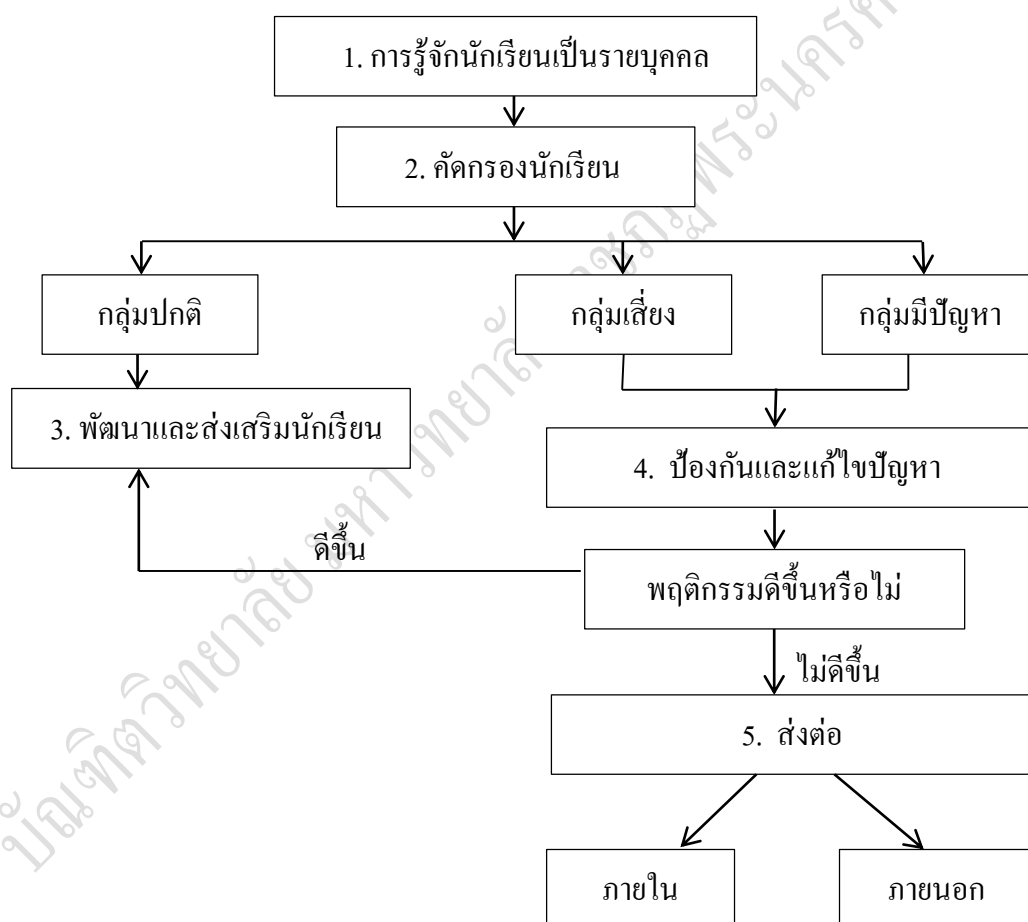
5.1.2 การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

5.2 แนวทางในการพิจารณาในการส่งต่อ โดยครูที่ปรึกษา การส่งนักเรียนไปพบครูอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษา ดังนี้

5.2.1 นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือโดยวิธีใด ๆ

5.2.2 นักเรียนไม่ให้ความช่วยเหลือครูที่ปรึกษา เช่น นัดพบแล้วไม่มาตามนัด อยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552ค, หน้า 23) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552ค, หน้า 23

สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาต้องรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ดำเนินการโดยพิจารณาข้อมูลตัวนักเรียนแล้วจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ กิจกรรมโฮมรูม หรือ การจัดประชุมผู้ปกครอง
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ 2 ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยต้องรักษาความลับข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือแก้ไขไม่นำไปเปิดเผย ซึ่งการช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะการให้การปรึกษามีแนวทางกระบวนการช่วยเหลือที่แต่ละคนสามารถเรียนรู้ฝึกฝนนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหานักเรียนแต่ละคน
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาดำเนินงานตามกระบวนการ แล้วหากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นให้ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญต่อไป โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน บริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.4 บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักการศึกษาได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ข, หน้า 13) กล่าวว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่น ๆ
4. ผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชน
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษาสามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

ตาราง 2 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1. กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และจุดเน้น ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2. มอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเกิดการพัฒนาคู่มือความรู้ด้านการปฏิบัติด้านดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3. เชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม เพื่อวางแผนปฏิบัติร่วมกัน
4. สนับสนุน ช่วยเหลือให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา สามารถดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4. พัฒนาคู่มือในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความเข้มแข็งด้านองค์ความรู้และการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
5. ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบติดตามประเมินผลและรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	5. ส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย เพื่อการพัฒนา ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
	6. ช่วยเหลือแก้ปัญหาอุปสรรคของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอันเป็นเหตุให้การปฏิบัติงานไม่ประสบผลสำเร็จ
	7. กำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงาน ด้านการดูแลความช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.4.2 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสังกัดรวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. นำนโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติ	1. จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและปัญหาพฤติกรรมนักเรียนของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	2. จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครือข่ายให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหา
3. สนับสนุน ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่าง เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ	3. จัดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นที่
4. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ ร่วมมือกันดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนติดตาม ประเมินผลและรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4. นิเทศ ติดตามผล รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน
	5. ฝึกอบรม พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ ความสามารถ เทคนิคและทักษะในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้
	6. จัดทำมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา
	7. สนับสนุนให้สถานศึกษาวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
	8. จัดให้มีเครือข่ายประสานงานและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
	9. ช่วยเหลือแก้ปัญหาอุปสรรคของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ
	10. จัดกลุ่มสถานศึกษาให้เป็นเครือข่ายพัฒนาคุณภาพช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน
	11. เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นๆ

ตาราง 3 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
	12. ชี้แจงทำความเข้าใจกับสถานศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน และ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 15

2.4.3 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

สถานศึกษาประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาต้องสามารถบริหารจัดการ และให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จจึงควรมี บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังตาราง 4

ตาราง 4 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ	1. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครองเครือข่ายผู้ปกครององค์กรต่าง ๆ เช่น สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ	2. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจ การประเมินผลการดำเนินงาน	3. กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
	4. แต่งตั้งคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนก กลุ่มนักเรียน 5. ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนก กลุ่มนักเรียน 6. ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ เพิ่มเติม มีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างต่อเนื่อง 7. เชิญร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการ ช่วยเหลือนักเรียน 8. ประชุมปรึกษาหารือและขอความร่วมมือ 9. กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน 10. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ยกย่องให้รางวัล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงานใน โอกาสต่าง ๆ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 17

2. บทบาทหน้าที่ของครู

2.1 บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดและเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงาน ดังตาราง 5

ตาราง 5 บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน	2. หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
3. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเป็นรายบุคคล	3. เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ
4. จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือ	4. วิเคราะห์ข้อมูล
5. ส่งต่อนักเรียน	5. ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด
6. รายงานผล	6. สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม
	7. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม โดย
	7.1 เชื่อมบ้าน
	7.2 จัดกิจกรรมโฮมรูม
	7.3 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน
	7.4 ประชุมผู้ปกครอง
	7.5 จดหมายข่าว
	8. จัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน
	9. ให้คำปรึกษา
	10. ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 18

2.2 บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป

ครูทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรมีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงาน ดังตาราง 6

ตาราง 6 บทบาทหน้าที่ของครูประจำวิชา/ครูทั่วไป

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน	1. ศึกษา สังเกต ดูแล รวบรวมข้อมูล 2. ประสานงานกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เพื่อส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมนักเรียน 3. จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 20

2.3 บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

ครูแนะแนวเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางในการดำเนินงาน ดังตาราง 7

ตาราง 7 บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. สนับสนุนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา	2. ให้ความมั่นใจ กำลังใจกับผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน
3. จัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ	3. ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการเรียน อาชีพ ชีวิต และสังคม ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล
4. ส่งต่อนักเรียน	4. ศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี (Case study)
	5. เตรียมเครื่องมือสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีระบบ
	6. ให้คำปรึกษา ในการจัดทำข้อมูลนักเรียนประกอบกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกรณีนักเรียนย้ายที่เรียน
	7. จัดกิจกรรมป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไข พฤติกรรมนักเรียน

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
	8. ให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล 9. ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ 10. ประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอก

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 20

3. บทบาทหน้าที่ของนักเรียน

นักเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือและให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังตาราง 8

ตาราง 8 บทบาทหน้าที่ของนักเรียน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
มีบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียน 2. ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษา 3. ปฏิบัติตนเป็นปบบอย่างที่ดี 4. สร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเพื่อน ที่ช่วยน้อง 5. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา 6. ประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบ้าน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 22

4. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์กรคณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังตาราง 9

ตาราง 9 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
ให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไขปัญหานักเรียน 3. ติดตาม ประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไข 4. อำนวยความสะดวกในการประสานงาน เมื่อสถานศึกษาต้องการความช่วยเหลือ 5. ให้คำปรึกษา แนะนำที่ดีแก่นักเรียน 6. เสนอแนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีให้นักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 22

2.4.4 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชนเป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง / ชมรม / สมาคมผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน

1. บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครองเป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนจึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังตาราง 10

ตาราง 10 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต ครอบครัว มีความรัก ความเข้าใจ และให้ความ อบอุ่น 2. สนับสนุนให้ความช่วยเหลือ วางแผนร่วมกับ สถานศึกษา ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และ แก้ไขปัญหานักเรียน 3. เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี แก่นักเรียน	1. จัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์ให้นักเรียน ได้สัมผัส กับตัวอย่างที่ดี 2. สนับสนุน ส่งเสริม ให้กำลังใจนักเรียนในการเข้า ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและศักยภาพของ ตนเอง 3. ใช้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน 4. เข้าร่วมประชุม วางแผนหาแนวทางการดำเนินงาน 5. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 23

2. บทบาทหน้าที่ของชุมชน

ชุมชนเป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็กบุคคลทุกคนในชุมชนล้วนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังตาราง 11

ตาราง 11 บทบาทหน้าที่ของชุมชน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
สนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	1. จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน 2. ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน 3. เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน 4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 5. ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับสถานศึกษา

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
6. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557ข, หน้า 24

3. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วยบุคคลองค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่าง ๆ

3.2 สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม

3.3 ร่วมมือกับสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

3.4 เป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงานและเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ความสามารถ ความสนใจและความถนัด

3.5 ติดตามผลสะท้อนปัญหาและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.6 ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่เป็นประโยชน์แนะนำสนใจ

3.7 ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานตลอดจนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ในการ

กำหนดนโยบายการดำเนินงานและส่งเสริมสนับสนุน ประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

2.5 วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

นักการศึกษา ได้กล่าวถึง วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2554, หน้า 37) กล่าวถึง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นควรมี ข้อมูล ดังนี้

1. ระเบียนสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบเอกสาร เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ นักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านี้มาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสังเกตบางประการก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วย วิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูคนอื่น ๆ หรือเพื่อนๆ ของ นักเรียน ระเบียนสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงเป็นความลับและเก็บไว้อย่างลับๆ ให้ผู้ใด เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่น ๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้ที่ครูที่ปรึกษาหรือมีผู้เก็บระเบียน สะสมให้เรียบร้อย ระเบียนสะสมควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา และส่งต่อระเบียนสะสมไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไปหรืออาจจัดครู ที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จนจบการศึกษาในแต่ละตอนหรือจนจบ 6 ปีการศึกษาก็ได้

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้าน พฤติกรรมการปรับตัวที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณา นักเรียน ด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้ จัดทำขึ้น ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงตรง จำนวนข้อไม่มาก คณะ จัดทำของกรมสุขภาพจิต โดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบประเมินและหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทยแบบ ประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน ชุดที่พ่อ แม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ ประเมินนักเรียน และชุดที่นักเรียนประเมินตนเอง ทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหาและจำนวนข้อเท่ากัน คือ 25 ข้อ โรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียวหรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมิน เพื่อความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งถ้าหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุดพร้อมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผล ที่ออกมา การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็กครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องได้รับการอบรมวิธีการใช้ก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมีทักษะในการใช้ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสมและ

แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมีไม่พอเพียง หรือเกิดกรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมอีก ครูที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ครูที่ปรึกษาสร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีกับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน การคัดกรองนักเรียน ให้คำแนะนำปรึกษา และวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา มักมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและก่อปัญหาขึ้นมากมาย ครูที่ปรึกษาที่มีข้อมูลนักเรียนมากพอจะสามารถจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และหากมีปัญหาก่เกิดขึ้นก็จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ข, หน้า 38) กล่าวถึง วิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น มีวิธีการ ดังนี้

1. การสังเกต
 - 1.1 สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน
 - 1.2 สังเกตพฤติกรรมการทำงาน of นักเรียน
2. การสัมภาษณ์
 - 2.1 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - 2.1.1 ผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชา หรือเพื่อนครู และเพื่อนนักเรียน
 - 2.1.2 ผู้เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ญาติใกล้ชิดนักเรียน และเพื่อนบ้าน
 - 2.2 สัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง
3. การเยี่ยมบ้าน
 - 3.1 เยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพบพ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียน ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ/สังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ทักษะคิดหรือค่านิยมของคนในครอบครัว
 - 3.2 เยี่ยมบ้านเพื่อพบบุคคลอื่นๆ ในครอบครัว
4. ศึกษาข้อมูล
 - 4.1 ศึกษาข้อมูลจากผลงานของนักเรียน แบ่งออกเป็น
 - 4.1.1 จากผลงานการเขียน ได้แก่ อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน
 - 4.1.2 จากชิ้นงาน ได้แก่ สมุดทำงาน/แบบฝึกหัดผ่านฝีมือ/ส่งประดิษฐ์โครงงาน
 - 4.2 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานอื่น ๆ ได้แก่
 - 4.2.1 ระเบียบสะสม

4.2.2 การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี

4.2.3 บันทึกสุขภาพจากแพทย์

4.2.4 บันทึกการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน

4.2.5 บันทึกสรุปการสำรวจเบื้องต้น เพื่อคัดแยกความพิการ/ความบกพร่อง

4.2.6 บันทึกสรุปการสำรวจความสามารถพิเศษ 10 แนว

4.2.7 บันทึกสรุปการสำรวจนักเรียนด้วยโอกาส

5. ทดสอบ

5.1 แบบทดสอบที่สถานศึกษาสร้างขึ้น

5.2 แบบทดสอบระดับชาติ

5.3 แบบทดสอบมาตรฐาน

สรุปได้ว่า วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากผลงานของนักเรียน การศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานอื่นๆ เช่น ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และการทดสอบจากแบบทดสอบ

2.6 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักการศึกษา ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ค, หน้า 5) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. ทีมนำและทีมประสาน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย รวมทั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งในการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ แก่ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะในเรื่องจิตวิทยาการแนะแนว และการให้การปรึกษาเบื้องต้น และ แนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6. ผู้ปกครองเครือข่ายการร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม มีความมุ่งมั่นในการ ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนในเชิงบูรณาการอย่างเข้มแข็งจริงจัง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 15-16) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผล ต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่

1. ทีมนำและทีมประสาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่าย คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานต่าง ๆ ตระหนักถึง ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วม กิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูผู้สอนทุกคนและผู้เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระดูละ ช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการ ประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือ จากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะรวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่อง ทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6. ผู้ปกครองและเครือข่าย ร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม มีความมุ่งมั่นในการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนในเชิงบูรณาการอย่างเข้มแข็งจริงจัง

กรมสุขภาพจิต (2556, หน้า 3) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของ การดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนทั้งผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระดูละ ช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่าง สม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนจะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำหรับดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน

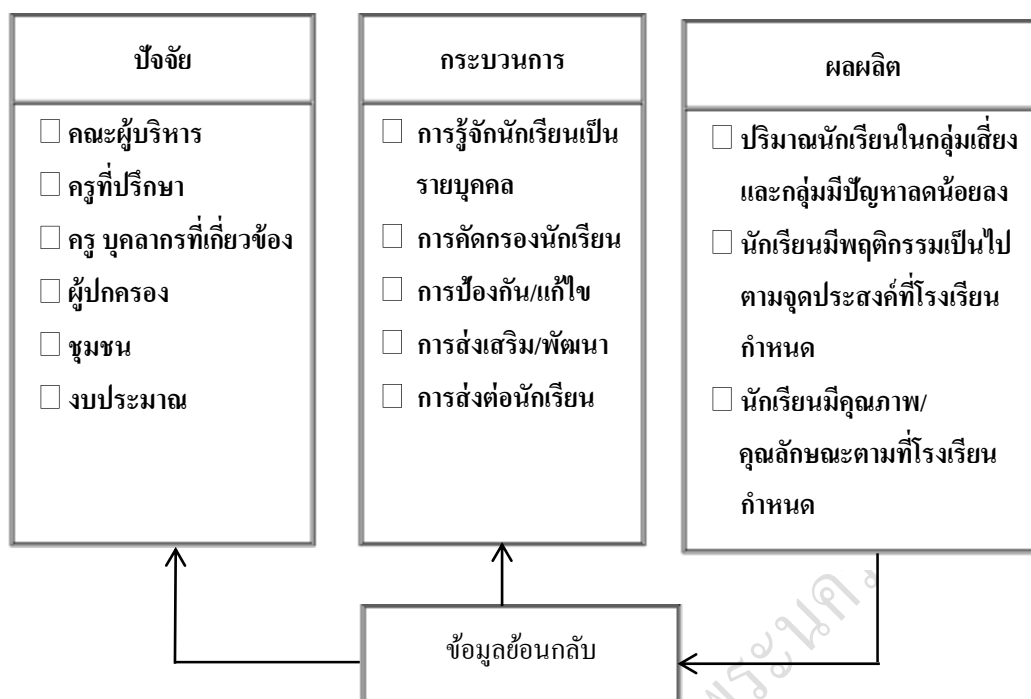
5. การอบรมให้ความรู้และทักษะรวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานต่าง ๆ เป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องต้องตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน พร้อมพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ประชุมในแต่ละคณะตามที่กำหนด ส่วนครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และครูทุกคนให้ความร่วมมือสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน รวมทั้งการอบรมให้ความรู้ ทักษะ การเผยแพร่ข้อมูลแก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องและผู้ปกครองเครือข่ายร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม

2.7 แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักการศึกษา ได้เสนอแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

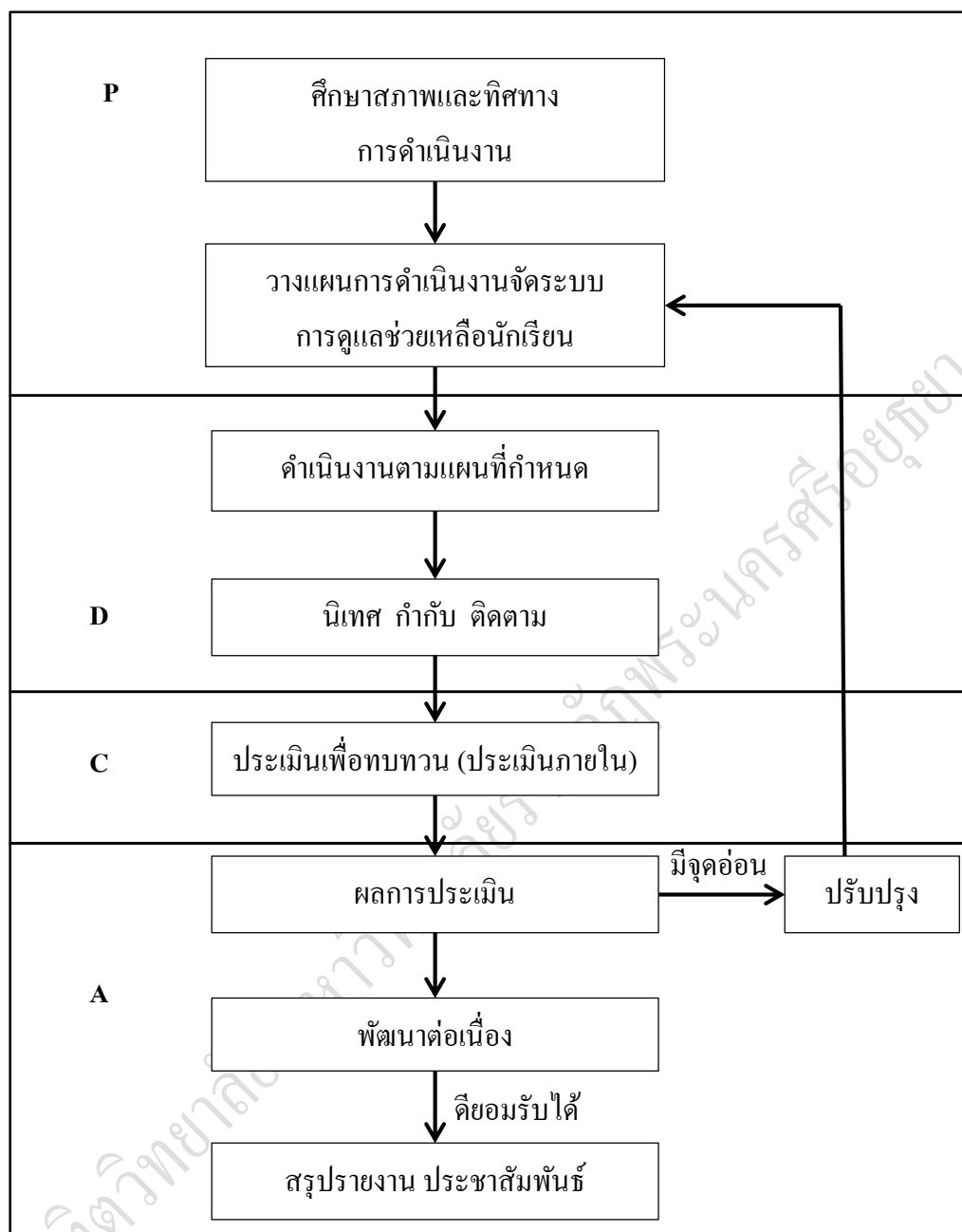
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552ข, หน้า 40-47) กล่าวถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบที่มี (Output) โดยแต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถใช้ข้อมูลพัฒนาระบบย้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ระบบและ โครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552ข, หน้า 40

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการที่กำหนด โดยมีครูหรือบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำวิชา ครูอนามัย ครูแนะแนว ฯลฯ ร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีคณะผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้การปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และครู/บุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐาน ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่ใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552ข, หน้า 42

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งเป็นระบบ ย่อมต้องมีแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อน ดังปรากฏในตาราง 12

ตาราง 12 แนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนาและขับเคลื่อน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการดำเนินงาน
1. ศึกษาสภาพและทิศทางการ ดำเนินงาน	- ศึกษาและวิเคราะห์บริบทของชุมชน - จัดสร้างทีมงานและสร้างความตระหนักเจตคติที่ดีในการทำงานแก่ทีมงาน - กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. วางแผนการดำเนินงานจัดระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	- กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - จัดทำแผนงาน/ปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารจัดการระบบและด้าน - กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ทั้ง 5 กระบวนการ คือ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. วางแผนการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. การส่งเสริม/พัฒนานักเรียน 4. การป้องกัน/แก้ไขปัญหาให้นักเรียน 5. การส่งต่อนักเรียน - จัดทำสื่อ/นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ดำเนินการตามแผนที่กำหนด	ดำเนินการตามแผนที่จัดทำขึ้นให้ครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้ - พัฒนานุเคราะห์ให้มีเจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดำเนินดูแลช่วยเหลือนักเรียนครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน - ผลิตหรือจัดหาสื่อ/นวัตกรรม ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
4. นิเทศ กำกับ ติดตาม	- ดำเนินการนิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามระยะเวลาที่เหมาะสม และครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้ - ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ตาราง 12 (ต่อ)

การพัฒนาและขับเคลื่อน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการดำเนินงาน
4. นิเทศ กำกับ ติดตาม (ต่อ)	- นำเสนอข้อมูล ความรู้ หรือเทคนิควิธีที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - ติดตามผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
5. ประเมินเพื่อทบทวน (ประเมินภายใน)	- จัดประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างน้อยปีละครั้ง - เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาไม่ใช่การจับผิดตัวบุคคล - ประเมินด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร - นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและพัฒนาในส่วนที่ดีเป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้มีความเข้มแข็ง
6. สรุปรายงาน/ประชาสัมพันธ์	- จัดทำหลักฐานการสรุปรายงาน ประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ - จุดประสงค์ - เป้าหมาย - วิธีการดำเนินงาน - ผลการดำเนินงาน - ปัญหา อุปสรรค - ข้อเสนอแนะ/แนวทางการพัฒนา - การรายงาน เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ *ผลงานดีเด่น *ครู/บุคลากรดีเด่น *นักเรียนที่มีส่วนร่วม/YC ดีเด่น *ผู้ปกครอง/ชุมชน ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนดีเด่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, หน้า 9-12) กล่าวถึง การดูแลนักเรียนให้ได้รับการส่งเสริม พัฒนาป้องกัน และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของ บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ดังนี้

1. การบริหารเชิงระบบ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและปฏิสัมพันธ์กันสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องตระหนักและรับผิดชอบการบริหารจัดการวางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกับครูทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องและหากจะให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีแนวทางการจัดดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงาน กล่าวคือ ศึกษาและทำความเข้าใจของ กระบวนการศึกษาธิการ และ สพป. ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและศักยภาพของสถานศึกษาในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และศึกษา วิเคราะห์บริบทในชุมชน

1.2 วางแผน คือ จัดสร้างทีมงานและสร้างความตระหนัก/เจตคติที่ดีในการทำงาน แก่ทีมงาน กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดมาตรฐานการดำเนินงาน จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำแผนงาน/ปฏิทินปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา จัดทำสื่อ/นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 ดำเนินงานตามแผน คือ พัฒนาศักยภาพให้มีเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมทั้งการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน การแก้ไข และการส่งต่อภายในและภายนอก และช่วยให้สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดได้อย่างราบรื่นและมีคุณภาพ

1.4 นิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

นำเสนอข้อมูลความรู้และเทคนิควิธีเป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตามผลการดำเนินการของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ประเมินเพื่อทบทวน เป็นการจัดประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแต่ละระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและพัฒนาในส่วนที่ดีเป็นที่ยอมรับ ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้มีความเข้มแข็ง มั่นคงตลอด

1.6 สรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ คือ จัดทำหลักฐานการสรุป รายงานประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมจุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา และการรายงาน รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

2. การทำงานเป็นทีม

การดำเนินงานเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนบรรลุผลสำเร็จและเป็นไปอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันและบูรณาการการทำงานเข้าสู่ระบบ และพัฒนาบุคลากร สนับสนุนปัจจัยเอื้อต่อการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผล พร้อมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิด และร่วมทำไปพร้อมๆ กันตลอดจนแสวงหาแนวทางในการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน (กรมสุขภาพจิต, 2554, หน้า 1) ในการทำงานเป็นทีมเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพนั้นประกอบด้วย 3 ทีม ดังนี้

2.1 ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน จัดทำแผนกลยุทธ์ ควบคุม กำกับ ติดตามและสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม (Empowerment) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ทีมสนับสนุน เป็นทีมหลักในการสนับสนุนประสานงานด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นอยู่กับพัฒนาระบบว่าจะมีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมสนับสนุนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ทีมระดับชั้น ครูที่ประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เช่น กรมสุขภาพจิต ศูนย์อนามัยเขต สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/อำเภอ โรงพยาบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สื่อมวลชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์การเอกชน องค์การอิสระซึ่งมีความสามารถในการสนับสนุนและให้ความร่วมมือได้เป็นอย่างดี ช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว

3.2 การคัดกรองนักเรียน โดยจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา

3.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรม โฮมรูม (Homeroom) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting)

3.4 การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การให้คำปรึกษาหารือ กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) กิจกรรมสอนเสริม กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

3.5 การส่งต่อนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

3.6 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและควรบันทึกขึ้นตอน

3.7 สรุปผลการปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงาน

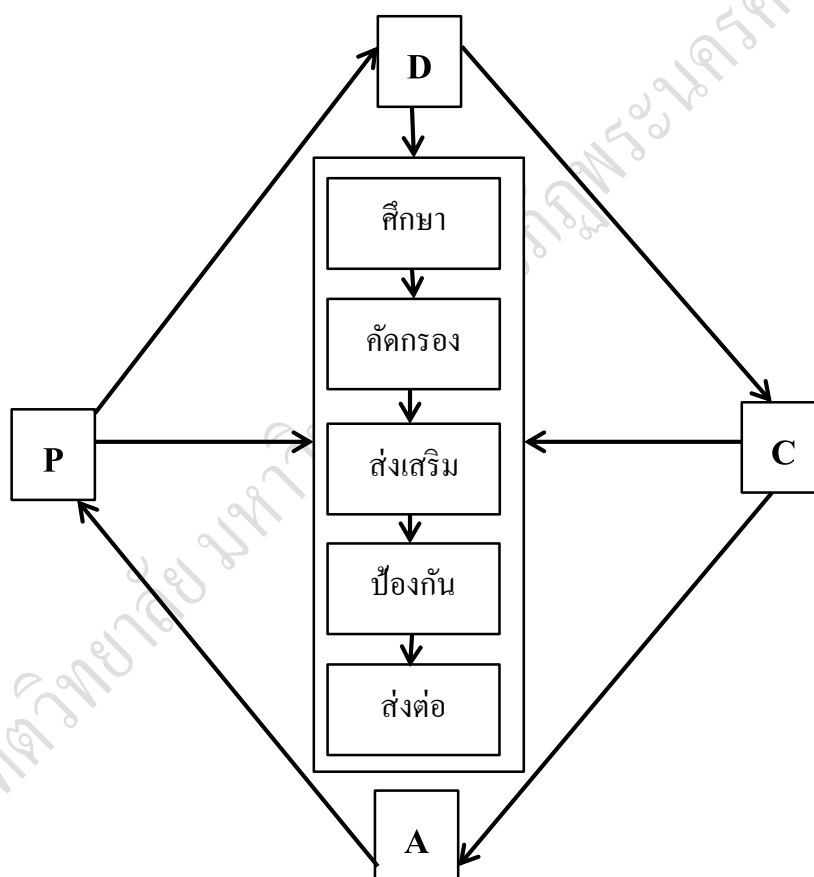
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, หน้า 4) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเป็นกระบวนการทำงานโดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงระบบตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) เป็นฐานความคิด ได้แก่ การวางแผนปฏิบัติการ (P : Plan) การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด (D : Do) การตรวจสอบประเมินผล (C : Check) และการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน (A : Act) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนปฏิบัติการ (Plan) เป็นการเตรียมการและการวางแผน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ วิเคราะห์ความพร้อมพื้นฐานโรงเรียน และจัดทำแผนปฏิบัติการ

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการตามแผน (Do) เป็นการสร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนแล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะการดำเนินงานของครูที่ปรึกษาในกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบประเมินผล (Check) เป็นการกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน มีการประเมินผลเพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงพัฒนาให้ได้มาตรฐาน (Act) เป็นการนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการจัดทำผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ระบบการบริหารคุณภาพของเดิมมิ่งเพื่อดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเป็นกระบวนการในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา และด้านการ ส่งต่อนักเรียน

2.8 ประโยชน์และคุณค่าของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักการศึกษา ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2556, หน้า 3) กล่าวถึง ความสำคัญที่จะต้องมียระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือ ต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557ก, หน้า 5) ได้สรุปคุณค่าของระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งจะ เป็นรากฐานในการพัฒนาคนเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ อุปสรรค (AQ)
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาตามศักยภาพ การ ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพโดยรอบด้าน
5. ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจังด้วยความ เอื้ออาทร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 8) กล่าวถึง ประโยชน์ของ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียน ได้รับการดูแลช่วยเหลือพัฒนาด้านสุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทาง สังคมอย่างทั่วถึง ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันแก้ไขปัญา ทั้งด้านการเรียนรู้และ ความสามารถพิเศษ ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวมีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็น สุขและมีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

2. ครู ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นสุข มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

3. ผู้บริหาร รู้ศักยภาพครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน หลักสูตรและคุณภาพการศึกษา มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

4. โรงเรียน มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ได้รับการยอมรับ การสนับสนุน แะความร่วมมือจากชุมชน บุคลากร องค์กรที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

5. ผู้ปกครอง ชุมชน ตระหนักงานในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

6. เขตพื้นที่การศึกษา ควรพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนานักเรียน พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล ประเมินผลและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับโรงเรียน เพื่อพัฒนางานต่อไป ประเทศชาติ นักเรียนมีคุณภาพดี มีปัญญาและมีความสุข มีการเชื่อมโยงของเยาวชนทุกระดับ ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่างๆ และประชาชนมีคุณภาพเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์และคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์กับสถาบันและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ นักเรียนจะได้รับการดูแลช่วยเหลือ พัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง ครูได้ตระหนักและเห็นคุณค่าถึงความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในการกำหนดแนวทางการพัฒนานักเรียน โรงเรียนมีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษามีระบบข้อมูลสารสนเทศระดับบุคคลและระดับโรงเรียน เพื่อพัฒนางาน และประเทศชาติมีส่วนช่วยให้ประชากรมีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

3. บริบทการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2562, หน้า 32-34) ตั้งอยู่เลขที่ 85 หมู่ 5 ถนนรัตนธิเบศร์ ตำบลไทรม้อ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000 มีพื้นที่ครอบคลุม 2 จังหวัด ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 แผนที่จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2562, หน้า 1

2.4 กลยุทธ์

2.4.1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

2.4.2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.4.3 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

2.4.4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

2.4.5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

2.5 ค่านิยมองค์กร

“SESAO 3”

S = Service mind จิตบริการ

E = Equality มีความเสมอภาพ

S = Smart เป็นแบบอย่างที่ดี

A = Accountability มีความรับผิดชอบ

O = Organic เป็นองค์กรที่มีชีวิต

3 = การมีส่วนร่วมระหว่าง 3 องค์กร ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน และชุมชน (ทั้งภาครัฐและเอกชน)

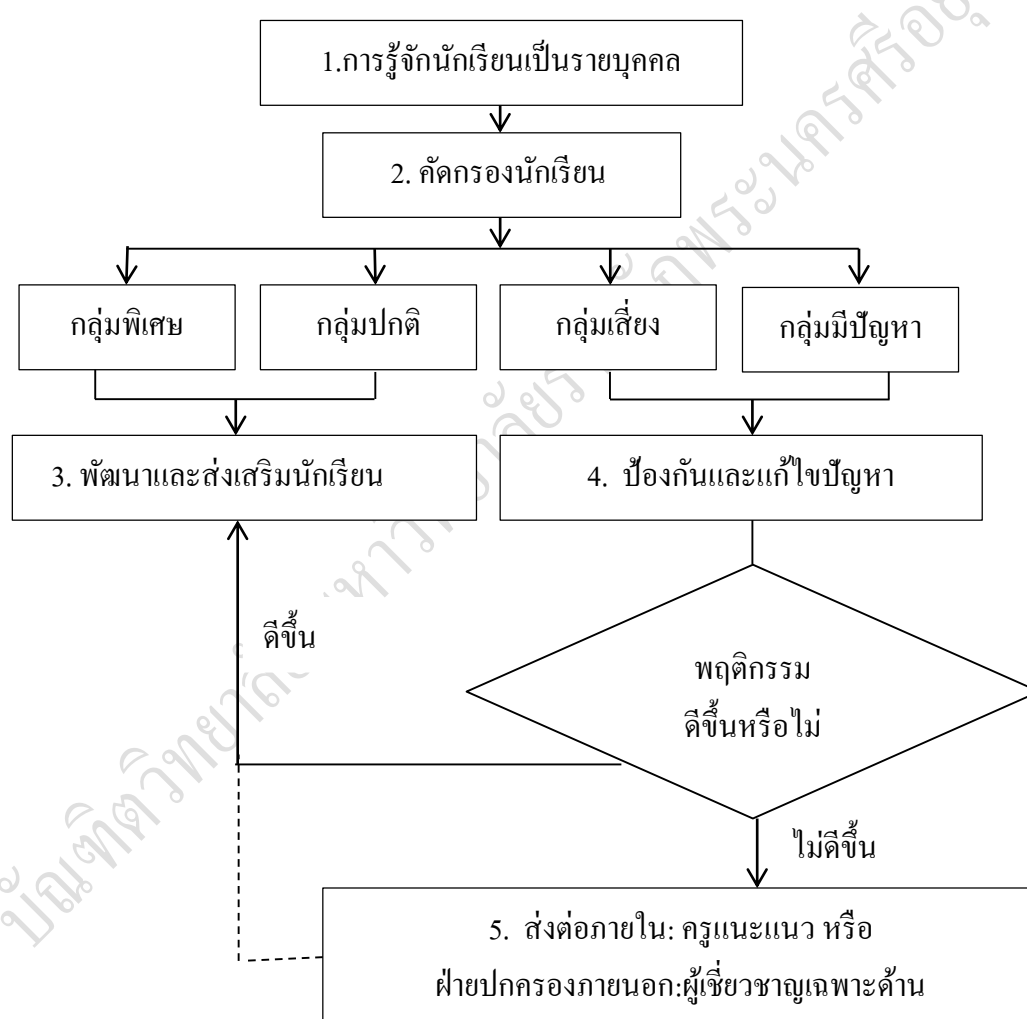
2.6 วัฒนธรรมองค์กร

คนสำราญ งานสำเร็จ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาลำปางเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2562, หน้า 78) ได้กำหนดนโยบายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคุ้มครองนักเรียน เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแนะแนว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขตพื้นที่การศึกษารอบด้าน สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม พัฒนาส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ยกย่องการเฝ้าระวังสังเกตพฤติกรรมและเข้าช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มที่ใช้ชีวิตโดดเดี่ยวในเมือง เร่งรัดการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด สร้างภูมิคุ้มกันและสร้างระบบป้องกัน เฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ตลอดจนการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้รู้เท่าทันภัยอันตรายจากยาเสพติด และให้มีทักษะชีวิตในการอยู่ร่วมสังคม และเป็นคนดีมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักเรียน ตลอดจนคุ้มครองนักเรียน และการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ดูแลตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดรอบ ๆ สถานศึกษาและพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนซึ่งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญสถานศึกษา ทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียน 5) การส่งต่อ ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 กระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2559, หน้า 60-114) ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า จากการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งและได้มาตรฐาน และสามารถดำเนินกิจกรรมหรือคิดค้น เทคนิค วิธีการ ส่งเสริมสนับสนุน ให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพัฒนาความเข้มแข็งยิ่งขึ้น สามารถส่งผลงานเข้ารับการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาดีเด่น และการสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ Best practices ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากการปฏิบัติจริงและนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้แก่ โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ โรงเรียนบ้านแพรงประชาสรรค์ โรงเรียนหนองน้ำส้ม โรงเรียนบางปะอิน ราชานุเคราะห์ 1 โรงเรียนผักไห่”สุทธาประมุข” โรงเรียนวัดโพธิ์ผักไห่ (เวชพันธ์อนุสรณ์) โรงเรียนบางซ้ายวิทยา และโรงเรียนลาดบัวหลวงไพโรจน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2557, หน้า 32) ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายให้การศึกษา 2557 - 2558 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน โดยมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกระดับ ให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพื่อให้ดำเนินงานไปเป็นตามนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 กำหนดนโยบายพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง มียุทธศาสตร์มาตรการ และจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาและให้บุคลากรภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน การ ตื่นได้ทักษะชีวิตและการพัฒนาวินัยเชิงบวก โดยผ่านกระบวนการกิจกรรมภายในสถานศึกษาอีกด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้ปลอดภัยจากสถานการณ์ปัญหาเสพติด
2. เพื่อกระตุ้นให้ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะการปกป้อง คุ้มครอง ดูแลช่วยเหลือและร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่นักเรียน
3. เพื่อขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความเข้มแข็ง สามารถเป็นกลไกสำคัญให้พัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างเท่าทัน ทัวถึง ถูกวิธีมีประสิทธิภาพ

จุดเน้น ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน เน้นให้โรงเรียนดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการ 5 ขั้นตอนและให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรม เสริมสร้างทักษะชีวิต แก่นักเรียนประกอบด้วย
 - 1.1 ดำหนดรู้เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
 - 1.2 คติวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
 - 1.3 จัดการ กับอารมณ์และความเครียดได้อย่างเหมาะสม
 - 1.4 มีทักษะในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
2. พัฒนารูปแบบการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการขับเคลื่อนเครื่องมือที่หลากหลาย (เน้นให้นักเรียนทุกคนได้รับการเยี่ยมบ้าน โดยครูที่ปรึกษาหรือนุเคราะห์ของโรงเรียน)
3. พัฒนาระบบข้อมูลนักเรียนให้มี ข้อมูลการคัดกรองพฤติกรรมนักเรียนที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันและนำไปใช้เป็นฐานในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมทั้งในระบบโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. บูรณาการทำงานเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่นักเรียนและป้องกันการแก้ไขปัญหาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอาทิเช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ตำรวจนักกิจกรรมบำบัด นุเคราะห์จากองค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรเอกชน
5. เน้นให้โรงเรียนจัดกิจกรรม “จิตสังคมบำบัด” เพื่อป้องกันการสร้างเครือข่ายการค้าเสพติดจากภายนอกเข้าสู่สถานศึกษา
6. พัฒนาระบบแนะแนวในโรงเรียนให้มีความชัดเจนเป็นระบบจัดให้มีกิจกรรมแนะแนวและ การจัดให้บริการแนะแนวทั้งในด้านการศึกษาต่อ ด้านอาชีพ และด้านการปรับตัว รวมทั้งการพัฒนานักเรียนเพื่อที่ปรึกษา (Youth counselor) ให้มีความเข้มแข็ง YC ที่สามารถ ทำหน้าที่เป็นเพื่อนที่ปรึกษาเบื้องต้นและเพื่อนๆได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 (2556, หน้า 1-3) สรุปผลการดำเนินงานคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ประจำปี พ.ศ. 2555 ความเป็นมา กล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน (จก.ช : สพฐ) ได้มีการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (จก.ช : สพป./สพม.) ทั่วประเทศจำนวน 225 ศูนย์ เพื่อการปฏิบัติงานคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับโอกาสจากระบบการศึกษาอย่างเต็มที่และมีคุณภาพ จากการดำเนินงานระยะเวลาหนึ่ง สพฐ. จึงให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/มัธยมศึกษาสำรวจเหตุที่เกี่ยวกับเด็ก

นักเรียนทั้ง 4 กรณีในพื้นที่รับผิดชอบในระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นเดือนที่ประกาศจัดตั้งศูนย์ฯ ถึง เดือน ธันวาคม 2555 เพื่อให้เห็นภาพรวมสถานการณ์ในช่วงดังกล่าว

ผลการดำเนินงานและสถิติข้อมูลประจำปี 2555 การดำเนินงานและสถิติข้อมูลเบื้องต้นในการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบเหตุตั้งแต่เดือนเมษายน-ธันวาคม 2555 ได้รับรายงานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 184 คิดเป็นร้อยละ 81.78 เป็น รายงานของ สพป. 156 เขต จาก 183 คิดเป็นร้อยละ 85.25 และรายงานจากสพม. 28 เขต จาก 42 เขตคิดเป็นร้อยละ 66.67 ทั้งนี้มีเหตุที่รายงานไม่มีเหตุจำนวน 66 เขต รายงาน 4 เหตุหลัก รวม 12,298 ราย จำแนกเป็นเหตุถูกละเมิดทางเพศ 160 ราย เหตุความรุนแรง 470 ราย เหตุไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา 22 ราย และเหตุอื่นๆ 11,623 ราย ดังนี้

1. ถูกละเมิดทางเพศ รวม 160 ราย ได้แก่ เด็กกับเด็ก จำนวน 17 ราย ครู/บุคลากรทางการศึกษากับเด็ก จำนวน 4 ราย บุคคลอื่นกับเด็ก จำนวน 138 ราย และอื่น ๆ จำนวน 1 ราย

2. เหตุความรุนแรง รวม 470 ราย ได้แก่ เด็กกับเด็ก จำนวน 346 ราย ครู/บุคลากรทางการศึกษากับเด็ก จำนวน 12 ราย บุคคลอื่นกับเด็ก จำนวน 26 ราย แม่ตัวตายทำร้าย/ตัวเอง จำนวน 6 ราย และอื่น ๆ จำนวน 102 ราย

3. เหตุไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา รวม 22 ราย ได้แก่ ให้ออกจำนวน 6 ราย เก็บค่าใช้จ่าย ไม่มี และอื่น ๆ จำนวน 16 ราย

4. คนอื่น ๆ รวม 11,621 ราย ได้แก่ ท้องไม่พร้อมจำนวน 75 ราย จิตเวช (สมาธิสั้น/Id) จำนวน 8,024 ราย พฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 2,465 ราย และอื่น ๆ จำนวน 1,060 ราย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่ารายงานเหตุในการคุ้มครองในการช่วยเหลือเด็กนักเรียนในช่วงเดือนเมษายน-ธันวาคม พ.ศ. 2555 ใน 184 เขตรวมจำนวน 12,298 ราย ลำดับแรกเป็นเหตุอื่น ๆ จำนวน 11,621 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.50 ลำดับที่สองเหตุความรุนแรงจำนวน 470 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.82 ลำดับที่สามที่ถูกละเมิดทางเพศจำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.30 ลำดับที่สี่ คือ เหตุไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษาจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.18

หากพิจารณาในหุ่ย่อยพบว่าลำดับที่มีรายงานจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรกคือสาเหตุอื่นๆ กรณีจิตเวชจำนวน 8,240 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.25 ลำดับที่สอง เหตุอื่น ๆ กรณีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำนวน 2,465 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.04 ลำดับที่สาม เหตุอื่น ๆ กรณีอื่น ๆ จำนวน 1,060 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.62 และลำดับที่มีจำนวนน้อยที่สุด 3 อันดับ ดังนี้ อันดับแรกไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา กรณีเก็บค่าใช้จ่าย 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.01 ลำดับที่สอง เหตุถูกละเมิดทางเพศ กรณีอื่น ๆ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.01 และลำดับที่สาม เหตุถูกละเมิดทางเพศกรณี ครูบุคลากรทางการศึกษากับเด็กจำนวน 4 รายคิดเป็นร้อยละ 0.03

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 2) พระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และเศรษฐกิจในภาพรวม ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทยมีความซับซ้อนและไม่อาจแก้ไขได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้น สมควรสร้างกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และประชาสังคม เพื่อบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นรูปธรรม มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาระบุไว้ดังนี้ มาตรา 6 ให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนหรือนักศึกษา
2. จัดหาและพัฒนาผู้สอนให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษาและให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่นักเรียนหรือนักศึกษา
3. จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์ ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่องรวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับ บริการอนามัยการเจริญพันธุ์และ การจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม การกำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละประเภทให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลทำให้การดำเนินงานยังพบปัญหาในกระบวนการดำเนินงานอย่างมาก เช่น หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน และบริบทของแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษา ซึ่งล้วนส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เป็นไปตามกระบวนการตามเกณฑ์ที่มาตรฐานกำหนด แต่ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา คือ การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา การดำเนินงานของครูที่ปรึกษา และนักเรียน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่าแนวทางใดที่เป็นแนวทางมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา และนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะนักเรียนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้าน ด้วย

กระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับพัฒนาในทุกด้าน เพื่อเป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

บุญเลิศ ทัดเทียม (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ผลการวิจัยพบว่า 1 สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้น และในรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้น ตามลำดับ คือด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 2 สภาพที่ควรจะเป็นในความคาดหวังของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไป และรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไป ตามลำดับ คือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนตามความต้องการในการพัฒนาและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ในภาพรวมมีความต้องการในการพัฒนาโดยเรียงลำดับความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 ตามลำดับคือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการส่งต่อ และด้านการปกครองนักเรียน และ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 คือครูที่ปรึกษาควรมีแบบบันทึกการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรหาวิธีในการคัดกรองนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการ ครูที่ปรึกษาต้องสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ ครูที่ปรึกษากำกับติดตามป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และครูที่ปรึกษาควรติดตามผลการส่งต่ออย่างสม่ำเสมอ

แสวง ศรีพะเนิน (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 ตามความ

คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนปกครองนักเรียนของการศึกษา พบว่าสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ และจากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ครูกับผู้แทนนักเรียน และผู้บริหาร โรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุนันท์ โพธิบาย (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู เขต 1 พบว่าผลการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านปัจจัยพื้นฐานสถานะแวดล้อม โดยรวมโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.52$) ความต้องการ ($\bar{X} = 3.50$) และความเป็นไปได้ของโครงการ ($\bar{X} = 3.48$) ด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการ โดยรวมโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เรียงจากมากไปน้อยได้แก่ช่วงเวลาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 3.61$) และกิจกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 3.51$) ด้านผลผลิตของโครงการ โดยรวมโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามี ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ ท่านเห็นว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ($\bar{X} = 3.73$) ผู้บริหารสถานศึกษา กับครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและใกล้ชิด ($\bar{X} = 3.66$) และท่านมีความพึงพอใจต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.59$) นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครูนำไปปฏิบัติสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลางมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บรรทม รวมจิตร (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเวียงขอนแก่นวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจาก

มากไปหาน้อยคือ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สภาพบริหารจัดการและสภาพการดำเนินงานตามลำดับและความพึงพอใจของนักเรียนต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านการคัดกรองนักเรียน และการป้องกันและแก้ปัญหา การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมนักเรียนและการส่งต่อ ตามลำดับ

สุรินทร์ โพธิ์เหมือน (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนว โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูแนะแนว จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนว จำแนกตามระดับช่วงชั้นของโรงเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนว ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน และความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนว โดยภาพรวม ดังนี้ ลำดับที่มีความถี่สูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ

ปาริวรรณ โคตรชมพู (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนชาวมอพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่าปัญหาโดยรวมของโรงเรียนคือ ขาดระบบบริหารจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือขาดการประชุมวางแผนการดำเนินงาน ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานที่ชัดเจน มีลักษณะการ

ดำเนินงานแบบพึ่งพาอาศัย ช่วยกันทำงาน มีเอกสารในการดำเนินงานแต่ยังไม่สมบูรณ์แบบและไม่นำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพ ไม่มีรูปแบบการป้องกันปัญหาที่หลากหลาย เครือข่ายทางการศึกษาที่จะส่งเสริมนักเรียนมีน้อย โรงเรียนขาดการติดตามประเมินผล และการรายงานผลเพื่อพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการรายงานผลเพื่อพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนแนวทางในการพัฒนาโดยรวมของโรงเรียนคือ โรงเรียนควรมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงให้ครูผู้ปกครองและนักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดควรกำกับ ติดตาม ประเมินผลพร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

อุทุมพร อื่นยังคำ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามค่าเฉลี่ยโดยรวมมีความคิดเห็นว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเหมาะสมเพียงพอในระดับมากที่สุด โดยคณะกรรมการเห็นความสำคัญหรือความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ด้านปัจจัยพบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามค่าเฉลี่ยโดยรวมมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอย่างเหมาะสมและเพียงพอในระดับมากที่สุด โดยคณะกรรมการเห็นว่าโรงเรียนมีเอกสารหรือแบบฟอร์มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครบถ้วนเป็นอันดับหนึ่ง ด้านกระบวนการ พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ยโดยรวมมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอย่างเหมาะสมและเพียงพอในระดับมากที่สุด โดยคณะกรรมการเห็นว่าผู้ปกครอง องค์กรอื่นๆ หรือชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ด้านผลผลิต พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามค่าเฉลี่ยโดยรวม มีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอย่างเหมาะสมและเพียงพอในระดับมากที่สุด โดยคณะกรรมการเห็นว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้แสดงออกตามสภาพของตนเองมากที่สุด เป็นอันดับหนึ่ง ส่วนผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูที่ปรึกษามี

การประสานงานเพื่อติดตามครูที่รับช่วงเพื่อดูแลแก้ไขนักเรียนที่ส่งต่อมากที่สุด แนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้แนวทางการพัฒนาระบบ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าควรมีการประชุมชี้แจงและสร้างความตระหนักให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย คือ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และคณะกรรมการประสานงานได้ทราบ ความเคลื่อนไหวของระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าควรมีการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามระบบอย่างต่อเนื่อง ลดขั้นตอนการรายงานเอกสารต่างๆ ลงให้ง่ายแต่ชัดเจนและสามารถนำเอาข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการส่งเสริม หรือป้องกัน หรือแก้ปัญหา ให้มากขึ้น ควรมีการวางแผนในการดำเนินงานให้ดีกว่าที่เป็นอยู่และควรให้ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมมากขึ้น

ประนอม แก้วสวัสดิ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า 1) ผู้บริหารและ ครูที่ปรึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย 3) ผู้บริหารและครูที่ปรึกษามี ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 6) ผู้บริหารและครูที่ปรึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 7) ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นการส่งเสริมพัฒนา นักเรียนการป้องกันและการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 8) ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วุฒิไกร วุฒิกัมพล (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$) การดำเนินงานต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพิษณุโลก เขต 3 มีแนวทางดำเนินการ 5 ประการ คือ 1) สำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหาร โรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่าย ต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความสุขที่พัฒนานักเรียนในทุกด้าน 3) คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด 4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน และ 5) การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่โรงเรียน ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

วิรัตดา วิชาพร (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนต่ำสุด ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขปัญหา 2) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามกระบวนการ 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้แก่ โรงเรียนควรมีการจัดประชุมชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงประโยชน์ของ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและหาช่องทางการสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองนักเรียน ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้ผู้ปกครองให้ข้อมูลของนักเรียนโดยไม่ปิดบัง 2) การคัดกรองนักเรียน ได้แก่ โรงเรียนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน ได้แก่ โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมชุมนุมตามความถนัดและความสามารถของนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ได้แก่ โรงเรียนควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับ

ครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดทั้งเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน ได้แก่ โรงเรียนควรมีการพัฒนากระบวนการข้อมูลเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปใช้โดยจัดทำรายงานตามระบบฐานข้อมูลในการติดตามผลการส่งต่อนักเรียนทุกครั้งอย่างเป็นปัจจุบันและนิเทศติดตาม ผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

จุฑาทิพย์ พงษา (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ การส่งเสริม นักเรียนและการส่งต่อนักเรียน การคัดกรองนักเรียนและการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและการส่งต่อการส่งเสริมนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน 3) ผลการสภาพและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาโดยรวม พบว่า ผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแนวทางดังนี้ โรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยข้อมูลนักเรียนควรจัดทำเอกสารที่มีความละเอียด ครบคลุมรายละเอียดต่างๆ ของนักเรียน การคัดกรองนักเรียนควรมีการกำหนดเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา อย่างชัดเจน โดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้ใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพมีการกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหานักเรียนเป็นอันดับแรก หากครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนได้ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หากโรงเรียนยังแก้ไขปัญหานักเรียนไม่ได้ จึงทำการส่งต่อภายนอกไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยครูที่ปรึกษาจะต้องทำแบบบันทึกการส่งต่อเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหานักเรียน ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหานักเรียนจะต้องมีการกำกับติดตามพร้อมทั้งมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

พลสิน เทียมตรี (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปรึกษา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา จำแนกตาม สถานภาพ ตำแหน่ง ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญาและด้าน การส่งต่อแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุดและรองลงมา 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ครูที่ปรึกษาควรมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อจะได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและควรมีการสัมภาษณ์กับบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรจัดค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถการแสดงออกของนักเรียนในแต่ละด้านอย่างสม่ำเสมอและนอกจากมีการประเมินพฤติกรรมนักเรียนแล้วควรดูจากข้อมูลในหลายๆด้านและควรมีการติดตามดูแลอย่างสม่ำเสมอพร้อมทั้งมีครูและฝ่ายที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ทิด (Teed, 2002, p.1715-A) ได้ศึกษาการพบนักเรียนเพื่อรู้จักความต้องการทางด้านอารมณ์และสังคมของนักเรียน : ครูประจักษ์กับความเข้าใจในการให้คำปรึกษาในชั้นเรียน พบว่า ลักษณะพิเศษของเด็กมีลักษณะเหมือนกัน คือ ครอบครัวอย่าร้างครอบครัวขนาดใหญ่ ผู้ปกครองติดสารเสพติด เด็กมีความรุนแรง ถูกทารุณกรรมทางเพศ ถูกทอดทิ้ง พิกัดเด็กสุขภาพไม่ดี ต้องใช้ยาบำบัด สิ่งเหล่านี้เป็นแรงกดดันอย่างมากและมีผลกระทบต่อชีวิตเด็ก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องเอาใจใส่ต่อปัญหาและความต้องการของนักเรียนในเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ การศึกษาพบว่า ครูใช้วิธีการให้คำปรึกษาหลากหลายวิธีในชั้นเรียน วิธีใช้มากที่สุดคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเป็นมาตรการป้องกันรักษาฟื้นฟูได้อีกด้วย

โธมัส (Thomas, 1993, p.195) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนถึงปัญหาและลักษณะพฤติกรรมวัยรุ่นที่รวมเป็นแก๊งซึ่งส่งผลกระทบต่อโรงเรียนด้านระเบียบวินัยและความปลอดภัย พบว่า ครูใหญ่หรือผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและวินัยของโรงเรียนมีความเห็นว่าเด็กวัยรุ่นที่รวมแก๊งกันส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่แตกแยกอยู่ชุมชนที่ยากจนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นเด็กที่มีผลการเรียนอ่อนกว่าปกติ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้จะทำให้พฤติกรรมที่ไม่ดีของเด็กตามมาจากการศึกษาสรุปได้ว่าสาเหตุที่นักเรียนประพฤติผิดระเบียบวินัยเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมครอบครัวของนักเรียนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียน

แอล เทนซิจิ (Al-Tanciji, 2001, p.200) ได้ศึกษาการเข้าเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองในประเภทต่างๆ ในโรงเรียนประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ และได้กำหนดว่าการเข้าเกี่ยวข้องของผู้ปกครองช่วยให้เกิดความสำเร็จของ “โรงเรียนดีเด่น” หรือไม่ เพื่อตอบคำถามนี้จึงได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนดีเด่นและโรงเรียนธรรมดาในเมืองคูเพีย รัฐซาร์จห์ และเมืองรัส อัล-คยามาห์ โรงเรียนดีเด่นได้รับรางวัลสำหรับการปฏิบัติงานดีเด่นเพื่อทำการเปรียบเทียบจึงได้เรียกโรงเรียนธรรมดาจากการตั้งระดับที่เหมือนกันกับโรงเรียนดีเอนมาศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 70 คน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ปฏิบัติกรเข้าเกี่ยวข้องของผู้ศึกษาประเภทแรกคือ การทำหน้าที่ผู้ปกครองที่บ้าน โรงเรียนติดต่อกับผู้ปกครองแต่ผู้ปกครองไม่ก็คนติดต่อกลับมา ผู้ปกครองไม่ก็คนช่วยบุตรหลานด้านการเรียนไม่ได้ นอกจากนี้เมื่อบุตรหลานโตขึ้นผู้ปกครองชอบให้บุตรหลานเป็นอิสระมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้นผู้ปกครองไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กัโอกาส กิจกรรมเป็นการเฉลิมฉลองการเข้าร่วมอาจจะมีสูง แต่ถ้ากิจกรรมเป็นการบรรยาย ผู้ปกครองอาจจะเข้าร่วมน้อยมาก ผู้ปกครองทั่วไปไม่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจในการส่งบุตรหลานของตน และจะไม่ช่วยโรงเรียนให้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรชุมชนด้วย

ทักเกิล (Tuggle , 1997, p.3775-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนความต้องการเฉพาะของครู กับวินัยนักเรียนและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นของครูเกี่ยวกับการควบคุมนักเรียน กับบรรยากาศสองครั้ง โรงเรียนที่ครูสอนโดยใช้คำถาม จำเพาะ 6 ข้อ ถามครู จำนวน 175 คน และนักเรียนจำนวน 3,000 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 โรงเรียนเขตในเขตเทศบาลมหานคร มิสซูรี แล้วสุ่มให้นักเรียน จำนวน 570 คน ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการควบคุมนักเรียนสำหรับ ครู จำนวน 114 คน พบว่า ครูชายกับครูหญิง มีความแตกต่างกันทั้งในคะแนนแบบวัด การควบคุมนักเรียน และจำนวนนักเรียนที่ถูกส่งตัวต่อไปรับการพิจารณาทางวินัย ครูชายยอมรับอุดมการณ์การดูแลนักเรียนมากกว่าครูหญิง และครูชายส่งตัวนักเรียนต่อไปรับการพิจารณาวินัยมากกว่าครูหญิง ครูในโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน มีคะแนน จากการจัดการควบคุมพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนโรงเรียนที่ใหญ่กว่ามีคะแนนดังกล่าวมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กกว่า

และครูในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีการควบคุมนักเรียนดีกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้ครูใหญ่ไม่มีการจัดอันดับปัญหาด้านวินัยของครู

กู๊ดแมน (Goodman, 2003, p. 1178-A) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ เขาชวนในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อเขาชวน พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนของบุคคล โดยมีเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่เป็นสุข อยู่ไม่นิ่ง พวกซึมเศร้า และพวกมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์เฉพาะบุคคลที่ถูกทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมการกินที่ไม่เหมาะสมทำให้การคัดกรองเขาชวนที่ผิดปกติทางจิตใจมีความแม่นยำ และสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม มากกว่าการเก็บข้อมูลจากครูและเขาชวนเพียงอย่างเดียว

โคล (Cole, 2002, p. 2462-A) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ผู้ช่วยครูใหญ่ในด้าน การควบคุมดูแลวินัยตามความคิดเห็นของครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ใน โรงเรียนรัฐจอร์เจีย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม พบว่า ผู้ช่วยครูใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมในการจัดการกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างแขกผู้มา เยี่ยมเยือนโรงเรียนกับบุคลากรของโรงเรียน ควบคุมการขึ้นเรียนของนักเรียน และประสานงานกับหน่วยงาน หน่วยงานสนับสนุนการทำงานของนักเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบเบื้องต้นของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวินัยนักเรียน แตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้ การเสริมสร้างบรรยากาศของโรงเรียนให้เกิด การสร้างสรรค์พฤติกรรมที่เหมาะสม การรวบรวมของข้อมูลการทำผิดวินัยของนักเรียน เป็นผู้ประสานงานกับบุคคลภายนอก บุคลากรร่วมทำงาน และการบริหารงบประมาณแต่ทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้เรื่องอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

กอร์ดอน (Gordon, 2003, p.103) ได้ศึกษาการมองไปที่ปัญหาการออกกลางคันของโรงเรียนมัธยมจากมุมมองของนักเรียน : การหาวิธีแก้ปัญหา เพื่อตรวจสอบโรงเรียนที่มีศักยภาพในการประสบความสำเร็จได้อย่างไรและเพื่อหาการปฏิรูปโปรแกรมที่นักเรียนมีความจำเป็นที่ต้องการที่จะศึกษาต่อไปในโรงเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการเรียนของนักเรียนและปัจจัยต่างๆ เช่น ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อโรงเรียนมัธยมรัฐบาลกิจกรรมทางสังคมของโรงเรียนและมุมมองของครูต่อความสำเร็จการพิจารณาเหล่านี้ได้ทำภายในกรอบแนวคิดของความหลากหลายของทฤษฎีทางสังคมในการศึกษากิจกรรมทางสังคมควรสงวนสำหรับ โรงเรียนพิเศษในเขาชวนที่เคยมีปัญหาและบรรดาผู้ที่อยู่ในความดูแลของสถานกักกันเขาชวน เพราะพวกเขาไม่สามารถอาศัยอยู่ที่บ้านโดยผลที่เกิดขึ้นของนักเรียนที่เป็นความคิดและความรู้สึก ซึ่งความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมปลายที่มีความเสี่ยงต่อการออกกลางคันและจากมุมมองของนักเรียนในสิ่งที่ต้องการที่จะประสบความสำเร็จ

ในโรงเรียนข้อมูลจากการวิจัยสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน นักศึกษา ผลการศึกษานี้มีประสานงานกับให้ผู้ปกครอง ครู รัฐบาล ผู้กำหนดนโยบาย เพื่อที่จะรับฟังนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่มีความสำคัญกับพวกเขา เช่น มุมมองของนักเรียนว่านักเรียนสามารถจบการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน ใช้เครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และการส่งต่อนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน บริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ในการมีส่วนร่วมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีทักษะในการดำรงชีวิต โดยโรงเรียนทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรฐานการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความรู้สารสนเทศ ประสานการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อพัฒนา ส่งเสริม แก้ไข และส่งต่อผู้เรียนในทุกระดับและทุกประเภท

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. การเตรียมการ

1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

1.2 สังเคราะห์กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนออกมาเป็นด้านจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแนวคิดของนักวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยมาเป็นแบบสอบถามความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเกี่ยวกับความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชา

2. ประชากร

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากโรงเรียน 29 โรง จำนวน 1,259 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2560, หน้า 11-13)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 297 คน จากโรงเรียน 29 โรง โดย

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และการเลือกตัวอย่างสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) มีวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (อ้างถึงใน อนุสรฯ สุขกล่ำ, 2556, หน้า 57) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ .05

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 29 โรง จำแนกเป็น 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 13 โรง 2) สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 9 โรง 3) สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 5 โรง และ 4) สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 โรง

ขั้นที่ 3 ทำการเลือกตัวอย่างสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สุ่มได้ จำนวน 297 คน จำแนกเป็น 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน 2) ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 52 คน และ 3) ครูที่ปรึกษา จำนวน 201 คน แสดงรายละเอียดในตาราง 13

ตาราง 13 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	จำนวน โรงเรียน	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล (สุ่มอย่างง่าย)		
				ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้รับผิดชอบฯ	ครูที่ ปรึกษา
ขนาดเล็ก	13	213	125	13	22	90
ขนาดกลาง	9	298	95	17	16	62
ขนาดใหญ่	5	437	55	10	10	35
ขนาดใหญ่พิเศษ	2	311	22	4	4	14
รวม	29	1,259	297	44	52	201

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2560, หน้า 11-13

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	จำนวน 9 ข้อ
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	จำนวน 4 ข้อ
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	จำนวน 7 ข้อ
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	จำนวน 12 ข้อ
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	จำนวน 8 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มีระดับการให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด
3.51 – 4.50 หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก
2.51 – 3.50 หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายถึง	มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนน้อยที่สุด

การแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2555, หน้า 49) 5
ระดับ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questionnaire) เกี่ยวกับแนวทาง
พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยอาศัย
หลักการ ทฤษฎีการสังเคราะห์และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

4.3 สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5
ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัด
พระนครศรีอยุธยาให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน และนำแบบสอบถามที่ได้ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถาม

4.4 นำแบบสอบถามไปตรวจสอบโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ที่มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนี (Index objective congruence : IOC) ระหว่าง 0.6-1.00 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

4.4.1	ดร.ทอฝัน เมธิปฏิภาณ	ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
4.4.2	ดร.กชกร ยิ้มแจ่ม	ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
4.4.3	นางสาวสุชาวัลย์ สมานหมู่	ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
4.4.4	นายฉัตรชัย น่วมโพธิ์	ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
4.4.5	นายธีระวัฒน์ วรรณนุช	ตำแหน่งผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อความ (IOC) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าความต้องการในข้อนั้น สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน ด้านที่กำหนด
- ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าความต้องการในข้อนั้น สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน ด้านที่กำหนด
- ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าความต้องการในข้อนั้น ไม่สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน ด้านที่กำหนด

เกณฑ์การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00

4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครู ที่ปรึกษาของ

โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม

4.6 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2555, หน้า 96) มีผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.97

4.7 นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2562

5.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้งทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 8-30 มิถุนายน พ.ศ. 2562

5.3 ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืน ระหว่างวันที่ 5-30 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 297 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 292 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.32

5.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการนำแบบสอบถามที่รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ และคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์

6.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงเลขที่ ตัดตารางลงคะแนนรายชื่อให้ตรงกับเลขที่ของฉบับ

6.3 ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

6.3.1 วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

6.3.2 วิเคราะห์ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้

7.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

7.1.1 หาค่าดัชนีความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ค่า IOC

7.1.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ตามวิธีการของ Cronbranch โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient)

7.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

7.2.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

7.2.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviews) มีวิธิดำเนินการดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากโรงเรียน 29 โรง จำนวน 53 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2560, หน้า 27)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากโรงเรียน 29 โรง โดยเลือกการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน แสดงรายละเอียดในตาราง 14

ตาราง 14 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา	โรงเรียน	ตำแหน่ง
สถานศึกษานขนาดเล็ก 1 โรง		
1. ดร.วาสนา มะณีเรือง	วัดโพธิ์ผักไห่ (เวชพันธุ์อนุสรณ์)	ผู้อำนวยการ
สถานศึกษานขนาดกลาง 5 โรง		
2. ดร.พัชร ศรีสุวรรณ	ผักไห่ “สุทธาประมุข”	ผู้อำนวยการ
3. นายวรรณสูตร พันธุมะเกียรติ	วิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์	ผู้อำนวยการ
4. นางสาวณัฐนิช กาลพัฒน์	บางซ้ายวิทยา	ผู้อำนวยการ
5. ดร. กชกร ยิ้มแฉล้ม	บางปะอิน	ผู้อำนวยการ
6. นายภาณุวัฒน์ เป็ชวานาค	อุทัย	ผู้อำนวยการ
สถานศึกษานขนาดใหญ่ 3 โรง		
7. นายประจวบ เงินเหรียญ	ภาชี “สุนทรวิทยานุกูล”	ผู้อำนวยการ
8. นายประจวบโชค สร้อยส้ม	บางปะอินราชานุเคราะห์ 1	ผู้อำนวยการ
9. สิบเอกจันทร กำภักสร	อยุธยาธรรม์	ผู้อำนวยการ
สถานศึกษานขนาดใหญ่ (พิเศษ) 1 โรง		
10. ว่าที่ร้อยตรี ดร.กฤติทรัพย์ เชื้อพันธ์	จอมสุรางค์อุปถัมภ์	ผู้อำนวยการ

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2560, หน้า 13

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) ที่นำไปเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interviews) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยที่สูงสุดของแต่ละด้านในขั้นที่ 1 เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างประเด็นข้อคำถาม

2.3 นำประเด็นข้อที่มีความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมากำหนดกรอบในการทำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

2.3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ประเด็นข้อคำถาม ครูต้องมีการเก็บข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมผู้สาว มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

2.3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ประเด็นข้อคำถาม ครูมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

2.3.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ประเด็นข้อคำถาม โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

2.3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ประเด็นข้อคำถาม โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะ ๆ มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

2.3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ประเด็นข้อคำถาม ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยนำข้อมูลความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นที่ 1 ทั้ง 5 ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองโดยนัดหมายวันเวลาและสถานที่ไว้ล่วงหน้า

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาล่วงหน้าก่อนที่ผู้วิจัยจะไปสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบประเด็นข้อคำถามและเตรียมตอบคำถาม

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยการจดบันทึกด้วยตัวเอง และบันทึกเทป

3.4 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้ครบทุกคนตามจำนวนที่ต้องการเพื่อเตรียมไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อสรุปประเด็นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การบันทึกเทป เพื่อสรุปประเด็นของแต่ละด้าน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การบันทึกเทป มาดำเนินการจัดแบ่งประเภทของข้อมูลของแต่ละด้าน เพื่อทำการสังเคราะห์ข้อมูลหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดำเนินการตามลำดับ คือ การใช้สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง (Standard deviation)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา เกี่ยวกับสถานภาพและขนาดของโรงเรียนโดยการหาค่าร้อยละ แสดงรายละเอียดในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (297 คน)	ร้อยละ 100.00
สถานภาพ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	44	14.81
ครูที่ปรึกษา	201	67.68
ครูผู้รับผิดชอบงาน	52	17.51
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน		
เพศ		
ชาย	139	46.80
หญิง	158	53.20
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	49	16.50
30– 45 ปี	115	38.72
46 – 50 ปี	91	30.64
มากกว่า 50 ปี	42	14.14
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	212	71.38
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	0	0
ปริญญาโท	85	28.62
ปริญญาเอก	0	0
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	73	24.58
5 – 10 ปี	104	35.02
11 – 15 ปี	62	28.87
16 ปี ขึ้นไป	58	19.53

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (297 คน)	ร้อยละ 100.00
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดเล็ก (13 โรงเรียน)	125	42.09
ขนาดกลาง (9 โรงเรียน)	95	31.98
ขนาดใหญ่ (5 โรงเรียน)	55	18.52
ขนาดใหญ่พิเศษ (2 โรงเรียน)	22	7.41

จากตาราง 15 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูที่ปรึกษา (ร้อยละ 67.68) เพศหญิง (ร้อยละ 53.20) มีอายุช่วง 30 – 45 ปี (ร้อยละ 38.72) วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 71.38) มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี (ร้อยละ 35.02) และส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (ร้อยละ 42.09)

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา**

ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน
5 ด้าน ของกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายละเอียด ดังตาราง 16-21

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

กระบวนการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.43	0.44	มาก	1
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.03	0.64	มาก	4
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.30	0.43	มาก	2
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.00	0.46	มาก	5
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.24	0.34	มาก	3
รวม	4.22	0.35	มาก	-

จากตาราง 16 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จำแนกตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.43$) ค่ารองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ($\bar{x} = 4.30$) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{x} = 4.24$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.03$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.00$)

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ครูต้องมีทักษะและความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.56	0.59	มากที่สุด	2
2. ครูต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน	4.24	0.64	มาก	7
3. ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของตนเอง	4.55	0.57	มากที่สุด	4
4. ครูต้องทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างดี	4.53	0.60	มากที่สุด	6
5. ครูต้องทราบความสามารถพิเศษของนักเรียน	4.54	0.64	มากที่สุด	5
6. ครูต้องทราบสถานะสุขภาพกายของนักเรียน เช่น ความพิการ โรคประจำตัว หรือความสะอาดของร่างกาย	4.12	0.85	มาก	9
7. ครูต้องทราบสถานะทางจิตใจ อารมณ์ ความประพฤติส่วนตัว การปรับตัวของนักเรียน	4.22	0.64	มาก	8
8. ครูต้องมีการเก็บข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติดและพฤติกรรมชู้สาว	4.57	0.58	มากที่สุด	1
9. ครูต้องออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อรู้จักผู้ปกครองและทราบถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน เศรษฐกิจ และความปลอดภัยของนักเรียนภายในบ้าน	4.56	0.56	มากที่สุด	3
รวม	4.43	0.44	มาก	-

จากตาราง 17 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูต้องมีการเก็บข้อมูล ของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมผู้สาว ($\bar{x} = 4.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูต้องทราบสถานะสุขภาพกายของนักเรียน เช่น ความพิการ โรคประจำตัว หรือความสะอาดของร่างกาย ($\bar{x} = 4.12$)

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ

ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
10. โรงเรียนควรชี้แจงเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างชัดเจน	4.04	0.80	มาก	2
11. ครูต้องมีเวลาเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน	3.92	0.88	มาก	4
12. ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ	4.16	0.67	มาก	1
13. ครูต้องมีวิธีการคัดกรองนักเรียนที่แสดงผลในทางลับ ไม่เปิดเผยต่อนักเรียน แบบสาธารณะแต่ใช้วิธีการพบปะและพูดคุยกับตัวนักเรียนเองโดยเฉพาะ	3.98	0.80	มาก	3
รวม	4.03	0.64	มาก	-

จากตาราง 18 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ ($\bar{x} = 4.16$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูต้องมีเวลาเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.92$)

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
14. ครูต้องส่งเสริมความสามารถของนักเรียนทุกคนให้ได้แสดงออกจนปรากฏผลงานที่ได้เชิงประจักษ์	4.47	0.66	มาก	4
15. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน	4.55	0.57	มากที่สุด	1
16. โรงเรียนควรมีกิจกรรมโฮมรูมพบปะนักเรียนทุกเช้าก่อนเข้าเรียน	4.25	0.53	มาก	5
17. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการหาแนวทางเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน	4.54	0.59	มากที่สุด	2
18. ครูที่ปรึกษาต้องให้ความร่วมมือในการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.53	0.59	มากที่สุด	3

ตาราง 19 (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
19. โรงเรียนควรมีกิจกรรมสานสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน อย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	3.91	0.76	มาก	6
20. โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเพียงพอ	3.82	0.83	มาก	7
รวม	4.30	0.43	มาก	-

จากตาราง 19 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน ($\bar{x} = 4.55$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ ในการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.82$)

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
21. การดำเนินงานควรได้รับความร่วมมือจากบุคลากรของทุกฝ่ายในโรงเรียน	4.05	0.74	มาก	6
22. โรงเรียนควรมีครูแนะแนวที่เข้าใจสาเหตุการเกิดปัญหาของนักเรียน	3.79	0.87	มาก	8
23. ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหนีเรียนของนักเรียน	3.63	0.73	มาก	12
24. นักเรียนต้องเชื่อมั่นว่าครูสามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาได้ โดยให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.72	0.83	มาก	10
25. ครูที่ปรึกษาต้องมีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างเพียงพอและทั่วถึง	4.26	0.54	มาก	5
26. ครูที่ปรึกษาต้องมีทักษะและเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	3.85	0.70	มาก	7
27. ครูที่ปรึกษาต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะปัญหาของนักเรียนแต่ละคน	4.28	0.67	มาก	4
28. โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะ ๆ	4.34	0.61	มาก	1
29. ครูต้องเรียกนักเรียนมาสอบถามความเป็นอยู่ทั้งที่บ้านและในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.31	0.55	มาก	3
30. โรงเรียนควรสนับสนุนและจัดกิจกรรมที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน	3.76	0.87	มาก	9

ตาราง (ต่อ)

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
31. ครูต้องแก้ไขปัญหาในทางลับในกรณีนักเรียนมีความ เสี่ยงทางพฤติกรรม	3.65	0.71	มาก	11
32. ครูที่ปรึกษาต้องรายงาน ซึ่งแจ้งผลการแก้ไขพฤติกรรม นักเรียนแก่ผู้ปกครองได้รับทราบ	4.33	0.63	มาก	2
รวม	4.00	0.46	มาก	-

จากตาราง 20 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) และ เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนควร
มีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ($\bar{x} = 4.34$) และข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุมชนควรให้ความร่วมมือ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหนีเรียนของ
นักเรียน ($\bar{x} = 3.63$)

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมและจำแนกรายข้อ

ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
33. ครูที่ปรึกษาต้องมีความรู้ในกระบวนการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน	4.36	0.58	มาก	7
34. ครูที่ปรึกษาต้องมีเวลาติดตาม ตรวจสอบ ผลการพิจารณานักเรียนที่มีปัญหาอย่างละเอียด	4.45	0.65	มาก	2
35. ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง	4.46	0.51	มาก	1
36. ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ เพื่อให้นักเรียนคลายความกังวล	4.36	0.59	มาก	6
37. ครูที่ปรึกษาต้องติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักเรียนอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญ	3.93	0.88	มาก	8
38. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญ	4.45	0.64	มาก	3
39. โรงเรียนควรติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลในการส่งต่อนักเรียน	4.44	0.67	มาก	5
40. โรงเรียนควรรายงานการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียน ให้แก่ชุมชนได้รับรู้	4.44	0.69	มาก	4
รวม	4.24	0.34	มาก	

จากตาราง 21 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) และเมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อ พบว่า มีระดับความความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูที่ปรึกษา ต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.46$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{x} = 3.93$)

ตาราง 22 สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
และครูที่ปรึกษาทั้ง 5 ด้าน (โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด)

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด	4.57	0.58	มากที่สุด	1
พฤติกรรมผู้สาว				
ด้านการคัดกรองนักเรียน				
ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรอง	4.16	0.67	มาก	1
นักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของ				
โรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ใน				
การแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ				
ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน				
โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความภาคภูมิใจ	4.55	0.57	มากที่สุด	1
ของนักเรียนแต่ละคน				
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน				
โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข	4.34	0.61	มาก	1
ปัญหาของนักเรียนเป็นระยะ ๆ				

ตาราง 22 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความต้องการ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านการส่งต่อนักเรียน				
ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง	4.46	0.51	มาก	1

จากตาราง 23 พบว่าผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาทั้ง 5 ด้าน โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด สรุปผลได้ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชั่วสาว ($\bar{x} = 4.24$)
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ ($\bar{x} = 4.16$)
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน ($\bar{x} = 4.55$)
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนเป็นระยะ ๆ ($\bar{x} = 4.34$)
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.46$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการเก็บข้อมูลโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 คน ด้วยเครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviews) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามด้าน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชั่วสาว ดังนี้

ว่าที่ร้อยตรี ดร.กฤดีทรัพย์ เชื้อพันธ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“โรงเรียนนั้นจะให้ครูดำเนินการโดยเริ่มจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนว่ามีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง โดยจะมีเอกสารให้ครูที่ปรึกษาบันทึกข้อมูลด้านต่าง ๆ ผ่านเครื่องมือดังนี้ ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน”

นายประจวบ โชค สร้อยส้ม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางปะอินราชานุเคราะห์ 1 กล่าวว่า

“ครูที่ปรึกษาเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากแบบบันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคล เมื่อได้ข้อมูลแล้วครูที่ปรึกษาศึกษาข้อมูลนักเรียนของตนเอง เพื่อหาเด็กที่มีความเสี่ยงด้านต่าง ๆ หาแนวทางป้องกันแก้ไข นักเรียนที่มีปัญหา หาแนวทางแก้ไขหรือทำการส่งต่อตามขั้นตอน การเก็บข้อมูลกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชั่วสาวโดยใช้วิธี สุ่มตัวอย่างหรือสุ่มตรวจ สืบค้นจากกลุ่มเพื่อน จากครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองและบันทึกข้อมูลไว้เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันติดตามใกล้ชิด มีระบบแอปพลิเคชันเก็บข้อมูลการตัดคะแนนความประพฤติในด้านต่าง ๆ เมื่อคะแนนถึงระดับที่กำหนดไว้จะถูกดำเนินการ ตามมาตรการของโรงเรียนต่อไป จากข้อมูลของนักเรียนที่ได้ทำการเก็บรวบรวมไว้ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาของนักเรียนทางโรงเรียนจึงได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การร่วมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การแข่งกีฬา คนตรี เวทีคนเก่ง เพื่อให้ให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เข้าร่วมกิจกรรมตามศักยภาพของตน

นายประจวบ เงินเหรียญ ผู้อำนวยการโรงเรียนภาษี “สุนทรวิทยานุกูล” กล่าวว่า

“โรงเรียนต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนครูที่ปรึกษามีข้อมูลรายชื่อนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมผู้สูบบุหรี่และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีระบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน เมื่อพบปัญหาต้องรีบแก้ไขโดยครูที่ปรึกษาร่วมกับครูแนะแนว”

ดร.พัชร ศรีสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนผั๊กไห้ “สุทธาประมุข” กล่าวว่า

“โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล นักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมผู้สูบบุหรี่ ทั้งที่เกิดขึ้นแล้ว การป้องกันสำหรับกลุ่มปกติ มีการสังเกตพฤติกรรมโดยได้รับความร่วมมือจากครูที่ปรึกษา ประจำรายวิชา ครูแนะแนว และนักเรียนที่เห็นความผิดปกติของเพื่อนแจ้งให้ข้อมูล มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ การสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูแนะแนว และครูในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามลำดับ ทุกชั้นตอนเป็นความลับ และมีบริการให้คำปรึกษาโดยครูมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เพื่อให้ให้นักเรียนประเมินตนเอง ครูที่ปรึกษาประเมิน และผู้ปกครองประเมินนักเรียนมาเป็นอีกเครื่องมือในการเก็บข้อมูลว่านักเรียนอยู่ในกลุ่มไหน เพื่อหาแนวทางแก้ไขและป้องกันต่อไป การตรวจปัสสาวะเรื่องยาเสพติดโดยการทำหนังสือขออนุญาตผู้ปกครองก่อนทำการตรวจ โดยมีตำรวจในเขตพื้นที่มาช่วยทำการตรวจ มีการทำสัญญาเอ็มโอยู ข้อตกลงเกี่ยวพฤติกรรมไม่เหมาะสมหากเกิดขึ้นต้องปฏิบัติตามขั้นตอน โดยมีนักเรียน ผู้ปกครอง รับทราบ”

นายวรรณสูตร พันธุะเกียรติ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“โรงเรียนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก สำหรับนักเรียนที่เข้ามาใหม่ ในช่วงเดือนแรกของการเปิดเทอม หรือคุณครูที่ปรึกษาทุกคนต้องจัดทำระบบแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เพื่อเป็นการรู้จักนักเรียนเบื้องต้น หลังจากนั้นในช่วงเดือนสิงหาคม จะมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน 100 % จะได้ข้อมูลบางส่วนเกี่ยวกับพฤติกรรมสารเสพติดและผู้สูบบุหรี่ จากการเก็บข้อมูลแบบประเมินพฤติกรรมเด็กข้างต้น ถ้าเป็นนักเรียนเก่าจะได้ข้อมูลจากการส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษาเก่าว่า นักเรียนคนไหนมีพฤติกรรมสารเสพติดหรือพฤติกรรมผู้สูบบุหรี่ เป็นอย่างไร”

นางสาวฉวีภรณ์ กาลพัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบางช้างวิทยา กล่าวว่า

“โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทางโรงเรียนจะมีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่เป็นเอกสารเป็นรูปเล่ม โดยหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการแจกให้กับครูที่ปรึกษาเริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และติดตามผลจนจบระดับชั้น เป็นการจัดเก็บข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนทั้งหมดประกอบการประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ ทั้งที่ส่วนนักเรียนประเมินตนเอง ผู้ปกครองประเมิน และครูประเมิน และรวบรวมข้อมูลสรุปผลส่งให้กับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทางระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนก็จะดำเนินการสรุปแล้วก็แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ในส่วนของกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาทางโรงเรียนจะมีแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มนี้ เช่น กลุ่มสารเสพติดจะดำเนินการประสานงานกับสาธารณสุขมาอบรมให้ความรู้และรวมถึงการบำบัดแต่ก็จะเป็นความลับ สิ่งที่โรงเรียนต้องการคือห้องปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ให้กับนักเรียนโดยต้องเก็บข้อมูลเป็นความลับระหว่างเด็กกับครูที่กล้าให้ข้อมูล เพราะส่วนใหญ่จะไม่กล้าเดินเข้ามาให้ข้อมูล ส่วนหนึ่งอาจจะกล้าให้ข้อมูล ส่วนเรื่องพฤติกรรมทางเพศ ทางโรงเรียนใช้วิธีการสังเกต และเพื่อนกับเทคโนโลยีเข้ามาเสริมในการเก็บข้อมูล ส่วนใหญ่จะสอบถามข้อมูลโดยตรงกับนักเรียน โดยให้นักเรียนกล้าที่จะบอกข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงกับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวในการปรึกษาด้านต่าง ๆ โดยที่ให้ความเป็นกันเองเพื่อที่นักเรียนจะได้ไว้วางใจและเชื่อใจกล้าที่จะให้ข้อมูล”

ดร. กชกร ยิ้มแฉล้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอิน กล่าวว่า

“โรงเรียนมีแนวทางในการดำเนินงานด้านการเก็บข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชู้สาว โดยเริ่มจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้ที่สามารถทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุด คือ ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเก็บข้อมูลนักเรียนและรู้จักตัวตนของนักเรียนเป็นอย่างดี ดังนั้นแนวทางการดำเนินงานโดยให้ครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชู้สาว และเป็นผู้ส่งต่อให้กับฝ่ายงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ดำเนินการส่งต่อเพื่อไปบำบัดสำหรับนักเรียนที่มีประวัติเกี่ยวกับยาเสพติด ในด้านของพฤติกรรมชู้สาวทางโรงเรียนจะดำเนินการว่ากล่าวตักเตือนในครั้งแรก ส่วนในครั้งต่อไปทางโรงเรียนจะดำเนินการส่งหนังสือเชิญผู้ปกครองเพื่อมารับทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียน และช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาดต่อไป”

สิบเอกจันทร กำภิศสร ผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาธรรม์ กล่าวว่า

“โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เพื่อในการเก็บข้อมูลว่านักเรียนอยู่ในกลุ่มไหน สำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมชู้สาว ทั้งที่เกิดปัญหาขึ้นแล้ว และการป้องกันสำหรับกลุ่มปกติเพื่อหาแนวทางแก้ไขและป้องกันต่อไป ในการเก็บข้อมูลกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชู้สาว ทางโรงเรียนได้ทำการสุ่มตรวจ สืบค้นจากกลุ่มเพื่อน ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และบันทึกข้อมูลไว้ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงและแก้ไข โดยมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การคัดกรองกลุ่มเสี่ยง การช่วยเหลือแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้จำนวนนักเรียน นักศึกษา ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง โรงเรียนได้ให้ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยม บ้านนักเรียนทุกคนจะได้พบผู้ปกครองเพื่อได้รู้ข้อมูลที่ถูกต้องและเห็นสภาพครอบครัวอย่างแท้จริง”

นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค ผู้อำนวยการโรงเรียนอุทัย กล่าวว่า

“โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการรับนักเรียนโดยมีครูในกลุ่มบริหารกิจการนักเรียนที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการปกครองนักเรียนสัมภาระพื้นฐาน สังเกตพฤติกรรมนักเรียนเบื้องต้น ทั้งชั้น ม.1 และ ม.4 โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการรับนักเรียนโดยมีครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตรวจสอบการอ่านคล่องเขียนคล่องของนักเรียนร่วมด้วย นักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าเรียนคณะกรรมการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลตามแบบบันทึกของกลุ่มกิจการนักเรียน ส่งต่อเอกสารบันทึกพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลในครูที่ปรึกษาดูแลช่วยเหลือ ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียน ขอข้อมูลนักเรียนจากผู้ปกครองนักเรียนทั้งด้านพฤติกรรม และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บันทึกพฤติกรรมนักเรียนในฐานะข้อมูลที่โรงเรียนจัดทำระบบออนไลน์”

ดร.วาสนา มะณีเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพธิ์ผักไห้ กล่าวว่า

“โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจการนักเรียน ปัญหาสารเสพติด โรงเรียนดำเนินการตรวจสอบสารเสพติดในผู้บริหาร นักเรียน ครู และบุคลากรของโรงเรียน โดยทำเอ็มโอยูกับศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอผักไห้ และสถานีตำรวจภูธรผักไห้ ในการเข้ามาดำเนินการตรวจคัดกรองสารเสพติด โดยการตรวจปีสภาวะปีการศึกษาละ 1 ครั้ง และสุ่มตรวจเป็นระยะ ๆ หากพบจะมีการเฝ้าติดตามพฤติกรรมโดยครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการสถานักเรียน หากไม่สามารถ ลด ละ เลิก ได้ จะดำเนินการส่งต่อให้สถานีตำรวจภูธรผักไห้ และโรงพยาบาลผักไห้ ดำเนินการบำบัดตามระบบต่อไป ส่งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้ารับการอบรม โครงการค่ายเยาวชน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัญหาพฤติกรรมซู้สาว จัดอบรมให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา รักอย่างไรให้ปลอดภัยในวัยเรียน กับนักเรียนทั้งโรงเรียน โดยได้รับความร่วมมือจากเทศบาลผักไห้ และโรงพยาบาลผักไห้ในการจัดวิทยากรเข้ามาให้ความรู้ การสังเกตและเฝ้าติดตามพฤติกรรมจากผู้ปกครอง ครู และคณะกรรมการสถานักเรียน หากพบความผิดปกติ จะมีการพูดคุย ให้คำแนะนำแบบกัลยาณมิตรเพื่อให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยในการช่วยกันแก้ปัญหาจากผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และนักเรียนที่มีปัญหา โดยใช้หลักทุกปัญหามีทางออกหากเราช่วยกัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมซู้สาว มีแนวทางพัฒนาดังนี้

1. โรงเรียนควรจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนในแต่ละส่วน ควรเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ สามารถเก็บข้อมูลนักเรียนได้ครอบคลุม มีความเป็นปัจจุบันและสามารถเรียกดูข้อมูลได้

2. โรงเรียนควรให้ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนเพื่อจะได้พบผู้ปกครอง รับทราบข้อมูลที่ต้อง และเห็นสภาพครอบครัวอย่างแท้จริง
3. โรงเรียนควรมีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบแบบประเมิน พฤติกรรมเด็ก ในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมนักเรียน
4. โรงเรียนควรมีการดำเนินการตรวจคัดกรองสารเสพติดโดยทำเอ็มโอยูกับศูนย์ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอให้เข้ามาดำเนินการตรวจคัดกรองสารเสพติดโดยการตรวจ ปัสสาวะปีการศึกษาละ 1 ครั้งโดยไม่บอกล่วงหน้า และดำเนินการสุ่มตรวจเป็นระยะ ๆ
5. โรงเรียนควรมีการเฝ้าติดตามพฤติกรรมโดย ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง หากไม่สามารถลดละเลิกได้ให้ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มนี้โดยการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. โรงเรียนควรใช้วิธีการสังเกต เฝ้าติดตามพฤติกรรมจากผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และ คณะกรรมการ สถานักเรียน มีระบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน
7. โรงเรียนควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเสริมในการเก็บข้อมูลและใช้วิธีการสอบถาม จากนักเรียนโดยตรงพร้อมให้คำแนะนำแบบกัลยาณมิตร
8. โรงเรียนต้องดำเนินการเชิญผู้ปกครองมารับทราบพฤติกรรมของนักเรียนที่มี พฤติกรรมไม่เหมาะสม เพื่อช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาคต่อไป

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการ แบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ ดังนี้

ว่าที่ร้อยตรี ดร.กฤดีทรัพย์ เชื้อพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ กล่าวว่า “บทบาทการคัดกรองนั้น จะเป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษา นำข้อมูลจากแบบประเมิน นักเรียนข้างต้นดังกล่าว มาวิเคราะห์ เพื่อคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ซึ่งจะมีแบบสรุปผลการคัดกรองเป็นรายห้อง ส่วนนักเรียนที่พฤติกรรมอยู่ในกลุ่ม เสี่ยงและมีปัญหา ทางครูที่ปรึกษาจะมีการสรุปผลการคัดกรองและแนวทางในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาอีกต่อไป”

นายประจวบ โชค สร้อยส้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอินราชานุเคราะห์ 1 กล่าวว่า

“ใช้แบบคัดกรองนักเรียน โดยคัดกรองนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ ได้รับการ สร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของตัวนักเรียน กลุ่มเสี่ยง

ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี กลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน เช่น จากการเยี่ยมบ้านนักเรียนและบันทึกการเยี่ยมบ้านทำให้ทราบถึงปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว นักเรียนครูที่ปรึกษาสามารถรวบรวมรายชื่อนักเรียนยากจนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อเสนอชื่อขอรับทุนปัจจัยพื้นฐานยากจนและยากจนพิเศษให้กับนักเรียนกลุ่มนั้น ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทางโรงเรียนและผู้บริหารได้ขอสนับสนุนเงินทุนจากผู้ใจบุญที่มีความประสงค์จะช่วยเหลือจากภายนอกโรงเรียนมามอบให้นักเรียนเป็นทุนการศึกษา กลุ่มพิเศษนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ มีความสามารถโดดเด่นซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษถึงขั้นสูงสุด ให้ครูที่ปรึกษาออกการเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อพูดคุยรับรู้ปัญหา และสภาพแวดล้อมจริงเพื่อแก้ปัญหาและให้คำปรึกษาได้ตรงจุด”

นายประจวบ เงินเหรียญ ผู้อำนวยการโรงเรียนภาษี “สุนทรวิทยานุกูล” กล่าวว่า

“การศึกษาเด็กเป็นรากคผล และทำทะเบียนประวัติประสานกับหน่วยงานภายนอก เช่น สถานีตำรวจ ฯ ครูที่ปรึกษาสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการทำกิจกรรม เพื่อให้ทราบพฤติกรรมของนักเรียนเด่นชัดขึ้น”

ดร.พัชร ศรีสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” กล่าวว่า

“การคัดกรองนักเรียนในโรงเรียนโดยความร่วมมือจากทุกคนในโรงเรียน โดยมีงานระบบช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว มีเครื่องมือช่วย เช่น กรณศึกษาที่ผ่านมาแล้ว และแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก”

นายวรรณสูตร พันธุะเกียรติ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“ได้จากข้อมูลเบื้องต้น ระบบคัดกรองนักเรียนแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ข้อมูลจากการเยี่ยมบ้านนักเรียน เราก็จะสามารถแบ่งนักเรียนว่ากลุ่มไหนเสี่ยง กลุ่มไหนปกติ หรือถ้ากลุ่มเสี่ยงหลังจากนั้นเราทำการแบ่งนักเรียนพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยง ว่ามีพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงด้านไหน แล้วถึงจะส่งต่อให้กับครู”

นางสาวณัฐนิช กาลพัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบางช้างวิทยา กล่าวว่า

“ในส่วนของ การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนใช้แนวทางโดยการที่ไล่ลำดับจากกลุ่มงานลงหัวหน้างานและกำลังสำคัญก็คือครูที่ปรึกษาของนักเรียนจะเป็นผู้คัดกรองเนื่องจากครูที่ปรึกษารู้จักกับนักเรียนในที่ปรึกษาค่อนข้างเยอะ เพราะโรงเรียนจัดกิจกรรมโฮมรูมทุกวัน โรงเรียนก็จะแจกเอกสารให้กับครูที่ปรึกษาทำการคัดกรองและครูที่ปรึกษาต้องเป็นผู้ยืนยันข้อมูลว่านักเรียนให้ข้อมูลตรงหรือเปล่า การคัดกรองจะมี 3 ส่วน 1 นักเรียนประเมินตนเอง 2 ครูที่ปรึกษาประเมิน 3 ผู้ปกครองประเมิน โดยโรงเรียนจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

ว่านักเรียนอยู่กลุ่มไหน ก่อนที่โรงเรียนจะวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนว่าอยู่กลุ่มไหนเพราะนักเรียนบางคนจะประเมินตนเองไม่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงทางโรงเรียนมีการคัดกรองโดยการสอบถามนักเรียนโดยตรงโดยมียืนยันข้อมูลจากครูที่ปรึกษาเพื่อความน่าเชื่อถือ”

ดร.วาสนา มะณีเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพธิ์ผักไห่ กล่าวว่า

“ครูทุกท่านต้องออกเยี่ยมบ้านนักเรียนครบ 100 % โดยแบ่งครูเป็นผู้ดูแลตามเส้นทางที่นักเรียนอยู่และครูจะนำข้อมูลมาแชร์กันสู่ครูที่ปรึกษา เมื่อต้องการคัดกรองนักเรียนจะใช้ความคิดเห็นของครูได้หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และครูที่เยี่ยมบ้านตามสาย โรงเรียนเราเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนเพียง 244 คน เป็นข้อดีที่ครูจะรู้จักและจดจำพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนได้เป็นอย่างดีทำให้ข้อมูลที่ได้ตรงกับความเป็นจริงมาก”

สิบเอกจันทร กำภักสร ผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาธรรม กล่าวว่า

“ใช้แบบคัดกรองนักเรียน โดยคัดกรองนักเรียน ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ นักเรียนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์คัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ใน เกณฑ์ของกลุ่มปกติซึ่งควรได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและการส่งเสริม กลุ่มเสี่ยงนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณีกลุ่มห่วงใยนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน โรงเรียนมีการประสานงานกับผู้ปกครอง ในการแจ้งข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองทราบข้อมูลที่แท้จริง และให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมีการพัฒนากระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และช่วยเหลือนักเรียน เพื่อหาแนวทางแก้ไขในการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน”

ดร. กชกร ยิ้มแฉล้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอิน กล่าวว่า

“แนวทางการคัดกรองนักเรียน โดยการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ ซึ่งในการจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งช่วยคัดกรองนักเรียนที่สามารถจะมาช่วยดูแลเพื่อนที่กำลังเผชิญกับปัญหา หรือเป็นกิจกรรมที่เรียกว่า “เพื่อนช่วยเพื่อน” เพราะด้วยวัยเดียวกันนักเรียนจะสามารถเข้าถึงปัญหาได้ดีกว่าครูที่ปรึกษา และนักเรียนจะไว้วางใจเพื่อนในการเล่าถึงปัญหาที่กำลังเผชิญให้เพื่อนฟังมากกว่าการปรึกษาครู ซึ่งเป็นเป็นแนวทางที่ทำให้ครูได้รับทราบถึงปัญหาของนักเรียนได้ดีขึ้น โดยมีเพื่อนที่เขาไว้วางใจเป็นสื่อกลาง ช่วยให้แก้ไขปัญหามีได้รวดเร็วและตรงกับปัญหาของนักเรียนที่เกิดขึ้น”

นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค ผู้อำนวยการโรงเรียนอุทัย กล่าวว่า

“โรงเรียนแจ้งกฎ ระเบียบนักเรียน ตามคู่มือนักเรียนที่แจกนักเรียนทุกคนทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติเช่นเดียวกัน แจ้งเกณฑ์การให้คะแนนความประพฤติ การตัดคะแนนความประพฤติ คัดกรองความประพฤตินักเรียน และผู้ปกครองทราบ เช่น ตัดคะแนนความประพฤติ 50% ถือว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยงตัดคะแนนความประพฤติ 60% แจ้งผู้ปกครอง ถ้ามีพฤติกรรมซ้ำอีกเชิญผู้ปกครองมารับทราบช่วยดูแลนักเรียน และให้ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ตัดคะแนนความประพฤติ 80% ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ครั้งที่ 1 อบรมวินัย อบรมธรรมะ ตามลำดับ ฯลฯ ครูที่ปรึกษาสังเกตความประพฤตินักเรียน ในกรณีที่มีปัญหาทางพฤติกรรมแจ้งฝ่ายปกครองนักเรียนตัดคะแนนความประพฤติให้นักเรียนลายมือชื่อรับทราบ บันทึกคะแนนความประพฤติระบบออนไลน์ ผู้ปกครองสามารถตรวจสอบความประพฤตินักเรียนในฐานข้อมูลจากเว็บไซต์โรงเรียน ครูที่ปรึกษารายงานความประพฤติแจ้งผู้ปกครองทราบ กรณีนักเรียนย้ายเข้าระหว่างปีทุกชั้นเรียนต้องผ่านการคัดกรองจากฝ่ายปกครองทุกคนก่อนจัดเข้าชั้นเรียนเพื่อตรวจสอบความประพฤตินักเรียน”

สรุปได้ว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ มีแนวทางพัฒนาดังนี้

1. โรงเรียน ควรจัดทำคู่มือ หลักเกณฑ์ วิธีการในการคัดกรอง รวมถึงระเบียบ หลักเกณฑ์ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
2. โรงเรียนควรชี้แจงนโยบายแนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในทุกภาคเรียนของปีการศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้ปกครองกับครูที่ปรึกษา
3. โรงเรียน ควรใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำวิเคราะห์ข้อมูลและคัดกรองนักเรียน เพื่อช่วยลดรายจ่ายและง่ายต่อการเรียกใช้ข้อมูล
4. โรงเรียนควรมีการเลือกเครือข่ายผู้ปกครองระดับโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลในด้านต่าง ๆ โดยการสร้างกลุ่ม LINE ของเครือข่ายผู้ปกครองกับผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียนกับครูที่ปรึกษาและนักเรียนกับครูที่ปรึกษา เพื่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
5. โรงเรียน ควรมีการประสานงานกับผู้ปกครอง ในการแจ้งผลการคัดกรองนักเรียน และข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนแก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงและให้ความร่วมมือใน การช่วยเหลือนักเรียนอีกทางหนึ่ง

6. โรงเรียน ควรมีการประสานงานกับบุคลากรหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการโรงเรียน เพื่อร่วมกันพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน และหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

7. โรงเรียน ควรมีการพัฒนากระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีการทบทวนข้อมูลคัดกรองนักเรียน มีการประเมินสถานการณ์เพื่อหาแนวทางแก้ไข วางแผนในการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องต่อสภาพปัจจุบัน

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน ดังนี้

ว่าที่ร้อยตรี ดร.กฤตธีทรัพย์ เชื้อพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนนั้น ทางโรงเรียนได้จัดส่งเสริมสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม โดยมีการดำเนินการจัดกิจกรรม อาทิเช่น การจัดกิจกรรมโฮมรูม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เพื่อให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและทราบแนวทางร่วมกัน ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถ หรือความเป็นเลิศทางด้านต่างๆ ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางวิชาการต่าง ๆ รวมไปถึงกีฬา ตลอดจนส่งนักเรียนไปแข่งขันทักษะวิชาการต่างๆ จากหน่วยงานภายนอก เพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น”

นายประจวบ โชค สร้อยส้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอินราชานุเคราะห์ 1 กล่าวว่า

“ส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดีโดยมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับหนึ่งถึงสิบทุกภาคเรียน มีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดย จัดทำเกียรติบัตรให้นักเรียนที่เก็บเงิน หรือของมีค่าได้แล้วนำส่งให้กับครูเพื่อหาเจ้าของ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และส่งเสริมทักษะให้กับนักเรียน ตามความถนัด โดยกำหนดเป็นแผนกิจกรรมประจำปีและให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษาเช่น กิจกรรมเวทีคนเก่งเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ กิจกรรมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ เช่น การมอบรางวัลหน้าแถว การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จในทุก ๆ กิจกรรม มีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของทุกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสา”

นายประจวบ เงินเหรียญ ผู้อำนวยการโรงเรียนภาษี “สุนทรวิทยานุกูล” กล่าวว่า

“โรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการนักเรียนให้มีความรัก ความภาคภูมิใจในโรงเรียน เช่น กล่าวชื่นชมและมอบเกียรติบัตรนักเรียนที่ทำความดีในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการ

แข่งขันทักษะวิชาการ การทำกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น นุรณาการในการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในโรงเรียน”

ดร.พัชร ศรีสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนผั๊กไห่ “สุทธาประมุข” กล่าวว่า

“การจัดกิจกรรม บวร ร่วมกันบ้าน วัด โรงเรียน มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ทั้งในและนอกสถานที่ โดยความร่วมมือหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน”

นายวรรณสูตร พันธุมะเกียรติ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“จากการที่เราได้คัดกรองนักเรียนว่านักเรียนกลุ่มไหนเสี่ยง กลุ่มไหนปกติ ส่วนกลุ่มปกติ นั้น ก็จะมีการจัดเวทีแสดงออกส่งเสริมทั้งในโรงเรียนและด้านนอก โดยในโรงเรียนก็จะมีกิจกรรมแข่งขันต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ส่งภายนอกเราก็จะมีส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ ด้านกีฬาต่าง ๆ แล้วจะมีการกล่าวชื่นชมแสดงความยินดีตามหน้าเสาธง และเนื่องในโอกาสต่าง ๆ”

นางสาวณัฏฐนิช กาลพัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบางช้างวิทยา กล่าวว่า

“ทุกปีการศึกษาโดยทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคนในการค้นหาศักยภาพของตนเองเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศด้านวิชาการ และในทุก ๆ ด้าน นักเรียนคนไหนสนใจกิจกรรมด้านไหนทางโรงเรียนก็มีการจัดกิจกรรมแข่งขันทั้งภายในโรงเรียนและส่งเสริมสู่ภายนอกโรงเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กิจกรรมกลุ่มสาระสังคม กิจกรรมกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการแสดงศักยภาพภายในโรงเรียน เมื่อนักเรียนแสดงศักยภาพ มีความกล้าแสดงออกโรงเรียนก็จะสนับสนุนส่งเสริมการแข่งขันสู่ภายนอก เช่น เวทีของศิลปหัตถกรรม เวทีการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัย และรวมถึงการแข่งขันโครงการทูบีนัมเบอร์วัน เมื่อเด็กนักเรียนได้เข้าร่วมการแข่งขันจะได้รับรางวัลอะไรก็แล้วแต่ ทางโรงเรียนจะมอบเกียรติให้กับนักเรียนทุกคน เพื่อส่งเสริมความภาคภูมิใจให้กับนักเรียน และทุกสิ้นปีการศึกษาทางโรงเรียนจะจัดวันคนดีศรีให้แก่นักเรียนที่ได้รับรางวัลด้านวิชาการเป็นเลิศ ด้านความประพฤติดี ด้านกิจกรรมจิตอาสา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง”

นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค ผู้อำนวยการโรงเรียนอุทัย กล่าวว่า

“ผู้บริหาร ครูเวรประจำวัน ครูที่ปรึกษายกย่องชมเชยนักเรียน พุดด้านบวก พุดสร้างสรรค์ เมื่อเข้าแถวเคารพธงชาติ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมโดยผ่านสภานักเรียน ให้สภานักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มอบเกียรติบัตร ยกย่อง ชมเชย รางวัล มอบทุนการศึกษานักเรียนเรียนดี ขยัน มีระเบียบวินัย”

สิบเอกจันทร กำภักศร ผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาธรรม กล่าวว่า

“โรงเรียนมีการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนในทุก ๆ ด้าน เพื่อการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มห่วยหรือกลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ ด้านกีฬา เป็นต้น และส่งเสริมกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การประกวดดนตรี แข่งขันกีฬา เปิดเวทีให้แสดงออก การจัดนิทรรศการความรู้ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ฯลฯ ทุกกิจกรรมก็จะมีการมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียน เพื่อส่งเสริมความภาคภูมิใจของเด็กแต่ละคน”

ดร. กชกร ยิ้มแฉล้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอิน กล่าวว่า

“แนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน ในการส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน โดยการจัดการแสดงผลงานของนักเรียนและจัดทำป้ายเชิดชูเกียรติ พร้อมทั้งมอบเกียรติบัตรยกย่องความดีให้กับนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนในโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนในการประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น”

ดร.วาสนา มะณีเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพธิ์ผไท กล่าวว่า

“นักเรียนที่ทำดีจะได้รับคำชมในช่วงหลังเข้าแถวเคารพธงชาติ และประกาศเสียงตามสายในช่วงพักกลางวัน (จัดรายการเสียงตามสายโดยคณะกรรมการสถานักเรียน)”

สรุปได้ว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน มีแนวทางพัฒนาดังนี้

1. โรงเรียน ควรกำหนดโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริมนักเรียน อย่างชัดเจน มีงบประมาณรองรับและกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน พร้อมเปิดเวทีแสดงออกทั้งในและนอกโรงเรียน
2. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแข่งขันในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและส่งเสริมผู้ภายนอก
3. โรงเรียนควรให้การชื่นชมแสดงความยินดีนักเรียนเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ในทุกสิ้นปีการศึกษา โดยการจัดแสดงผลงานของนักเรียนพร้อมมอบเกียรติบัตรยกย่องให้กับนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนในการประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

4. โรงเรียน ควรประสานงานขอความร่วมมือกับบุคลากรภายในและภายนอก วิทยาการที่มีความสามารถเฉพาะทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและความบกพร่อง ได้พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกด้าน

5. โรงเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนานิเทศ กำกับ การดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบและปรับปรุงเป็นระยะ ๆ

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นระยะ ๆ ดังนี้

ว่าที่ร้อยตรี ดร.กฤตธีรพย์ เชื้อพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“การให้คำปรึกษาเบื้องต้นจากครูที่ปรึกษา และการให้คำปรึกษาผ่านกระบวนการ (YC) โดยใช้หลักจิตวิทยาของกลุ่มเพื่อน เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะบุคคลที่มีพื้นเพ วัย วิธีชีวิตประจำวันและมีกิจกรรมร่วมกันจะสนิทสนม ค้นเคย และไว้วางใจสามารถสื่อสารกันได้อย่างเปิดเผย ทางโรงเรียนมีการคัดสรรว่าผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์สามารถวิเคราะห์ มีจิตอาสาในการรับฟังให้คำปรึกษาและได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษากับเพื่อนได้ โดยการชี้แนะอย่างใกล้ชิดของครูแนะแนว หรือที่เรียกเพื่อนนักเรียนกลุ่มนี้ว่า ยุวชนแนะแนว โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม Classroom meeting ทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีการเลือกเครือข่ายผู้ปกครองระดับโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลในด้านต่าง ๆ โรงเรียนได้ดำเนินการติดตั้งระบบประตูดิจริยะและโปรแกรม D-school ให้นักเรียนสแกนบัตรเวลาและกลับจากโรงเรียน ซึ่งทั้งครู-ผู้ปกครอง-และนักเรียนสามารถเช็คการมาเรียนได้อย่างรวดเร็ว จัดกิจกรรมตามโอกาสต่าง ๆ กิจกรรม เช่น วันงดสูบบุหรี่ กิจกรรมดนตรีกีฬาต้านยาเสพติด”

นายประจวบโชค สร้อยส้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอินราชานุเคราะห์ 1 กล่าวว่า

“ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความสามารถ ต่าง ๆ เล่นกีฬา ร้องเพลง เพื่อให้ นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีกิจกรรมคาบโฮมรูม (Home room) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้พบกับนักเรียนของตนทุกวัน กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนทำให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่จริงของเด็กนักเรียนและนำปัญหาที่พบมาแก้ไข จัดให้มีการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการดูแลตัวเอง มีโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยมีอบรมนักเรียนใหม่ระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 เป็นประจำทุกปี มีกิจกรรมประกวดโครงงานคุณธรรม มีการประชุมสวดมนต์ ของนักเรียนในทุกระดับชั้น จัดสร้างกลุ่มไลน์ของเครือข่ายผู้ปกครองกับผู้บริหาร ผู้ปกครองห้องเรียนกับครูที่ปรึกษา นักเรียนกับครูที่ปรึกษา เพื่อประสานงานเรื่องเร่งด่วนต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทางโรงเรียนมีเอกสารแบบคัดกรองของสสส.ที่คัดกรองนรที่มีปัญหาด้านติดยาหรือเพื่อดำเนินกิจกรรมแก้ไขให้นักเรียนเลิกบุหรี่ที่โรงเรียน”

สิบเอกจันทร กำภักสร ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุชยานุสรณ์ กล่าวว่า

“โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เช่น กิจกรรมการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมนักเรียนแกนนำ ครูแกนนำ กิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (สถานศึกษาปลอดบุหรี่) กิจกรรม/ชมรมทูปีนัมเบอร์วัน ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความสามารถ ต่าง ๆ เล่นกีฬา ร้องเพลง เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โรงเรียนมีการเลือกเครือข่ายผู้ปกครองระดับโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลในด้านต่าง ๆ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม Classroom meeting ทุกภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีกิจกรรมคาบโฮมรูม เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้พบกับนักเรียนของทุกวัน กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนทำให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่จริงของเด็กนักเรียนและนำปัญหาที่พบมาแก้ไข โรงเรียนมีจัดสร้างกลุ่มไลน์ของเครือข่ายผู้ปกครองกับผู้บริหาร ผู้ปกครองห้องเรียนกับครูที่ปรึกษา และนักเรียนกับครูที่ปรึกษา เพื่อประสานงานเรื่องในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว”

นายประจวบ เงินเหรียญ ผู้อำนวยการโรงเรียนภาษี “สุนทรวินยานุสรณ์” กล่าวว่า

“โรงเรียนมีโครงการป้องกันปัญหาต่างๆของนักเรียน โรงเรียนมีโครงการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมต่าง ๆ เช่นปัญหาการเรียน ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน ปัญหาสารเสพติด”

ดร.พัชร ศรีสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” กล่าวว่า

“มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาเสพติด และพฤติกรรมด้านผู้สาว มีวิทยากรเข้ามาให้ความรู้ ในการป้องกันและแก้ไขทั้งที่ยังไม่เกิดเป็นการป้องกัน และแก้ไขโดยเกิดขึ้นแล้ว มีครูแนะแนวที่จบด้านจิตวิทยาโดยตรง ร่วมมือกับฝ่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เข้าค่ายธรรม ณ วัดตึกขจรวิทย์ เพื่อฝึกฝนเยาวชนให้มีทักษะชีวิตตามคำสอน ช่วยพัฒนาจิตใจ และปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรมให้กับนักเรียนตามหลักพระพุทธศาสนา”

นายวรรณสูตร พันธุมะเกียรติ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“โรงเรียนเรามีสถานักเรียน ซึ่งจะช่วยเหลือฝ่ายกิจการนักเรียนได้มากที่สุดทีเดียว ถ้าจะรู้จักนักเรียน เพื่อนๆเค้า แล้วเค้าจะใช้ระบบที่เรียกว่า ระบบสังคม คอยช่วยเหลือ ป้องกันเพื่อนๆ เค้า

กันเอง แต่ถ้ามีการพลาดหรือกลุ่มเพื่อนี่ปัญหาเกิดขึ้น เค้าจะมีระบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะมีการออกมาตราการมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว”

นางสาวณัฐนิช กาลพัฒน์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางช้างวิทยา กล่าวว่า

“โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนในวันมอบตัวนักเรียน โดยกลุ่มผู้ปกครองจะพบผู้บริหารในการชี้แจงนโยบายแนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้ง ด้านวิชาการ ด้านการปกครอง และให้ผู้ปกครองแยกพบที่ปรึกษาแต่ละชั้นเรียน เพื่อพูดคุยกันได้อย่างใกล้ชิดและก็แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้ปกครองกับครูที่ปรึกษาและถ้าในกรณีไหนที่นักเรียนมีที่อยู่ในกลุ่มมีปัญหาพิเศษทางครูที่ปรึกษาก็คัดกรองไว้ชี้แจงกับผู้ปกครองเป็นรายบุคคล เมื่อคัดกรองเป็นรายบุคคลและถ้าปัญหายังไม่ดีขึ้นทางครูที่ปรึกษาที่จะส่งมาที่หัวหน้าระดับชั้นช่วยกันตามระบบดูแลแล้วยังไม่ดีขึ้นและก็มาถึงระดับผู้ปกครองมาพบกับหัวหน้างานปกครองของโรงเรียนเพื่อหาแนวทางแก้ไขและกำหนดวิธีการและมาตรการที่จะดูแลช่วยเหลือในลำดับต่อไปโดยมีการติดตามผล และประเมินผลการแก้ไขเป็นระยะ”

ดร.วาสนา มะณีเรือง ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดโพธิ์ผักไห้ กล่าวว่า

“ครูที่ปรึกษาต้องรู้จักกับผู้ปกครอง และมีข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับนักเรียนผู้ปกครองและครูที่ปรึกษาจะร่วมมือกันในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนโดยฝ่ายบริหารจะเป็นผู้ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และประสานความช่วยเหลือจากภายนอกหากมีความจำเป็นต้องส่งต่อหรือต้องการความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกโรงเรียน เป็นต้น โรงเรียนจะให้ผู้ปกครองนักเรียนมามอบตัวและปรับปรุงข้อมูลภาคเรียนละ 1 ครั้ง ในช่วงต้นของการเปิดภาคเรียน”

ดร. กชกร ยิ้มแฉล้ม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางปะอิน กล่าวว่า

“โรงเรียนมีแนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน (Classroom meeting) ในทุกภาคเรียนของปีการศึกษา เพื่อเป็นการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และช่วยให้ผู้ปกครองได้พบครูที่ปรึกษาในการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันรับทราบพฤติกรรมและผลการเรียนของนักเรียน อีกทั้งทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้รับทราบถึงปัญหานักเรียนและร่วมกันป้องกันและช่วยกันแก้ไขปัญหานักเรียน”

นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค ผู้อำนวยการ โรงเรียนอุทัย กล่าวว่า

“ความสำคัญกับครูที่ปรึกษาในการอบรมในเรื่องระเบียบวินัย และสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ในภาคเรียนที่ 1 มีการณรงค์เกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติด จะมีการอบรมนักเรียนในเรื่องการป้องกันยาเสพติด ผู้สาวและทะเลาะวิวาท โดยเชิญวิทยากร ประสานเจ้าหน้าที่ผู้คุมตรวจสารเสพติด

นักเรียน ในกรณีที่พบแจ้งผู้ปกครอง นำไปบำบัดต่อไป ครูที่ปรึกษา ครูฝ่ายปกครองนักเรียน คณะกรรมการนักเรียน ในการดำเนินการแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนผู้เกี่ยวข้องจะทำ รายงานให้ผู้บริหารสถานศึกษารับทราบทุกครั้ง ในการแจ้งความผิดทางพฤติกรรมทุกครั้งจะเป็น บันทึกข้อความลงมือชื่อรับทราบความผิดทุกครั้ง และแจ้งผู้ปกครองทราบ ผู้ปกครองสามารถ ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนได้ตลอดเวลาเมื่อเวลานักเรียนมาเรียน”

สรุปได้ว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เป็นระยะ ๆ มีแนวทางพัฒนาดังนี้

1. ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง ได้แก่ การจัดบรรยายภาคในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การเอาใจใส่ในการดูแลนักเรียนด้วยความเต็มใจ
2. ผู้บริหารโรงเรียน สร้างความตระหนักให้กับครูในโรงเรียน ในการร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญห
3. โรงเรียน ควรจัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษา เพื่อรับฟังปัญหาหรือให้คำแนะนำกับนักเรียนที่ต้องการ
4. โรงเรียน ควรประสานความร่วมมือกับครู บุคคล และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก ในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
5. โรงเรียน ควรประสานความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ดำเนินการต่อเนื่องและมอบหมายภาระหน้าที่ที่ชัดเจน รวมถึงประชุม วางแผน ชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน
6. โรงเรียน ควรกำกับ ติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นระยะ ๆ

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

ว่าที่ร้อยตรี ดร.กฤดีทรัพย์ เชื้อพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“มีการบันทึกส่งต่อนักเรียนไปยังครูที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายกิจการนักเรียน ครูประจำวิชา ครูพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งต่อภายในโรงเรียน โดยจะมีแบบบันทึกการต่อของโรงเรียนและแบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน”

นายประจวบ โชค สร้อยส้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอินราชนครินทร์ 1 กล่าวว่า

“มีการส่งต่อเอกสารกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนโดยใช้หลัก 3 ปี ใช้คิดเป็น 35 % 35 % 30% ซึ่งเมื่อครบ 3 ปีได้เยี่ยมบ้านครบ 100 % (ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ของระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ครูที่ปรึกษาสามารถคัดกรองกลุ่มนักเรียนที่มีความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อส่งรายชื่อขอรับทุนปัจจัยพื้นฐานยากจนและยากจนพิเศษได้ ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทางผู้บริหารหาผู้สนับสนุนจากภายนอกโรงเรียน เช่น ศิษย์เก่า บริษัทต่าง ๆ ฯลฯ มาช่วยสนับสนุนด้านทุนการศึกษา และมีการรายงานผลเป็นระยะ ๆ นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงด้านพฤติกรรมครูที่ปรึกษาสามารถส่งต่อเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมได้ตามระบบและมีการบันทึกพฤติกรรมในทุกครั้ง นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงด้านการเรียนครูที่ปรึกษาสามารถประสานกับผู้ปกครองเพื่อพบฝ่ายบริหารงานวิชาการและร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ครูแนะแนวจะมีแบบให้คำปรึกษากับนักเรียนเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือหรือพบปัญหาและส่งต่อไปยังผู้เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือนักเรียนต่อไป”

นายประจวบ เงินเหรียญ ผู้อำนวยการโรงเรียนภาษี “สุนทรวิทยานุกูล” กล่าวว่า

“เมื่อมีปัญหาต้องนำทะเบียนประวัติส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาสารเสพติด ส่งต่อโรงพยาบาลเพื่อบำบัดให้นักเรียนปลอดภัยจากสารเสพติด กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ ส่งต่อไปยังโรงพยาบาลที่ใกล้โรงเรียนที่สุด เพื่อรักษาขึ้นพื้นฐาน”

นายวรรณสูตร พันธุะเกียรติ ผู้อำนวยการโรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์ กล่าวว่า

“โรงเรียนมีแนวทางในการดำเนินการด้านเอกสารต่าง ๆ กลุ่มบริหารกิจการนักเรียน จะจัดทำเอกสาร จะมีแบบประเมินการส่งต่อ แต่เริ่มแรกครูที่ปรึกษาจะเป็นคนแก้ไขปัญหา ถ้าไม่สามารถแก้ไขได้จะส่งต่อมายังกิจการนักเรียน กิจการนักเรียนจะพิจารณา อาจจะส่งต่อให้ฝ่ายแนะแนว หรือฝ่ายอื่น ๆ แต่ทางโรงเรียนจะไม่เน้นให้เด็กออก จะเน้นแก้ปัญหาภายในโรงเรียน แต่ทั้งนี้ที่สำคัญ ครูที่ปรึกษาจะต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลและต้องเอื้ออาทรต่อผู้เรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน”

ดร.พัชร ศรีสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข” กล่าวว่า

“การจัดทำบันทึกข้อความขึ้นข้อตกลงในกรณีที่สามารรถแก้ไขใน โรงเรียนได้ส่งต่อที่โรงพยาบาลผักไห่ เพื่อการบำบัดแก้ไขโดยมีผู้ปกครองรับทราบและยินยอม”

สิบเอกจันทร์ กำภักศร ผู้อำนวยการโรงเรียนอยุธยาธรรม์ กล่าวว่า

“โรงเรียนมีการดำเนินการโดยครูที่ปรึกษาจัดทำบันทึกข้อความทำข้อตกลงในการแก้ไข ปัญหา ในกรณีที่มีปัญหาขอความช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป ในการส่งต่อนักเรียนแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ 1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง 2) การส่งต่อ ภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกหากพิจารณา เห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้ เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น”

ดร. กชกร ยิ้มแฉล้ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอิน กล่าวว่า

“โรงเรียนมีแนวทางการดำเนินงานในการจัดทำเอกสารในการปฏิบัติเพื่อส่งต่อนักเรียน โดยเริ่มจากครูที่ปรึกษาได้รับทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนในกรณีที่ขอความช่วยเหลือ หรือ ช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้น ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการทำหนังสือส่งต่อไปกับ ฝ่ายงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นตอนต่อไป ซึ่งใน การส่งต่อแบ่งได้ 2 แบบ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา ของนักเรียนในแต่ละกรณี”

นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค ผู้อำนวยการโรงเรียนอุทัย

“การส่งต่อนักเรียน นักเรียนทุกคนจะมีบันทึกความพฤติกรรมทุกคนที่ครูที่ปรึกษา ในกรณีที่ มี ปัญหาทางพฤติกรรม จะมีบันทึกที่ฝ่ายปกครองนักเรียนด้วย บันทึกพฤติกรรมนักเรียนใน ฐานข้อมูลที่โรงเรียนจัดทำออนไลน์ จะเก็บข้อมูลนักเรียนทุกปีการศึกษาจนกว่านักเรียนจะจบ การศึกษา การบันทึกข้อมูล ครูที่ปรึกษา ครูฝ่ายปกครองนักเรียน สามารถบันทึกข้อมูลจากสมาร์ท โฟน และคอมพิวเตอร์ได้”

ดร. วาสนา มะณีเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโพธิ์ผักไห่ กล่าวว่า

แบบบันทึกการเยี่ยมบ้านนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก แบบสรุปผลการคัดกรอง นักเรียน แบบบันทึกการช่วยเหลือและการส่งต่อ

นางสาวณัฐฐนิธ กาลพัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบางช้างวิทยา กล่าวว่า

“ทางโรงเรียนมีการดำเนินการตามลำดับชั้นจากลำดับขั้นต้นสู่ลำดับขั้นสูง โดยครูที่ ปรึกษาจัดทำเอกสารบันทึกข้อความเพื่อชี้แจงกับนักเรียนและให้นักเรียนลงชื่อในเอกสารทั้งคู่เพื่อ นำเนินการส่งต่อไปยังผู้บริหารของโรงเรียน ทั้งในการทำเอกสารนอกจากบันทึกข้อความแล้วก็จะ มีแบบฟอร์มของกลุ่มงานบุคคลงานปกครองก็จะมีแบบฟอร์มเป็นบันทึกเอกสารต่าง ๆ เช่น บันทึก ข้อตกลงระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง เอกสารการทำทัณฑ์บน เอกสารประจำชั้น ที่เป็นบันทึกโฮม

รวม บันทึกการสนทนา เป็นรายกรณีและจัดทำรายงานทุกปีการศึกษา เมื่อส่งไปทางฝ่ายบริหาร ก็จะให้แนวคิด และก็จะส่งมายังครูที่ปรึกษาเพื่อที่จะปฏิบัติตามขั้นตอนและดำเนินการแก้ไข พฤติกรรมของนักเรียน”

สรุปได้ว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางพัฒนาดังนี้

1. โรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรมีการประสานงานสร้างความเข้าใจ ร่วมกัน และมีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียน กับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีประสิทธิภาพ โดยไม่ทำให้นักเรียนรู้สึก ว่าตนเองมีปัญหาและผู้ปกครองมีความมั่นใจในการส่งต่อนักเรียน

2. โรงเรียนควรให้ครูที่ปรึกษานำบันทึกพฤติกรรมนักเรียนในฐานะข้อมูลที่โรงเรียนจัดทำ ระบบออนไลน์ และเก็บข้อมูลนักเรียนทุกปีการศึกษาจนกว่านักเรียนจะจบการศึกษา

3. โรงเรียน ควรจัดสรรงบประมาณรองรับการจัดกิจกรรมส่งต่อนักเรียน และดำเนินการ จัดกิจกรรมในรูปแบบของเครือข่ายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากบุคคลทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียน

4. โรงเรียนควรดำเนินการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนตามลำดับชั้นจากลำดับขั้นต้นสู่ ลำดับขั้นสูงมีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานในการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายใน โดยครูที่ปรึกษา จะส่งต่อไปยังครูแนะแนวคือครูที่สามารถให้การ ช่วยเหลือนักเรียนได้ ในการส่งต่อภายนอกผู้แนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อ โดยนำทะเบียนประวัติส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณรองรับการจัดกิจกรรมส่งต่อนักเรียน

ตาราง 23 สรุปแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับ สารเสพติด พฤติกรรมชั่วสาว	1. โรงเรียนควรจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ในแต่ละส่วน ควรเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ สามารถเก็บข้อมูลนักเรียนได้ครอบคลุม มีความเป็นปัจจุบัน และสามารถเรียกดูข้อมูลได้ 2. โรงเรียนควรให้ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนเพื่อจะ ได้พบผู้ปกครองรับทราบข้อมูลที่ต้องการ และเห็นสภาพ ครอบครัวอย่างแท้จริง 3. โรงเรียนควรมีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้ แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ในการเก็บข้อมูลพฤติกรรม นักเรียน 4. โรงเรียนควรมีการดำเนินการตรวจคัดกรองสารเสพติดโดยทำ MOU กับศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอให้เข้ามา ดำเนินการตรวจคัดกรองสารเสพติดโดยการตรวจปัสสาวะปี การศึกษาละ 1 ครั้งโดยไม่บอกล่วงหน้า และดำเนินการสุ่ม ตรวจเป็นระยะ ๆ 5. โรงเรียนควรมีการเฝ้าติดตามพฤติกรรมโดย ครูที่ปรึกษาและผู้ ที่เกี่ยวข้อง หากไม่สามารถลดละเลิกได้ให้ดำเนินการช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มนี้โดยการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 6. โรงเรียนควรใช้วิธีการสังเกต เฝ้าติดตามพฤติกรรมจาก ผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และคณะกรรมการ สถานักเรียน มี ระบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน 7. โรงเรียนควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเสริมในการเก็บข้อมูล และใช้วิธีการสอบถามจากนักเรียนโดยตรงพร้อมให้คำแนะนำ แบบกัลยาณมิตร 8. โรงเรียนต้องดำเนินการเชิญผู้ปกครองมารับทราบพฤติกรรม ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เพื่อช่วยกันหาทาง แก้ไขปัญหาต่อไป

ตาราง 23 (ต่อ)

ความต้องการพัฒนาการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ	1. โรงเรียน ควรจัดทำคู่มือ หลักเกณฑ์ วิธีการในการคัดกรอง รวมถึงระเบียบหลักเกณฑ์ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา 2. โรงเรียนควรชี้แจงนโยบายแนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในทุกภาคเรียนของปีการศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้ปกครองกับครูที่ปรึกษา 3. โรงเรียน ควรใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำวิเคราะห์ข้อมูลและคัดกรองนักเรียน เพื่อช่วยลดรายจ่ายและง่ายต่อการเรียกใช้ข้อมูล 4. โรงเรียนควรมีการเลือกเครือข่ายผู้ปกครองระดับโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลในด้านต่าง ๆ โดยการสร้างกลุ่ม LINE ของเครือข่ายผู้ปกครองกับผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียนกับครูที่ปรึกษาและนักเรียนกับครูที่ปรึกษา เพื่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว 5. โรงเรียน ควรมีการประสานงานกับผู้ปกครอง ในการแจ้งผลการคัดกรองนักเรียนและข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนแก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงและให้ความร่วมมือใน การช่วยเหลือนักเรียนอีกทางหนึ่ง 6. โรงเรียน ควรมีการประสานงานกับบุคลากรหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการโรงเรียน เพื่อร่วมกันพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน และหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ 7. โรงเรียน ควรมีการพัฒนากระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการทบทวนข้อมูลคัดกรองนักเรียน มีการประเมินสถานการณ์เพื่อหาแนวทางแก้ไขวางแผนในการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องต่อสภาพปัจจุบัน

ตาราง 23 (ต่อ)

ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียน แต่ละคน	1. โรงเรียน ควรกำหนดโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริมนักเรียน อย่างชัดเจน มีงบประมาณรองรับและกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน พร้อมเปิดเวทีแสดงออกทั้งในและนอกโรงเรียน 2. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแข่งขันในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและส่งเสริมสู่ภายนอก 3. โรงเรียนควรให้การชื่นชมแสดงความยินดีนักเรียนเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ในทุกสิ้นปีการศึกษา โดยการจัดแสดงผลงานของนักเรียนพร้อมมอบเกียรติบัตรยกย่องให้กับนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนในการประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น 4. โรงเรียน ควรประสานงานขอความร่วมมือกับบุคลากรภายในและภายนอก วิทยาการที่มีความสามารถเฉพาะทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและมีความบกพร่อง ได้พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกด้าน 5. โรงเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนานิเทศ กำกับ การดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบและปรับปรุงเป็นระยะ ๆ
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นระยะ ๆ มีแนวทางพัฒนาดังนี้	1. ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง ได้แก่ การจัดบรรยายภาคในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การเอาใจใส่ในการดูแลนักเรียนด้วยความเต็มใจ 2. ผู้บริหารโรงเรียน สร้างความตระหนักให้กับครูในโรงเรียน ในการร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน 3. โรงเรียน ควรจัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษา เพื่อรับฟังปัญหาหรือให้คำแนะนำแก่นักเรียนที่ต้องการ

ตาราง 23 (ต่อ)

ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (ต่อ)	4. โรงเรียน ควรประสานความร่วมมือกับครู บุคคล และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก ในการร่วมกันป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน 5. โรงเรียน ควรประสานความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ดำเนินการต่อเนื่องและมอบหมายภาระหน้าที่ที่ชัดเจน รวมถึงประชุมวางแผน ชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน 6. โรงเรียน ควรกำกับ ติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนเป็นระยะ ๆ
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการ ปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตาม ขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง	1. โรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรมีการประสานงานสร้างความเข้าใจร่วมกัน และมีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียน กับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีประสิทธิภาพ โดยไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองมีปัญหาและผู้ปกครองมีความมั่นใจในการส่งต่อนักเรียน 2. โรงเรียนควรให้ครูที่ปรึกษามั่นใจพฤติกรรมนักเรียนในฐานข้อมูลที่โรงเรียนจัดทำระบบออนไลน์ และเก็บข้อมูลนักเรียนทุกปีการศึกษาจนกว่านักเรียนจะจบการศึกษา 3. โรงเรียน ควรจัดสรรงบประมาณรองรับการจัดกิจกรรมส่งต่อนักเรียน และดำเนินการจัดกิจกรรมในรูปแบบของเครือข่ายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ตาราง 23 (ต่อ)

ความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน (ต่อ)	4. โรงเรียนควรดำเนินการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนตามลำดับชั้นจากลำดับขั้นต้นสู่ลำดับขั้นสูงมีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานในการส่งต่อนักเรียน ทั้งการส่งต่อภายในโดยครูที่ปรึกษา จะส่งต่อไปยังครูแนะแนว คือครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ในการส่งต่อ ภายนอกผู้แนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อ โดยนำทะเบียนประวัติส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและโรงเรียน ควรจัดระบบประเมินรองรับการจัดกิจกรรมส่งต่อนักเรียน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน และหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูต้องมีการเก็บข้อมูล ของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชู้สาว และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูต้องทราบสภาวะสุขภาพกายของนักเรียน เช่น ความพิการ โรคประจำตัว หรือความสะอาดของร่างกาย

1.2 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน พบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ และอยู่ใน

ระดับมาก จำนวน 4 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ ในการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเพียงพอ

1.3 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีระดับความความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญ

1.4 ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า มีระดับความความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูต้องมีเวลาเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน

1.5 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า มีระดับความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะ ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ชุมชนควรให้ความร่วมมือ ในการป้องกันและแก้ปัญหาคriminalนักเรียนของนักเรียน

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 5 ด้าน โดยเลือกแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเพื่อหาแนวทางการพัฒนา ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษาแนวทาง แยกตามด้านดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวทางการพัฒนา คือ

2.1.1 โรงเรียนควรจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนในแต่ละส่วน ควรเป็นเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ สามารถเก็บข้อมูลนักเรียนได้ครอบคลุม มีความเป็นปัจจุบันและสามารถเรียกดูข้อมูลได้

2.1.2 โรงเรียนควรให้ครูที่ปรึกษาออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนเพื่อจะได้พบผู้ปกครองรับทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และเห็นสภาพครอบครัวอย่างแท้จริง

2.1.3 โรงเรียนควรมีการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบประเมิน SDQ ในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมนักเรียน

2.1.4 โรงเรียนควรมีการดำเนินการตรวจคัดกรองสารเสพติดโดยทำ MOU กับ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอให้เข้ามาดำเนินการตรวจคัดกรองสารเสพติดโดยการตรวจปัสสาวะปีการศึกษาละ 1 ครั้งโดยไม่บอกล่วงหน้า และดำเนินการสุ่มตรวจเป็นระยะ ๆ

2.1.5 โรงเรียนควรมีการเฝ้าติดตามพฤติกรรมโดย ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง หากไม่สามารถลดละเลิกได้ให้ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มนี้โดยการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1.6 โรงเรียนควรใช้วิธีการสังเกต เฝ้าติดตามพฤติกรรมจากผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษา และคณะกรรมการ สภานักเรียน มีระบบเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน

2.1.7 โรงเรียนควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเสริมในการเก็บข้อมูลและใช้วิธีการสอบถามจากนักเรียนโดยตรงพร้อมให้คำแนะนำแบบกัลยาณมิตร

2.1.8 โรงเรียนต้องดำเนินการเชิญผู้ปกครองมารับทราบพฤติกรรมของนักเรียน ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เพื่อช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาคือไป

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน แนวทางการพัฒนา คือ

2.2.1 โรงเรียน ควรจัดทำคู่มือ หลักเกณฑ์ วิธีการในการคัดกรอง รวมถึงระเบียบ หลักเกณฑ์ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

2.2.2 โรงเรียนควรชี้แจงนโยบายแนวทางการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในทุกภาคเรียนของปีการศึกษาให้ผู้ปกครองได้รับทราบแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างผู้ปกครองกับครูที่ปรึกษา

2.2.3 โรงเรียน ควรใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดทำวิเคราะห์ข้อมูล และคัดกรองนักเรียน เพื่อช่วยลดรายจ่ายและง่ายต่อการเรียกใช้ข้อมูล

2.2.4 โรงเรียนควรมีการเลือกเครือข่ายผู้ปกครองระดับโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือดูแลในด้านต่าง ๆ โดยการสร้างกลุ่ม LINE ของเครือข่ายผู้ปกครองกับผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียนกับครูที่ปรึกษาและนักเรียนกับครูที่ปรึกษา เพื่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

2.2.5 โรงเรียน ควรมีการประสานงานกับผู้ปกครอง ในการแจ้งผลการคัดกรองนักเรียนและข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนแก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริง และให้ความร่วมมือใน การช่วยเหลือนักเรียนอีกทางหนึ่ง

2.2.6 โรงเรียน ควรมีการประสานงานกับบุคลากรหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการ โรงเรียน เพื่อร่วมกันพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน และหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

2.2.7 โรงเรียน ควรมีการพัฒนากระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการทบทวนข้อมูลคัดกรองนักเรียน มีการประเมินสถานการณ์เพื่อหาแนวทางแก้ไขวางแผนในการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องต่อสภาพปัจจุบัน

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน แนวทางการพัฒนา คือ

2.3.1 โรงเรียน ควรกำหนดโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริมนักเรียน อย่างชัดเจน มีงบประมาณรองรับและกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน พร้อมเปิดเวทีแสดงออกทั้งในและนอกโรงเรียน

2.3.2 โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมแข่งขันในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและส่งเสริมสู่ภายนอก

2.3.3 โรงเรียนควรให้การชื่นชมแสดงความยินดีนักเรียนเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ในทุกสิ้นปีการศึกษา โดยการจัดแสดงผลงานของนักเรียนพร้อมมอบเกียรติบัตรยกย่องให้กับนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนในการประพุดิและปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

2.3.4 โรงเรียน ควรประสานงานขอความร่วมมือกับบุคลากรภายในและภายนอก วิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเป็นการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุน นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและมีความบกพร่อง ได้พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกด้าน

2.3.5 โรงเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนานิเทศ กำกับ การดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบและปรับปรุงเป็นระยะ ๆ

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห แนวทางการพัฒนา คือ

2.4.1 ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง ได้แก่ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การเอาใจใส่ในการดูแลนักเรียนด้วยความเต็มใจ

2.4.2 ผู้บริหารโรงเรียน สร้างความตระหนักให้กับครูในโรงเรียน ในการร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญห

2.4.3 โรงเรียน ควรจัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษา เพื่อรับฟังปัญหาหรือให้คำแนะนำแก่นักเรียนที่ต้องการ

2.4.4 โรงเรียน ควรประสานความร่วมมือกับครู บุคคล และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก ในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2.4.5 โรงเรียน ควรประสานความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ดำเนินการต่อเนื่อง และมอบหมายภาระหน้าที่ที่ชัดเจน รวมถึงประชุม วางแผน ชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนให้ทุกคนเข้าใจตรงกัน

2.4.6 โรงเรียน ควรกำกับ ติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนเป็นระยะ ๆ

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน แนวทางการพัฒนา คือ

2.5.1 โรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรมีการประสานงานสร้างความเข้าใจร่วมกัน และมีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียน กับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีประสิทธิภาพ โดยไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่ตนเองมีปัญหาและผู้ปกครองมีความมั่นใจในการส่งต่อนักเรียน

2.5.2 โรงเรียนควรให้ครูที่ปรึกษาบันทึกพฤติกรรมนักเรียนในฐานข้อมูลที่โรงเรียนจัดทำระบบออนไลน์ และเก็บข้อมูลนักเรียนทุกปีการศึกษาจนกว่านักเรียนจะจบการศึกษา

2.5.3 โรงเรียน ควรจัดสรรงบประมาณรองรับการจัดกิจกรรมส่งต่อนักเรียน และดำเนินการจัดกิจกรรมในรูปแบบของเครือข่ายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2.5.4 โรงเรียนควรดำเนินการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนตามลำดับชั้นจากลำดับขั้นต้นสู่ลำดับขั้นสูงมีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานในการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในโดยครูที่ปรึกษา จะส่งต่อไปยังครูแนะแนวคือครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ในการส่งต่อภายนอกผู้แนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อโดยนำทะเบียนประวัติส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณรองรับการจัดกิจกรรมส่งต่อนักเรียน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจะอภิปรายผลจากการศึกษาใน 2 ประเด็น คือ 1) ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา และ 2) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การอภิปรายผลการศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก คือ ครูต้องมีการเก็บข้อมูล ของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชั่วสาว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูควรให้ความสำคัญในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความตระหนักในการเอาใจใส่ดูแลนักเรียน เก็บข้อมูลนักเรียนให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน มีปฏิทินในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน โดยข้อมูลของนักเรียนครูที่ปรึกษาควรสัมภาษณ์นักเรียนเพิ่มเติมหรือสอบถามจากเพื่อนนักเรียนที่สนิทกัน โรงเรียนต้องจัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน โดยจัดเวลาและอำนวยความสะดวกให้แก่ครูที่ปรึกษา พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตดา วิชาพร (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนไม่กำหนดการดำเนินกิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลให้เป็นงานหลักที่ครูต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง ไม่จัดเก็บข้อมูลนักเรียนให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และขาดการนิเทศกำกับ ติดตาม การดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู หรือนักเรียนและนักเรียน โดยกิจกรรมต้องเกิดจากความสนใจของนักเรียนกลุ่มใหญ่ ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างเสริมความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น ด้านกีฬา ดนตรี หรือกิจกรรมที่ให้ได้แสดงออกด้านวิชาการ มีการให้ความรู้ในช่วงกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ให้นักเรียนมีกระบวนการคิดและมุมมองที่ดีในการดำเนินชีวิตต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมสุข อันตระ โลก (2557, บทคัดย่อ) การ

พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสว่างแดนดิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสกลนครเขต 23 ผลวิจัยพบว่า สามารถพัฒนากลุ่มผู้ร่วมวิจัยให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อ พิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 4.00 มาสู่การพัฒนาในวงรอบที่สอง ได้แก่ ด้านการพัฒนาและการส่งเสริมนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่ปรึกษาบางส่วนมีความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่น้อย ครูบางคนยังขาดการประสานงานระหว่างครูที่ปรึกษาและบุคลากรเกี่ยวข้อง

1.3 ด้านการส่งต่อนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีระดับความความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก คือ ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนควรประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีปัญหาน้อยที่สุด ควรติดต่อกับหน่วยงานทั้งภายนอกและภายในเพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีการแก้ไขและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น มีการรายงานผล การส่งต่อและการเปลี่ยนแปลงหลังการส่งต่อทั้งการแก้ปัญหาและการพัฒนา มีการแจ้งผู้ปกครองให้ทราบวิธีการส่งต่อ เพื่อไม่ให้เกิดการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือไม่เข้าใจกัน ก่อนการส่งต่อควรมี การชี้แจงครูที่ปรึกษาหรือหน่วยงานที่รับการส่งต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตดา วิชาพร (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 41 พบว่า ด้านการส่งต่อ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการส่งต่อนักเรียน ขาดการจัดทำระบบฐานข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญทำให้หน่วยงานไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับนักเรียนได้ ควรจัดทำตารางนัดหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนควรจัดประชุมอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อให้ทราบการดำเนินการเป็นระยะ และควรแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการจัดทำรายงานและรวบรวมข้อมูลผลการส่งต่อนักเรียนควรชี้แจงแนวทางการจัดทำรายงานและรวบรวมข้อมูลการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้รับผิดชอบทราบ โรงเรียนขาดการติดตามนิเทศ ผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงระบบการรวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงาน

1.4 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุก คือ ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียน ควรจัดทำคู่มือหลักเกณฑ์ วิธีการในการคัดกรอง รวมถึงระเบียบ หลักเกณฑ์ ที่ชัดเจน วิเคราะห์ข้อมูลแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ใช้ระบบคอมพิวเตอร์

ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลคัดกรองนักเรียน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยประสานงานกับผู้ปกครองแจ้งผลการคัดกรองนักเรียนและข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนให้ได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริง ประสานงานกับบุคลากรหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ พัฒนาการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการประเมินสถานการณ์หาแนวทางแก้ไข วางแผนปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องต่อสภาพปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ โพธิ์เหมือน (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานด้านคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบันทึก และรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีทักษะในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนการดึงข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันไม่รายงานผลข้อมูลอย่างต่อเนื่องการใช้เกณฑ์คัดกรองนักเรียนควรมีการกำหนดในการคัดกรองนักเรียนให้ชัดเจนและไม่ใช้ความรู้สึกในการจัดกลุ่มนักเรียน การรักษาความลับในการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงครูประจำ ชั้นไม่ควรให้นักเรียนรู้ว่าตนเองถูกจัดอยู่ในกลุ่มใดเพราะมีผลต่อนักเรียนในทางลบ

1.5 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผลการวิจัยพบว่า มีระดับความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุก คือ โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนควรมีการอบรมและพัฒนาบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกคนเพื่อเตรียมความพร้อมในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาหรือต้องการคำปรึกษา สร้างความสัมพันธ์แก่นักเรียนให้มีความเชื่อใจ และยอมรับในตัวบุคคลระหว่างครูและนักเรียน ครูที่ปรึกษาแสวงหาวิธีให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนมีสารสนเทศด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นประจำ จัดสถานที่ห้องบริการให้คำปรึกษาบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมสุข อันตระโลก (2557, บทคัดย่อ) การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสว่างแดนดิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครเขต 23 ผลวิจัยพบว่า สามารถพัฒนากลุ่มผู้ร่วมวิจัยให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก แต่เมื่อ พิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 4.00 มาสู่การพัฒนาในวงรอบที่สอง ได้แก่ ด้านป้องกันและแก้ไข ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มากเท่าที่ควร ครูที่ปรึกษาบางส่วนยังมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อย ครูที่ปรึกษาบางส่วนยังขาดการมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสารกับ

ผู้ปกครองนักเรียนในการหาข้อมูลสาเหตุและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนขาดการนิเทศภายในที่ต่อเนื่องและเป็นระบบการให้ความช่วยเหลือในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. การอภิปรายผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องมีการเก็บข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชั่วสาว แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนควรจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนในแต่ละส่วน เครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชื่อถือได้ สามารถเก็บข้อมูลนักเรียนได้ครอบคลุมเป็นปัจจุบัน เรียกดูข้อมูลได้ ครูที่ปรึกษามีความเป็นกันเอง ให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจในการให้ข้อมูลส่วนตัว มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลให้ชัดเจน จัดอบรมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานและมีการนิเทศกำกับ ติดตาม การดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรอำนวยความสะดวกให้แก่คณะครูในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนและครูที่ปรึกษา ต้องได้พบผู้ปกครองเพื่อที่จะได้รู้ข้อมูลที่ถูกต้องและเห็นสภาพครอบครัวอย่างแท้จริง ควรสนับสนุนการไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จใน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และควรมีการพัฒนาระบบนิเทศ กำกับ ติดตามงาน ที่ทันสมัย เหมาะสม สอดคล้องวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ โพธิ์เหมือน (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนว โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ การให้การปรึกษาช่วยเหลือการมีเวลาให้กับนักเรียนความเป็นกันเองและการมีทักษะในการให้คำปรึกษาครูประจำชั้นควรออกเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคนการแสดงถึงการดูแลเอาใจใส่นักเรียนของครูในสายตาของผู้ปกครองการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลการมีฐานข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลและการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำระเบียบนักเรียนและการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมสนับสนุนครูที่ปรึกษาให้มีการออกเยี่ยมบ้าน โดยสนับสนุนค่าเดินทางในการออกเยี่ยมบ้าน หรือเอกสารประกอบการเยี่ยมบ้าน เพื่อการดำเนินการในทิศทางเดียวกัน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โรงเรียนมีการวิเคราะห์ผลการเยี่ยมบ้านและนำผลการเยี่ยมบ้านในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้

เห็นข้อมูลที่ชัดเจนในแต่ละปีการศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลมีการประเมินผลการเยี่ยมบ้าน และการจัดเก็บทะเบียนสะสมให้เป็นปัจจุบัน และสามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย โรงเรียนจัดให้มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการพบปะผู้ปกครองและสอบถามข้อมูลของนักเรียนในที่ปรึกษาตามสภาพจริง ครูที่ปรึกษามีการคัดแยกนักเรียนที่มีความรู้ ความสามารถพิเศษเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนต่อไป

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียน ควรจัดทำคู่มือ หลักเกณฑ์ วิธีการในการคัดกรอง รวมถึงระเบียบ หลักเกณฑ์ ที่ชัดเจน วิเคราะห์ข้อมูล แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลคัดกรองนักเรียน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยประสานงานกับผู้ปกครองแจ้งผลการคัดกรองนักเรียนและข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนให้ได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริง ประสานงานกับบุคลากรหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน และหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ พัฒนาการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการประเมินสถานการณ์หาแนวทางแก้ไข วางแผนปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องต่อสภาพปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มธุริน แผลงจันทิก (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 5 คือ ควรคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาควรส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถ และความถนัดควรให้มีการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดและควรติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการคัดกรองนักเรียน จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีที่เหมาะสมในการช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552ก, หน้า 19) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีคณะกรรมการตั้งเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อคัดกรองนักเรียน จัดทำเอกสารแจกให้กับคณะครูและผู้ปกครองเพื่อรับทราบแนวทางดำเนินการร่วมกัน มีการคัดกรองอย่างจริงจังเพื่อคัดแยกเด็กกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่ควรส่งเสริมให้เร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อการแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจนและค้นหาข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง จัดทำแบบประเมินผลในการคัดกรองและรายงานผลการคัดกรองเพื่อการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาน้อย ภาควิชาละ 1 ครั้ง

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนควรจัดตั้งไลน์กลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนในแต่ละห้อง รายงานพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ กำหนดโครงการ กิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างชัดเจน จัดงบประมาณรองรับ ประสานงานวิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนา ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและมีความบกพร่อง พัฒนาการนิเทศ กำกับ การดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และปรับปรุงเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมธุริน แผลงจันทิก (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 5 ผลการศึกษาพบว่าควรส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถและความถนัดโรงเรียนควรมีกิจกรรมที่ตรงตามสภาพปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหา เช่น ปัญหาด้านการเรียนครูควรมีกิจกรรมสอนซ่อมเสริมกิจกรรมที่เด็กมีความสนใจและถนัดเหมาะสมกับตนเอง ดังนั้นการส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนปกติหรือกลุ่มเสี่ยง /มีปัญหาให้มีคุณภาพ ให้มากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาคับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 15) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู หรือนักเรียนและนักเรียนโดยกิจกรรมต้องเกิดจากความสนใจของนักเรียนกลุ่มใหญ่ ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างเสริมความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น ด้านกีฬา ดนตรี หรือกิจกรรมที่ให้เด็กแสดงออกด้านวิชาการ มีการให้ความรู้ในช่วงกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้ นักเรียนมีกระบวนการคิดและมุมมองที่ดีใน การดำเนินชีวิตต่อไป

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนเป็นระยะ ๆ แนวทางการพัฒนา คือ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง จัดบรรยากาศในชั้นเรียน ให้คำปรึกษา เอาใจใส่ดูแลนักเรียนด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารโรงเรียน กับครูร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญห จัดตั้งคลินิกให้คำปรึกษา รับฟังปัญหา ให้คำแนะนำนักเรียนที่ต้องการ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อย่างต่อเนื่องและชัดเจน กำกับ ติดตาม ประเมินผล การจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของสุรินทร์ โพธิ์เหมือน (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการศึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาป้องกันแก้ไข ปัญหาพฤติกรรม นักเรียนของผู้ปกครองการจัดบรรยากาศในโรงเรียนห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนความสม่ำเสมอของการนิเทศกำกับติดตามประเมินผลและให้ขวัญกำลังใจการนิเทศติดตามประเมินผลควรทำอย่างเป็นระบบเป็นกระบวนการมีปฏิทินการดำเนินงานการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียนผู้ปกครองการให้ความรักความอบอุ่นแก่นักเรียนการให้ขวัญกำลังใจและช่วยผลักดันให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน และการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการอบรมและพัฒนาบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเพื่อเตรียมความพร้อมในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ที่มีปัญหา หรือต้องการคำปรึกษา สร้างความสัมพันธ์แก่นักเรียนให้มีความเชื่อใจ และยอมรับในตัวบุคคลระหว่างครูและนักเรียน จัดให้มีการอบรมพัฒนาคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ มีการประสานงานกับผู้ปกครอง อย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้น่าอยู่ มีขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ชัดเจนและทุกคนยอมรับได้ มีการประเมินผลการแก้ปัญหาเป็นระยะ

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรประสานงานสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการบันทึกข้อตกลงระหว่างโรงเรียนกับผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกให้มีประสิทธิภาพ ไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกว้าวนตนเองมีปัญหาและผู้ปกครองมีความมั่นใจในการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนจัดสรรงบประมาณรองรับการจัดกิจกรรมส่งต่อนักเรียน ในรูปแบบของเครือข่ายการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ โพธิ์เหมือน (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการศึกษาด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า การติดตามประเมินผล สรุปผล และการรายงานการส่งต่อนักเรียน การให้ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องช่วยในการสอดส่อง ป้องกันแก้ไขนักเรียน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของโรงเรียนเพียงโดยลำพัง การปรับปรุงพัฒนาการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพการทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การดำเนินการแก้ไขปัญหาการส่งต่อนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ควรมีกระบวนการในการดำเนินงานส่งต่ออย่างชัดเจน มีการประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานที่รับผิดชอบมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ มีแผนงาน โครงการ

กิจกรรม และงบประมาณ ในการดำเนินการส่งต่อได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก โรงเรียนมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ สร้างความเข้าใจร่วมกัน เพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีปัญหาน้อยที่สุด มีการติดต่อกับหน่วยงานทั้งภายนอกและภายใน เพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีการแก้ไขและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น มีการรายงานผลการส่งต่อและการเปลี่ยนแปลงหลังการส่งต่อทั้งการแก้ปัญหาและการพัฒนา มีการแจ้งผู้ปกครองให้ทราบวิธีการส่งต่อเพื่อไม่ให้เกิดการเข้าใจที่คลาดเคลื่อน หรือไม่เข้าใจกัน ก่อนการส่งต่อมีการชี้แจงครูที่ปรึกษา หรือหน่วยงานที่รับการส่งต่อ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 5 ด้าน คือด้าน รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่าในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ มาก ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางพัฒนาของโรงเรียน ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชั่วร้าย ดังนั้น ครูควรให้ความสำคัญในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เอาใจใส่ดูแลนักเรียน และโรงเรียนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้การใช้แบบประเมินต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลนักเรียนให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน มีปฏิทินในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ควรสัมภาษณ์นักเรียนเพิ่มเติมหรือสอบถามจากเพื่อนนักเรียนที่สนิทกัน โรงเรียนต้องจัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน โดยจัดเวลาและอำนวยความสะดวกให้แก่ครูที่ปรึกษา พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ ดังนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีคณะกรรมการตั้งเกณฑ์การตรวจสอบเพื่อคัดกรองนักเรียน จัดทำเอกสารแจกให้กับคณะครูและ

ผู้ปกครองเพื่อรับทราบแนวทางดำเนินการร่วมกัน ควรมีการคัดกรองอย่างจริงจัง เพื่อคัดแยกเด็กกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่ควรส่งเสริมให้เร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อการแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจนและค้นหาข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง จัดทำแบบประเมินผลในการคัดกรองและรายงานผลการคัดกรองเพื่อการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน ดังนั้น โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู หรือนักเรียนและนักเรียน โดยกิจกรรมต้องเกิดจากความสนใจของนักเรียนกลุ่มใหญ่ ส่งเสริมความถนัดของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างเสริมความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น ด้านกีฬา ดนตรี หรือกิจกรรมที่ให้เด็กแสดงออกด้านวิชาการ มีการให้ความรู้ในช่วงกิจกรรมโฮมรูม เพื่อให้เด็กนักเรียนมีกระบวนการคิดและมุมมองที่ดีในการดำเนินชีวิตต่อไป

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ดังนั้น โรงเรียนควรมีการอบรมและพัฒนาบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเพื่อเตรียมความพร้อมในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาหรือต้องการคำปรึกษา สร้างความสัมพันธ์แก่นักเรียนให้มีความเชื่อใจ และยอมรับในตัวบุคคลระหว่างครูและนักเรียน ครูที่ปรึกษาแสวงหาวิธีให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนมีสารสนเทศด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเป็นประจำ จัดสถานที่ห้องบริการให้คำปรึกษาบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา มีระดับความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับความต้องการมากที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนควรประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีปัญหาน้อยที่สุด ควรติดต่อกับหน่วยงานทั้งภายนอกและภายในเพื่อให้การส่งต่อนักเรียนมีการแก้ไขและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น มีการ

รายงานผล การส่งต่อและการเปลี่ยนแปลงหลังการส่งต่อทั้งการแก้ปัญหาและการพัฒนา มีการ
 แจ้งผู้ปกครองให้ทราบวิธีการส่งต่อ เพื่อไม่ให้เกิดการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือไม่เข้าใจกัน ก่อน
 การส่งต่อควรมี การชี้แจงครูที่ปรึกษาหรือหน่วยงานที่รับการส่งต่อ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาในเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
 โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ใน
 การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น ด้านการ
 ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2552). กระบวนการเรียนรู้และยุทธศาสตร์การเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กรมสุขภาพจิต. (2554). คู่มือครูที่ปรึกษาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2556). สุขภาพจิตไทย. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือครูที่ปรึกษาแบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2553). การพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักสูตรผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2554). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- เกษมสุข อันตระโลก. (2557). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสว่างแดนดิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จุฑาทิพย์ พงษา. (2558). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2553). การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียมรัตน์ กงทนต์. (2554). ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรในบริษัท ทีเอสที จำกัด. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ธนรรภรณ์ ถักษ์บวรวงศ์. (2559). ความต้องการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บรรทม รวมจิตร์. (2553). การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2555). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ ทัดเทียม. (2557). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2556). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปาริวรรณ โคตรชมพู่. (2554). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนข้ามน้อยพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 .
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- พนม ลิมอารีย์. (2558). การแนะแนวเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พรพิมล ภูมิฤทธิกุล และคณะ. (2556). รายงานการวิจัยความต้องการและความคาดหวังของคน
ภาษี เจริญกรุงเทพมหานครต่อการออกกำลังกาย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- พิรภัทร ศิลปบรรเลง. (2555). การเรียนรู้การประเมินความต้องการจากผู้เชี่ยวชาญด้วยข่ายงาน
ประสาทเพื่ออนุมานคุณค่าความต้องการ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลสิน เทียมศรี. (2559). สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มณฑิรา สุวรรณรัตน์. (2553) ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรเทศบาลตำบลแหลมงอบ
อำเภอแหลมงอบจังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มธุริน แผลงจันทิก. (2554). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ.

- วิรัตดา วิชาพร (2557). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน
จังหวัด กำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์.
- วุฒิไกร วุฒิกัมพล. (2557). การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม.
- ศรีชล ฉายาพงษ์. (2553). ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร
และชั้นประทวนกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธร 2 ในสังกัดสำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2558). ประเทศไทยกับอนาคตใหม่ทางการศึกษา : ปรับห้องเรียน
เปลี่ยนอนาคต ผ่าทางตัดวิกฤติ การศึกษาไทยสู่ทางออกอนาคตการศึกษาศตวรรษที่
21. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2554). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สริญญา แพทย์พิทักษ์. (2553). ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรในสังกัดองค์กรบริหาร
ส่วนตำบลวังกระแจะอำเภอเมืองตราดจังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต3. (2556). สรุปผลการดำเนินงานคุ้มครองและ
ช่วยเหลือ เด็กนักเรียน. พระนครศรีอยุธยา : ผู้แต่ง.
- _____. (2557). แผนการปฏิบัติการประจำปี. พระนครศรีอยุธยา : ผู้แต่ง.
- _____. (2559). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Best Practices) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.
พระนครศรีอยุธยา : ผู้แต่ง.
- _____. (2560). ข้อมูลสารสนเทศ. พระนครศรีอยุธยา : ผู้แต่ง.
- _____. (2562). คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พระนครศรีอยุธยา : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2553). คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6).
กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557ก). การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2557ข). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2557ค). คู่มือวิทยาการเครือข่ายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2558). แนวทางการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก.
กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2559). คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552ก). เทคนิคและแนวทางการจัดประชุมผู้ปกครองชั้น
เรียน (Classroom meeting). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2552ข). เทคนิคและแนวทางการเยี่ยมบ้าน (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2552ค). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการ
ดำเนินงาน (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สิรินาถย์ กฤษณาธาร. (2552). ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทการบินไทยจำกัด
(มหาชน). วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุนันท์ โพธิบาย. (2552). การประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต1. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุรินทร์ โพธิ์เหมือน. (2553). ปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- แสวง ศรีพะเนิน. (2553). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษาดงขี้เหล็ก เขต 2. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อนุสรณ์ สุขกล่ำ. (2556). ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในเขตอำเภอนาดูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัย
บูรพา.

- อุทุมพร อึ้งคำ. (2555). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ใน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Al-Tancijii, S.O. (2001). **The relationship between parental involvement and school
success in the United Arab Emirates.** Colorado : University of Colorado.
- Colc, D. A. (2002). An analysis of the perception of high school assistant principal for
discipline and supervision in georgia school. **Dissertation Abstracts
International**, 60(11), 2462-A.
- Goodman, R. (2003). Using the strengths and difficulties questionnaire (sdq) to screen for
child psychiatric discipline in a community samples. **Dissertation Abstracts
International**, 65(10), 11178-A.
- Gordon, J.M. (2003). Looking at high school dropout problems from students' perspectives
: Finding a solution. **Dissertation Abstracts International**, 67(12), 103.
- Teed, C.M. (2002). Meeting student' social and emotional need : Elementary teacher'
perceptions of counseling ing in the classroom. **Dissertation Abstracts
International**. 18(2), 1715-A.
- Thomas, D.L. (1993). Young children's understanding of forgetting over time.
Dissertation Abstracts International. 45(6), 195.
- Tuggle, D.L. (1997). Student discipline : Effects of teachers' pupil control ideology and the
school organizational health. **Dissertation Abstracts International**, 57(09), 3775-A.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ดร.ทอฝัน เมธิปฏิภาน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ดร.กชกร ยิ้มแจ่ม ผู้อำนวยการโรงเรียนบางปะอิน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. นางสาวสุธาวลัย์ สมานหมู่ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. นายฉัตรชัย น่วมโพธิ์ รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. นายธีระวัฒน์ วรรณนุช ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

ที่ ศธ.๐๕๕๐.๘/ว ๘๔

สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
อ. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๐๐

๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ดร.ทอฝัน เมธิ์ปฏิภาณ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และแบบแสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายฤทธิชัย ภู่อ่างค์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ" ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ดร.นริศนันท์ เดชสุระ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฤษฎา ชนวรรษ

ในการนี้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นตามแบบฟอร์มที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือมีคุณภาพและเหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ในโอกาสต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านรับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ของ นายฤทธิชัย ภู่อ่างค์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นริศนันท์ เดชสุระ)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๓๕๓๒-๒๐๘๓

Handwritten signature and stamp:
น.ส. น.ส. น.ส. น.ส. น.ส.
น.ส. น.ส. น.ส. น.ส. น.ส.

ที่ ศธ.๐๕๕๐.๘/ว ๘๔

สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
อ. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๓๐๐๐

๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ดร.กชกร ยิ้มแฉล้ม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และแบบแสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย นายฤทธิชัย ภู่อ่างค์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ" ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ดร.นริศนันท์ เดชสุระ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฤษฎา ชนะวราช

ในการนี้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นตามแบบฟอร์มที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือมีคุณภาพและเหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ในโอกาสต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านรับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ของ นายฤทธิชัย ภู่อ่างค์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นริศนันท์ เดชสุระ)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๓๕๓๒-๒๐๘๓

ที่ ศธ.๐๕๕๐.๘/ว ๘๔

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

อ. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา ๓๓๐๐๐

๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายฉัตรชัย น่วมโพธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และแบบแสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายฉัตรชัย น่วมโพธิ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา" จาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาโท กระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ดร.นริศนันท์ เดชสุระ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปยุตนา ชนวรรณ

ในการนี้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นตามแบบฟอร์มที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือมีคุณภาพและเหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ในโอกาสต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ขอเรียนขอแสดงความขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์จากท่านรับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ของ นายฉัตรชัย น่วมโพธิ์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นริศนันท์ เดชสุระ)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๓๕๓๒-๒๐๘๓

ศาสตราจารย์ ดร. น. ๒๕๖๒

๒๕/๓/๖๒

ที่ ศธ.๐๕๕๐.๙/ว ๘๔

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
อ. พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๐๐

๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายธีระวัฒน์ วรรณนุช

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และแบบแสดงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายฤทธิชัย ภู่อ่างค์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ" ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ดร.นริศนันท์ เดชสุระ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฤษฎา ชนวรรธ

ในการนี้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นตามแบบฟอร์มที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือมีคุณภาพและเหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ในโอกาสต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านรับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ของ นายฤทธิชัย ภู่อ่างค์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นริศนันท์ เดชสุระ)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๓๕๓๒-๒๐๘๓

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
ที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

ที่ อว ๐๖๒๙.๙ /ว ๑๖๑๐

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ถนนปรีดิพนมยงค์ ตำบลประตู่ชัย
อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๓๐๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายฤทธิชัย ภู่อ่างค์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ" ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ดร.นริศนันท์ เดชสุระ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฤษฎา ชนะวรราช ในการนี้นักศึกษา จำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนที่ท่านรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นริศนันท์ เดชสุระ)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร. ๐-๓๕๓๒-๒๐๘๓

ภาคผนวก ง

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

แบบตรวจสอบความตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง สำหรับผู้เชี่ยวชาญ – โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง และใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

+ 1 ถ้าแน่ใจว่าความต้องการในข้อนั้น สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านที่กำหนด

0 ถ้าไม่แน่ใจว่าความต้องการในข้อนั้น สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านที่กำหนด

- 1 ถ้าแน่ใจว่าความต้องการในข้อนั้น ไม่สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านที่กำหนด

ข้อที่	ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
1	ครูต้องมีทักษะและความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล				
2	ครูต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน				
3	ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของตนเอง				
4	ครูต้องทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างดี				
5	ครูต้องทราบความสามารถพิเศษของนักเรียน				

ข้อที่	ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
6	ครูต้องทราบสถานะสุขภาพกายของนักเรียน เช่น ความพิการ โรคประจำตัว หรือความสะอาดของร่างกาย				
7	ครูต้องทราบสถานะทางจิตใจ อารมณ์ ความประพฤติส่วนตัว การปรับตัวของนักเรียน				
8	ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชั่วสาว				
9	ครูต้องออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อรู้จักผู้ปกครองและทราบถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน เศรษฐกิจ และความปลอดภัยของนักเรียนภายในบ้าน				
	ด้านการคัดกรองนักเรียน				
10	โรงเรียนควรชี้แจงเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างชัดเจน				
11	ครูต้องมีเวลาเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน				
12	ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ				
13	ครูต้องมีวิธีการคัดกรองนักเรียนที่แสดงผลในทางกลับไม่เปิดเผยต่อนักเรียนแบบสาธารณะแต่ใช้วิธีการพบปะและพูดคุยกับตัวนักเรียนเองโดยเฉพาะ				

ข้อที่	ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน				
14	ครูต้องส่งเสริมความสามารถของนักเรียนทุกคนให้ได้ แสดงออกจนปรากฏผลงานที่ได้เชิงประจักษ์				
15	ครูต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียน แต่ละคน				
16	โรงเรียนควรมีกิจกรรมโฮมรูมพบปะนักเรียนทุกเช้า ก่อนเข้าเรียน				
17	ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการหา แนวทางเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน				
18	ครูที่ปรึกษาต้องให้ความร่วมมือในการใช้เทคนิควิธีการ ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน				
19	โรงเรียนควรมีกิจกรรมสานสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน อย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง				
20	โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุน กิจกรรมส่งเสริมและ พัฒนานักเรียนอย่างเพียงพอ				
21	การดำเนินงานควรได้รับความร่วมมือจากบุคลากรของ ทุกฝ่ายในโรงเรียน				

ข้อที่	ความต้องการพัฒนาการดำเนิน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา				
22	โรงเรียนควรมีครูแนะแนวที่เข้าใจสาเหตุการเกิดปัญหา ของนักเรียน				
23	ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการเรียน ของนักเรียน				
24	นักเรียนต้องเชื่อมั่นว่าครูสามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มี ปัญหาได้ โดยให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข ปัญหา				
25	ครูที่ปรึกษาต้องมีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่าง เพียงพอและทั่วถึง				
26	ครูที่ปรึกษาต้องมีทักษะและเทคนิคในการให้คำปรึกษา แก่นักเรียน				
27	ครูที่ปรึกษาต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะ ปัญหาของนักเรียน แต่ละคน				
28	ครูต้องมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา ของนักเรียนเป็นระยะๆ				
29	ครูต้องเรียกนักเรียนมาสอบถามความเป็นอยู่ทั้งที่บ้าน และในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ				
30	โรงเรียนควรสนับสนุนและจัดกิจกรรมที่จะช่วยป้องกัน และแก้ไขปัญหาวุฒิกรรมของนักเรียน				

ข้อที่	ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา				
31	ครูต้องแก้ไขปัญหาในทางลับในกรณีนักเรียนมีความเสี่ยงทางพฤติกรรม				
32	ครูที่ปรึกษาต้องรายงานชี้แจงผลการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนแก่ผู้ปกครองได้รับทราบ				
	ด้านการส่งต่อนักเรียน				
33	ครูที่ปรึกษาต้องมีความรู้ในกระบวนการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน				
34	ครูที่ปรึกษาต้องมีเวลาติดตาม ตรวจสอบ ผลการพิจารณานักเรียนที่มีปัญหาอย่างละเอียด				
35	ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง				
36	ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ เพื่อให้ นักเรียน คลายความกังวล				
37	ครูที่ปรึกษาต้องติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักเรียนอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญ				
38	ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญ				
39	โรงเรียนควรติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลในการส่งต่อนักเรียน				
40	โรงเรียนควรรายงานการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนให้แก่ชุมชนได้รับรู้				

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)

แบบสรุปความตรงตามเนื้อหา (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างความต้องการพัฒนาการดำเนินงาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมินความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	คะแนนผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล							
1. ครูต้องมีทักษะและความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. ครูต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. ครูต้องทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. ครูต้องทราบความสามารถพิเศษของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. ครูต้องทราบสถานะสุขภาพกายของนักเรียน เช่น ความพิการ โรคประจำตัว หรือความสะอาดของร่างกาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. ครูต้องทราบสถานะทางจิตใจ อารมณ์ ความประพฤติส่วนตัว การปรับตัวของนักเรียน	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
8. ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมสูสาว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9. ครูต้องออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อรู้จักผู้ปกครองและทราบถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน เศรษฐกิจ และความปลอดภัยของนักเรียนภายในบ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมินความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	คะแนนผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
ด้านการคัดกรองนักเรียน							
10. โรงเรียนควรชี้แจงเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11. ครูต้องมีเวลาเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
12. ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13. ครูต้องมีวิธีการคัดกรองนักเรียนที่แสดงผลในทางลบไม่เปิดเผยต่อนักเรียน แบบสาธารณะแต่ใช้วิธีการพบปะและพูดคุยกับตัวนักเรียนเองโดยเฉพาะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน							
14. ครูต้องส่งเสริมความสามารถของนักเรียนทุกคนให้ได้แสดงออกจนปรากฏผลงานที่ได้เชิงประจักษ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16. โรงเรียนควรมีกิจกรรมโฮมรูมพบปะนักเรียนทุกเข้าก่อนเข้าเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการหาแนวทางเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมินความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	คะแนนผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน							
18. ครูที่ปรึกษาต้องให้ความร่วมมือในการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19. โรงเรียนควรมีกิจกรรมสานสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน อย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20. โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา							
21. การดำเนินงานควรได้รับความร่วมมือจากบุคลากรของทุกฝ่ายในโรงเรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
22. โรงเรียนควรมีครูแนะแนวที่เข้าใจสาเหตุการเกิดปัญหาของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23. ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการหนีเรียนของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24. นักเรียนต้องเชื่อมั่นว่าครูสามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาได้ โดยให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25. ครูที่ปรึกษาต้องมีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างเพียงพอและทั่วถึง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26. ครูที่ปรึกษาต้องมีทักษะและเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมินความต้องการจำเป็น ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	คะแนนผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา							
27. ครูที่ปรึกษาต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ลักษณะปัญหาของนักเรียนแต่ละคน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28. โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและ แก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29. ครูต้องเรียกนักเรียนมาสอบถามความเป็นอยู่ทั้ง ที่บ้านและในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้
30. โรงเรียนควรสนับสนุนและจัดกิจกรรมที่จะ ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของ นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31. ครูต้องแก้ไขปัญหาในทางลับในกรณีนักเรียนมี ความเสี่ยงทางพฤติกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32. ครูที่ปรึกษาต้องรายงาน ชี้แจงผลการแก้ไข พฤติกรรมนักเรียนแก่ผู้ปกครองได้รับทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านการส่งต่อนักเรียน							
33. ครูที่ปรึกษาต้องมีความรู้ในกระบวนการ ดำเนินงานส่งต่อนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34. ครูที่ปรึกษาต้องมีเวลาติดตาม ตรวจสอบ ผล การพิจารณานักเรียนที่มีปัญหาอย่างละเอียด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35. ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติเพื่อ ส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36. ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความ จำเป็นในการส่งต่อ เพื่อให้ นักเรียนคลายความ กังวล	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมินความต้องการจำเป็น ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	คะแนนผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
ด้านการส่งต่อนักเรียน							
36. ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ เพื่อให้ นักเรียนคลายความกังวล	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
37. ครูที่ปรึกษาต้องติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญ	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
39. โรงเรียนควรติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลในการส่งต่อนักเรียน	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
40. โรงเรียนควรรายงานการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนให้แก่ชุมชนได้รับรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ค่า IOC = 0.97

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถาม ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อมูลที่ท่านตอบจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลเสียต่อการปฏิบัติงานของท่าน ดังนั้น จึงขอความกรุณาจากท่านตอบแบบสอบถามให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นายฤทธิชัย ภู่อำวงศ์

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

โทรศัพท์ 0843390139

E-mail : Somchai_nuy@hotmail.com

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ น้อยกว่า 30 ปี

☐ 30 - 45 ปี

☐ 46 - 50 ปี

☐ มากกว่า 50 ปี

3. สถานภาพ

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

☐ ครูที่ปรึกษา

☐ ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ระดับการศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ ประกาศนียบัตรบัณฑิต

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 5 - 10 ปี

☐ 11 - 15 ปี

☐ 15 ขึ้นไป

6. ขนาดของโรงเรียน

☐ ขนาดเล็ก (นักเรียน น้อยกว่า 500 คน)

☐ ขนาดกลาง (นักเรียน 500 - 1,499 คน)

☐ ขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,500 - 2,499 คน)

☐ ขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 2,500 คน ขึ้นไป)

ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ระดับความต้องการที่ตรงกับความคิดเป็นของท่านมากที่สุด
โดยมีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
1. ครูต้องมีทักษะและความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล					
2. ครูต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน					
3. ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของตนเอง					
4. ครูต้องทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างดี					
5. ครูต้องทราบความสามารถพิเศษของนักเรียน					
6. ครูต้องทราบสถานะสุขภาพกายของนักเรียน เช่น ความพิการ โรคประจำตัว หรือความสะอาดของร่างกาย					
7. ครูต้องทราบสถานะทางจิตใจ อารมณ์ ความประพฤติส่วนตัว การปรับตัวของนักเรียน					

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
8. ครูต้องมีข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชู้สาว					
9. ครูต้องออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อ รู้จักผู้ปกครองและทราบถึงความสัมพันธ์ใน ครอบครัวของนักเรียน เศรษฐกิจ และความ ปลอดภัยของนักเรียนภายในบ้าน					
ด้านการคัดกรองนักเรียน					
10. โรงเรียนควรชี้แจงเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างชัดเจน					
11. ครูต้องมีเวลาเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อการคัดกรองนักเรียน					
12. ครูที่ปรึกษาต้องมีมาตรฐานหรือแนวทางการ คัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัด กรองนักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการ วิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่ม นักเรียนน่าเชื่อถือ					
13. ครูต้องมีวิธีการคัดกรองนักเรียนที่แสดงผล ในทางกลับไม่เปิดเผยต่อนักเรียน แบบ สาธารณะแต่ใช้วิธีการพบปะและพูดคุยกับตัว นักเรียนเองโดยเฉพาะ					
ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน					
14. ครูต้องส่งเสริมความสามารถของนักเรียนทุก คนให้ได้แสดงออกจนปรากฏผลงานที่ได้เชิง ประจักษ์					
15. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความ ภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน					

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน					
16. โรงเรียนควรมีกิจกรรมโฮมรูมพบปะนักเรียน ทุกเช้าก่อนเข้าเรียน					
17. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนใน การหาแนวทางเพื่อปรับปรุงพฤติกรรม นักเรียน					
18. ครูที่ปรึกษาต้องให้ความร่วมมือในการใช้ เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน					
19. โรงเรียนควรมีกิจกรรมสานสัมพันธ์บ้านและ โรงเรียน อย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง					
20. โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการ สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อย่างเพียงพอ					
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
21. การดำเนินงานควรได้รับความร่วมมือจาก บุคลากรของทุกฝ่ายในโรงเรียน					
22. โรงเรียนควรมีครูแนะแนวที่เข้าใจสาเหตุการ เกิดปัญหาของนักเรียน					
23. ชุมชนควรให้ความร่วมมือในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการหนีเรียนของนักเรียน					
24. นักเรียนต้องเชื่อมั่นว่าครูสามารถช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาได้ โดยให้ความร่วมมือใน การป้องกันและแก้ไขปัญหา					
25. ครูที่ปรึกษาต้องมีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักเรียน อย่างเพียงพอและทั่วถึง					

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
26. ครูที่ปรึกษาต้องมีทักษะและเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน					
27. ครูที่ปรึกษาต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะปัญหาของนักเรียนแต่ละคน					
28. โรงเรียนควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะๆ					
29. ครูต้องเรียกนักเรียนมาสอบถามความเป็นอยู่ทั้งที่บ้านและในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
30. โรงเรียนควรสนับสนุนและจัดกิจกรรมที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน					
31. ครูต้องแก้ไขปัญหาในทางลับในกรณีนักเรียนมีความเสี่ยงทางพฤติกรรม					
32. ครูที่ปรึกษาต้องรายงานชี้แจงผลการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนแก่ผู้ปกครองได้รับทราบ					
33. ครูที่ปรึกษาต้องมีความรู้ในกระบวนการดำเนินงานส่งต่อนักเรียน					
34. ครูที่ปรึกษาต้องมีเวลาติดตาม ตรวจสอบ ผลการพิจารณานักเรียนที่มีปัญหาอย่างละเอียด					
35. ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติเพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง					
36. ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ เพื่อให้ นักเรียนคลายความกังวล					
37. ครูที่ปรึกษาต้องติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นักเรียนอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญ					

กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
38. ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือในการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เชี่ยวชาญ					
39. โรงเรียนควรติดต่อประสานงานกับโรงพยาบาลในการส่งต่อนักเรียน					
40. โรงเรียนควรรายงานการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนให้แก่ชุมชนได้รับรู้					

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ตามประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านตอบแบบสอบถามจนครบทุกข้อ

นายฤทธิชัย ภู่อำวงศ์

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	ครูต้องมีทักษะและความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล	✓				
00	ครูต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน		✓			
000	ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของตนเอง		☐			

จากตัวอย่าง

ข้อ 0 อธิบายได้ว่า ครูต้องมีทักษะและความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด จึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ 5 ซึ่งหมายถึง ได้มีกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับ **มากที่สุด**

ข้อ 00 อธิบายได้ว่า ครูต้องใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียน อยู่ในระดับมาก จึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ 4 ซึ่งหมายถึง ได้มีกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับ **มาก**

ข้อ 000 อธิบายได้ว่า ครูที่ปรึกษาต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการให้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของตนเอง อยู่ในระดับมาก จึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ 4 ซึ่งหมายถึง ได้มีกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับ **มาก**

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

ที่ อว. ๐๖๒๕.๕ /ว ๑๖๗

สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ถนนปรีดิพนมยงค์ ตำบลประตูลี่
อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๐๐

๘ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขออนุญาตเคราะหในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อกำทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายฤทธิชัย ภู่อ่างค์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ" ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ดร.นริศนันท์ เดชสุระ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณมา ชนะวรราช ในการนี้นักศึกษาจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนที่ท่านรับผิดชอบ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านโปรดอนุญาตให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นริศนันท์ เดชสุระ)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการบัณฑิตศึกษา

โทร/โทรสาร ๐-๓๕๓๒-๒๐๘๓

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์

1. ว่าที่ร้อยตรี ดร.กฤดีทรัพย์ เชื้อพันธ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. นายประจวบ โชค สร้อยส้ม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางปะอินราชนาเคราะห์ 1
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. สิบเอกจันทร กำภักสร ผู้อำนวยการ โรงเรียนนอชุนยานุสรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. นายประจวบ เงินเหรียญ ผู้อำนวยการ โรงเรียนภาษี “สุนทรวินยานุสรณ์”
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. ดร.พัชร ศรีสุวรรณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนผักไห่ “สุทธาประมุข”
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. นายวรรณสูตร พันธุมะเกียรติ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
7. นางสาวณัฏฐนิช กาลพัฒน์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางซ้ายวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
8. ดร.กชกร ยิ้มแจ่ม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบางปะอิน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
9. นายภาณุวัฒน์ เขียวนาค ผู้อำนวยการ โรงเรียนอุทัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

10. ดร.วาสนา มะณีเรือง

ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดโพธิ์ผักไห่

(เวชพันธุสรณ์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

**แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ :

วันที่ให้สัมภาษณ์ :

สถานที่สัมภาษณ์ :

ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์ :

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวการสัมภาษณ์และการบันทึกผลสัมภาษณ์ ตามประเด็นความต้องการ
พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ประเด็นข้อคำถาม

- ครูต้องมีการเก็บข้อมูลของนักเรียนเกี่ยวกับสารเสพติด พฤติกรรมชั่วสาว มีแนวทางการ
ดำเนินงานอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

ประเด็นข้อคำถาม

- ครูมีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรอง
นักเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนน่าเชื่อถือ
มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

ประเด็นข้อคำถาม

- โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความภาคภูมิใจของนักเรียนแต่ละคน มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน

ประเด็นข้อคำถาม

- โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเป็นระยะ ๆ มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

ประเด็นข้อคำถาม

- ครูที่ปรึกษาต้องจัดทำเอกสารในการปฏิบัติ เพื่อส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อและนามสกุล	ฤทธิ์รัชชัย ภู่อำวงศ์
วัน เดือน ปีเกิด	6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 31/1 หมู่ 8 ตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13270
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบางปะอิน ตำบลบางปะอิน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13160
ตำแหน่ง	ครู อันดับ ค.ศ.1

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดวังชะโค อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2552	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางซ้ายวิทยา อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2557	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2563	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา